

Vlaams
Parlement

vergadering **C24**
zittingsjaar 2015-2016

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Onderwijs

van 14 oktober 2015

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Ann Brusseel aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het bindend maken van de adviezen bij B-attesten – 2883 (2014-2015)	
VRAAG OM UITLEG van Jos De Meyer aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over B-attesten en uitgestelde proeven – 2915 (2014-2015)	
VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de gevolgen van het voorstel tot een nieuwe invulling van het B-atteest – 2935 (2014-2015)	4
VRAAG OM UITLEG van Michèle Hostekint aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over een aanpassing van het studietoelagereglement – 2902 (2014-2015)	
VRAAG OM UITLEG van Caroline Gennez aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over armoede op school – 2909 (2014-2015)	17
VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het toelatingsexamen geneeskunde – 2956 (2014-2015)	25
VRAAG OM UITLEG van Caroline Gennez aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over inschrijving in het deeltijds kunstonderwijs (dko) aan verminderd tarief – 2960 (2014-2015)	30
VRAAG OM UITLEG van Caroline Gennez aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het dalend aantal inschrijvingen in het volwassenenonderwijs – 2989 (2014-2015)	33
VRAAG OM UITLEG van Vera Celis aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het dalend aantal studenten in de lerarenopleiding – 3011 (2014-2015)	
VRAAG OM UITLEG van Ann Brusseel aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het dalend aantal inschrijvingen voor de lerarenopleiding – 3014 (2014-2015)	
VRAAG OM UITLEG van Jos De Meyer aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de lerarenopleiding – 152 (2015-2016)	37

VRAAG OM UITLEG van Ann Brusseel aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de uitspraken van de rector van de KU Leuven naar aanleiding van de opening van het academisch jaar 2015-2016

– 3052 (2014-2015)

VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de rationalisering in het hoger onderwijs

– 3055 (2014-2015)

VRAAG OM UITLEG van Tine Soens aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de rationalisering in het hoger onderwijs

– 139 (2015-2016)

42

VRAAG OM UITLEG van Elisabeth Meuleman aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de noodzakelijke inspanningen voor onthaalonderwijs als gevolg van de vluchtelingencrisis

– 3073 (2014-2015)

VRAAG OM UITLEG van Jo De Ro aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de opvang van vluchtelingen in het onderwijs

– 69 (2015-2016)

50

VRAAG OM UITLEG van Ann Brusseel aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het bindend maken van de adviezen bij B-attesten – 2883 (2014-2015)

VRAAG OM UITLEG van Jos De Meyer aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over B-attesten en uitgestelde proeven – 2915 (2014-2015)

VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de gevolgen van het voorstel tot een nieuwe invulling van het B-atteest – 2935 (2014-2015)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: Mevrouw Brusseel heeft het woord.

Ann Brusseel (Open Vld): Minister, in aanloop naar 1 september was er aandacht voor de hervorming van het B-atteest. Nu bestaat de keuze tussen ofwel het jaar overdoen ofwel 'afzakken' naar een andere studierichting. Volgens de media zou het gaan om een vijfduizendtal leerlingen met een B-atteest die opteren voor zittenblijven. Naar aanleiding van de opening van dit schooljaar stelde u trouwens duidelijk dat een leerling met een B-atteest zijn jaar niet meer zou mogen overdoen of, indien wel, dit beter beargumenteerd zou moeten worden.

Eigenlijk is dit geen nieuw gegeven, want in het masterplan 2013 betreffende de modernisering van het secundair onderwijs staat er te lezen dat "leerlingen die een B-atteest krijgen, het jaar in principe niet kunnen overzitten. Overzitten kan enkel als de klassenraad dit expliciet heeft geadviseerd." Zo'n advies kan er komen wanneer de leerling in kwestie bijvoorbeeld door langdurige ziekte te veel lesdagen heeft gemist. Na het eerste leerjaar van de eerste graad is het toekennen van een B-atteest sowieso niet mogelijk volgens het masterplan.

Studies wijzen uit dat zittenblijven nauwelijks positieve invloed heeft op de verdere schoolloopbaan en de kwalificatiekansen van de leerlingen. Bovendien is dit voor zowel de overheid als de ouders een hoge kost. Ik heb laten berekenen dat het voor de Vlaamse overheid ongeveer op iets meer 8000 euro per jaar per leerling komt.

Alle analyses hierover zijn onder meer te lezen in het HIVA-onderzoek (Onderzoeksinstituut voor Arbeid en Samenleving) van Bieke De Fraine en Mieke Goos uit 2011. B-attesten in het tso, kso of bso leiden nooit tot een heroriëntering naar het aso. Dat is eigenlijk evident. Omgekeerd wordt er echter veel georiënteerd naar technische of beroepsrichtingen.

De leerlingen die niet in het aso thuishoren, proberen zich vaak zo lang mogelijk staande te houden om een B-atteest te vermijden, precies omdat er een bepaalde perceptie of vooringenomenheid aan kleeft. Dat zijn enkele bevindingen uit het recente boek 'Het onderwijsdebat' van Nicaise en Kavadias. Eigenlijk kunnen we gerust stellen dat het zaken zijn die wij allemaal al weten. Veel ouders zijn er niet tuk op dat hun kind, ofschoon het technisch heel onderlegd kan zijn, naar een technische richting gaat, omdat ze vinden dat er te weinig maatschappelijke waardering voor is.

Voorals ouders met een hogere sociaal-economische status willen, in het geval van een B-atteest voor hun kind, er eerder de voorkeur aan geven dat het jaar wordt overgedaan dan dat er wordt 'afgedaald' naar een studierichting die als

zwakker gepercipieerd wordt. De vrees bestaat dat deze ouders in de toekomst bij de klassenraad zullen pleiten voor een C-attest of mogelijk in beroep zullen gaan. Gender en sociaal-economische context spelen ook een rol: er zijn twee keer meer jongens dan meisjes met een C-attest. Leerlingen met een migratieachtergrond lopen meer kans op een B- of C-attest en er is ook een duidelijk significant effect van de sociaal-economische status van de leerlingen. Hoe hoger de sociaal-economische status van leerlingen, hoe lager de kans op een B- of C-attest. Ik wijs slechts op een correlatie en niet op een causaliteit. Ik vind correlaties altijd de moeite waard om te onderzoeken. Het zijn enkele vaststellingen uit het onderzoek van onder meer Dimitri Van Maelen aan de UGent.

Minister, naar aanleiding van de verklaringen die werden afgelegd, heb ik enkele vragen. Kunt u bovenstaande getallen, vijfduizend B-attesten die leiden tot zittenblijven, bevestigen? Hebt u zicht op de mate waarin B-attesten correct worden gemotiveerd? Bent u zich bewust van het deviant gebruik van B-attesten, met name van de genderbias, verschillen in aantallen tussen leerlingen met hoge en lage sociaal-economische status? Zo ja, vindt u dat de toepassing van B-attesten bindend kan worden gemaakt zolang het deviant gebruik niet beter kan worden vermeden dan vandaag het geval is?

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Voorzitter, minister, vroeger werd aan leerlingen die niet geslaagd waren voor een vak, soms toegelaten een herexamen af te leggen. De term is al meer dan tien jaar afgeschaft, maar het begrip bestaat nog. Als een delibererende klassenraad op 30 juni onvoldoende gegevens heeft om een oordeel uit te spreken, kan men immers nog uitgestelde proeven opgeven. In de derde graad van het secundair onderwijs gebeurt dat nog, hoewel de inspectie en de onderwijskoepels er niet enthousiast over zijn. Zij vinden dat een klassenraad in de meeste gevallen wel degelijk op 30 juni moet kunnen oordelen of een leerling zijn schoolcarrière al dan niet kan voortzetten in een volgend jaar van dezelfde studierichting. Als het antwoord ja is, dan krijgt de leerling een A-attest. Vindt men dat doorstromen naar een hoger jaar hoe dan ook onmogelijk is, dan volgt een C-attest. In een aantal gevallen vindt de klassenraad dat doorstromen naar een hoger jaar wel mogelijk is, maar enkel in een andere studierichting. In dat geval wordt een B-attest toegekend.

In de huidige regelgeving kan men met een B-attest toch nog kiezen voor overzitten, en ongeveer vijfduizend leerlingen per jaar maken ook van die mogelijkheid gebruik. In uitvoering van het masterplan secundair onderwijs wordt overzitten na een B-attest op termijn slechts in zeer uitzonderlijke omstandigheden toegestaan. Op die manier zou het aantal zittenblijvers kunnen verminderen. Het oordeel van de delibererende klassenraad zou er ook meer gewicht door krijgen, omdat het de keuzemogelijkheid van de leerling met een B-attest inperkt. In die beperkende context is het niet uitgesloten dat klassenraden in twijfelgevallen toch nog opteren voor het organiseren van uitgestelde proeven, hoewel dat, zoals vermeld, zeker niet wordt aangemoedigd.

Minister, hoe staat u tegenover het benutten van uitgestelde proeven of de vroegere herexamens door de klassenraden, die daarmee in twijfelgevallen meer informatie willen verzamelen over de kennis en vaardigheden van sommige leerlingen? Is dit geldig voor alle graden en onderwijsvormen?

Op dit ogenblik mogen zelfs leerlingen met een A-attest hun leerjaar overzitten als ze overschakelen naar een andere studierichting. Overzitten na een A-attest gebeurt soms door leerlingen die basiskennis en basisvaardigheden van een technische studierichting willen verwerven om er met meer kans op succes in door te stromen. Blijft deze specifieke en bewuste keuze voor overzitten na een

A-attest mogelijk? Is het niet wenselijk om deze mogelijkheid te limiteren door ze enkel mogelijk te maken mits advies van de delibererende klassenraad dan wel de toelatingsklassenraad?

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Net voor het begin van het nieuwe schooljaar ontstond er in de media wat commotie rond het voorstel van de minister omtrent het B-attest. Een nieuwsartikel kreeg zelfs de kop 'Scholieren met een B-attest mogen jaar niet meer overdoen van Crevits'. Deze beslissing werd vorige legislatuur reeds ingeschreven in het masterplan Hervorming Secundair Onderwijs, waarin letterlijk staat: "Leerlingen die een B-attest krijgen, kunnen het jaar in principe niet overzitten. Overzitten kan enkel als de klassenraad dit expliciet heeft geadviseerd." Dit slaat op de delibererende klassenraad.

Het doel is om zittenblijven naar aanleiding van een B-attest maximaal te vermijden. Een op vier leerlingen met een B-attest kiest er immers voor om het jaar te dubbelen in plaats van zich te heroriënteren naar een andere richting. Vaak heeft dit te maken met het toch maximaal willen proberen de gekozen studierichting af te werken.

Als onderdeel van het evaluatie- en oriënteringsproces kunnen op dit vlak bijgevolg herexamens – bijkomende proeven – in ere worden hersteld, gezien de gewijzigde omgang met het B-attest. Zo kunnen leerlingen alsnog bewijzen dat ze het kunnen. Op die manier dringen we het aantal niet-gediplomeerden en zittenblijvers terug en kan een heroriënteringsgesprek sereen verlopen. Als in juni ouders te horen krijgen dat de delibererende klassenraad zich beperkt tot een A- of C-attest of een B-attest met verplichte heroriëntering zonder enige vorm van bewijs dan wel protest, dan vrees ik dat er heel veel beroepsprocedures zullen volgen. Op dat moment staan ouders niet open voor een gesprek over heroriëntering. Als er een bijkomende proef of herexamen komt en de leerling slaagt, dan is dat het bewijs dat hij het wel kan maar dat er meer inzet nodig is. Is de leerling niet geslaagd, dan komt er een echt heroriënteringsgesprek waar de ouders en de leerling wel open voor staan.

Ik verwijs naar cijfers onder toenmalig minister Vanderpoorten. Acht op de tien leerlingen haalden een A-attest als ze een herexamen hadden afgelegd, een op tien een B-attest en een op tien een C-attest. Toen was er nog geen zweem van verdachtmaking over de bijkomende proeven en hadden die effect.

Een andere mogelijkheid die ook de moeite waard is om te bekijken, is de zomerschool in Groningen. Die was de afgelopen twee jaar zeer succesvol. Het ging om leerlingen die een paar procenten te weinig hadden en daardoor dreigden te blijven zitten met een C-attest of die toch maar gedelibereerd werden en een A-attest kregen, waardoor de tekorten en de ontbrekende kennis werden meegesleept. Als ze een voldoende konden halen op een toets, mochten ze overgaan. Ongeveer vijftien scholen hebben daarmee geëxperimenteerd. Er werden een of twee weken bijspijkerlessen georganiseerd vóór de bijkomende proeven. Zomaar eventjes 85 procent is overgegaan naar het volgende schooljaar en de tekorten waren bijgespijkerd.

Minister, hoe staat u er tegenover om de bijkomende proeven in ere te herstellen? Momenteel staan ze nog in omzendbrief SO 64. Bij de onderwijsinspectie worden ze in de verslagen negatief geconnoteerd. Hoe staat u tegenover het idee van de zomerschool om leerlingen de kans te geven kleine tekorten alsnog weg te werken en af te ronden met een toets?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: De vragen zijn gesteld door drie mensen die lid zijn van de huidige meerderheid. Ik verwijs naar het masterplan dat is goedgekeurd in de vorige legislatuur. Die drie partijen waren toen niet allemaal lid van de huidige meerderheid. In hoofdstuk 5 omtrent het evaluatiebeleid stonden over het B-atteest zeer expliciete zaken. De huidige regering heeft in het regeerakkoord afgesproken om het masterplan uit te voeren. Ik wil dat ook doen, en dat betekent dat het evaluatiebeleid deel uitmaakt van die uitvoering.

Mevrouw Brusseel, ik kan de cijfers inderdaad bevestigen: van de 19.332 zittenblijvers in het schooljaar 2013-2014 behaalden 5309 leerlingen een B-atteest in het schooljaar 2012-2013. Dat is meer dan een kwart, namelijk 27,5 procent.

Ik heb vertrouwen in de professionaliteit en deskundigheid van klassenraden. Het evalueren van leerlingen is hun corebusiness. Ze krijgen daar ook dagen voor tijdens het schooljaar. In het regeerakkoord is duidelijk afgesproken om wat vertrouwen terug te geven aan de scholen en leraren.

Ik vind het dus een terechte vraag, maar ze hebben wel recht op ons vertrouwen. Ik sprak met veel leraren, en ze zeggen me dat het goed zou zijn als wat meer naar hun oordeel en evaluaties zou worden geluisterd.

Met het decreet van 4 april 2014 houdende diverse maatregelen betreffende de rechtspositie van leerlingen in het basis- en secundair onderwijs en betreffende de participatie op school moeten delibererende klassenraden in het secundair onderwijs het uitreiken van een B- of C-atteest schriftelijk motiveren. De schriftelijke motivatie is verplicht. Als ouders het niet eens zijn met de beslissing van de klassenraad, dan kunnen zij eerst een overleg met de directeur vragen. Dit overleg kan ertoe leiden dat de klassenraad nogmaals wordt samengeroepen om zich opnieuw te buigen over het door de ouders in vraag gestelde evaluatie-resultaat. Als ouders zich nadien nog steeds niet kunnen vinden in de beslissing van de klassenraad, hebben zij de mogelijkheid om beroep aan te tekenen bij de beroepscommissie op school.

Het decreet over de rechtspositie is op 1 september 2014 in werking getreden. Ik heb in mijn beleidsnota aangekondigd dat ik de toepassing van dit decreet wil evalueren. Aangezien het decreet streeft naar een goed evenwicht tussen rechten en plichten van zowel onderwijsverstrekkers als ouders en leerlingen, wil ik het decreet alle kansen geven vooraleer het te evalueren en bij te sturen. Een evaluatie in de loop van het derde implementatiejaar, dus in het schooljaar 2016-2017, lijkt mij realistisch.

U spreekt van het deviant gebruik van B-attesten. Ik vind het woord 'deviant' mooi, maar niet in deze context. Uit het interessante onderzoek waar u in uw inleiding naar verwijst en dat gebruikmaakt van de data uit het Procrustesproject, blijkt dat jongens niet meer kans lopen op een B-atteest dan meisjes, maar wel significant meer kans lopen dan meisjes om een C-atteest te verkrijgen. U kunt dat onderzoeksrapport downloaden. Dezelfde conclusie wordt gemaakt voor jongeren die zich genderatypisch identificeren, in vergelijking met jongeren die zichzelf als gendertypisch identificeren. Het gaat om jongeren die van zichzelf vinden dat ze zich niet als typische jongen of meisje gedragen – wat dat typische ook moge inhouden –, in vergelijking met jongeren die van zichzelf vinden dat ze zich als typische jongen of meisje gedragen.

In de cijfers met betrekking tot zittenblijven zien we inderdaad een duidelijke relatie met gender en sociaal-economische status (SES): het percentage zittenblijvers is hoger bij jongens en bij leerlingen die aantikken op 3 of 4 leerlingkenmerken. Ook weten we uit onderzoek dat SES, los van prestaties, invloed heeft op het advies dat leerlingen krijgen bij de overgang van basis- naar

secundair onderwijs en dat vooral ouders en leerlingen met een betere sociaal-economische achtergrond bij een B-attest vaker kiezen voor het blijven zitten.

Ik heb literatuur bij me die we hebben gebruikt om dit antwoord uit te werken. Ik kan u die literatuur meegeven. Het betreft een onderwijskundig beleids- en praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek (OBPWO) van Van Houtte uit 2011 en een artikel uit Onderwijsrecht van Spruyt en Laurijssen, eveneens uit 2011.

In het masterplan Secundair Onderwijs is de impact van de sociaal-economische status op schoolkeuze en schoolse prestaties zeer terecht als verbeterpunt voor ons secundair onderwijs opgenomen. Met de maatregel om leerlingen met een B-attest in principe niet te laten overzitten, voer ik het masterplan uit. De beslissingsbevoegdheid om een leerling met een B-attest toch de mogelijkheid te bieden om te blijven zitten zal niet langer bij de ouders en de leerling zelf liggen, maar bij de klassenraad die zo'n beslissing deskundig en gemotiveerd zal kunnen nemen. Deze beslissing zal er komen na een zeer lang en grondig beraad dat schriftelijk wordt gemotiveerd. We willen die beslissing laten respecteren, ook om de keuze van de ouders niet steeds doorslaggevend te laten zijn.

Ik maak abstractie van de keuze van de leerling zelf. Want als een leerling bijzonder gemotiveerd is om het jaar over te doen en dat ook expliciet aan de klassenraad vraagt, dan kan de klassenraad daar rekening mee houden. Het enige wat telt in deze is het belang van de leerling. Er is ook nog zoiets als het C-attest. Klassenraden denken na over de keuze of ze een C- dan wel een B-attest geven. En een C-attest verplicht de leerling om te blijven zitten. Deze maatregel – die deskundig en goed moet zijn gemotiveerd – verkleint niet alleen de impact van de sociaal-economische status van de leerling en zijn ouders, maar herwaardeert ook het B-attest en draagt bij tot een positieve school- en studiekeuze op basis van inzicht, interesse en capaciteiten van de leerling.

Ik geef eerlijk toe dat ik verrast was over de reacties die na 1 september binnenliepen. Ik kreeg de indruk dat zittenblijven wordt geromantiseerd. Jongeren van 15 of 16 jaar maken enorme sprongen in hun ontwikkeling. Het is dan niet automatisch de beste oplossing om een jongere die het moeilijk heeft gewoon het jaar te laten overdoen. Er zijn natuurlijk uitzonderingen, en daarom sluiten we de deur niet helemaal. Maar we willen de verantwoordelijkheid van de klassenraden meer laten respecteren en honoreren.

U vraagt naar de herexamens, heren De Meyer en Daniëls. De bedoeling van de maatregel is om het vertrouwen in het oordeel en de professionaliteit van klassenraden en schoolteams weerspiegeld te zien in de keuzes die we maken. Een herexamen heeft vandaag in de regelgeving een uitzonderlijk karakter. Een klassenraad kan, in elke graad en onderwijsvorm, mijnheer De Meyer, een dergelijke beslissing nemen in het geval ze dat in het kader van de evaluatie van een individuele leerling noodzakelijk acht.

Maar, mijnheer Daniëls, een herexamen is een uitgestelde beslissing. Het is dus niet zo dat je eerst een B- of een C-attest krijgt. Als men overgaat tot een herexamen, stelt men de beslissing over het attest uit. Dat is belangrijk. Het is geen evaluatie waarna je toegang krijgt tot een herexamen. Nee, men velt nog geen oordeel, maar geeft eerst een kans om te remediëren, en dan wordt het oordeel geveld. Zeker in de commentaren na 1 september leek het soms of men ervan uitging dat je na een attest de toelating kreeg om een herexamen te doen. Het attest wordt pas later gegeven.

Het staat effectief in de regelgeving, collega's, daar heb ik niets voor gedaan, dat een herexamen enkel kan in uitzonderlijke gevallen. Het definiëren van het uitzonderlijke karakter behoort opnieuw tot de autonomie van de klassenraad en situeert zich op het vlak van onderwijskundige en sociale redenen. Het is

hetzelfde verhaal. Een school kan er op een autonome manier mee omgaan. In onze regels staat dat het in uitzonderlijke gevallen is. Vaak is dat omdat een leerling wegens ziekte een examen niet op het voorziene tijdstip heeft kunnen afleggen. Er zijn nog andere redenen mogelijk.

Ik heb mij laten vertellen dat men hiermee de destijds bestaande praktijk wou tegengaan waarbij herexamens binnen een school als norm golden in functie van de profilering van de school. Daar hebt u naar verwezen, mijnheer De Meyer. Dat werd ook in de hand gewerkt door het feit dat de regelgeving op de organisatie van het secundair onderwijs toen twee afzonderlijke zittingen bepaalde, wat ook op de studiebewijzen tot uiting kwam. In het onderwijs komt alles terug.

De omslag in het denken bij de invoering van de eenheidsstructuur is dat – uitzonderlijke gevallen buiten beschouwing gelaten – voor het gros van de leerlingen op 30 juni een delibererende klassenraad over voldoende evaluatiegegevens beschikt om een eindbeslissing te nemen. Dat moest ook bijdragen aan de rechtszekerheid voor ouders en leerlingen voor het volgende schooljaar. Dat is de reden dat de structurele tweede zitting uit de regelgeving is geschrapt en is vervangen door de vandaag bestaande uitgestelde beslissing, collega's.

Ik weet niet of u dat weet, collega's, maar als we naar de cijfers kijken, zien we dat meer dan 65 procent van onze secundaire scholen ook effectief uitgestelde beslissingen neemt. Het aantal uitgestelde beslissingen daalt weliswaar van 1,45 procent een paar jaar geleden naar 1,13 procent. Maar 75 procent van de leerlingen met zo'n uitgestelde beslissing, die dus een herexamen mogen doen, behaalt een A-attest of in het laatste jaar een studiebewijs. Dat is dan weer positief. Meer dan een derde van de uitgestelde beslissingen wordt genomen in het aso.

De bestaande regelgeving ontraadt herexamens of uitgestelde beslissingen. Er wordt gesproken over uitzonderlijke gevallen. Die worden vaak geïnterpreteerd als overmachtsituaties. We moeten keuzes maken. Het is voor mij cruciaal dat we, ons regeerakkoord indachtig, vertrouwen geven aan scholen en klassenraden, maar ook inzetten op de ondersteuning van scholen en klassenraden in dat verband. In de conceptnota Samen tegen Schooluitval is opgenomen dat er met de pedagogische begeleidingsdiensten duidelijke afspraken moeten worden gemaakt over hoe zij de scholen kunnen ondersteunen bij het uittekenen van bijvoorbeeld flexibele leerwegen, waar zeer weinig gebruik van wordt gemaakt, evenals bij het gebruik van zittenblijven en herexamens.

Er is uiteraard de mogelijkheid om de regelgeving aan te passen. We zitten nu met die uitzonderlijke omstandigheden. Ik hoed me ervoor om de klok terug te draaien en weer over te gaan naar twee zittingen. Het moet sowieso een beperkt instrument blijven. De scholen gebruiken het in een aantal gevallen en dan heeft het ook effect.

De interpretatie van de regelgeving zal ook leiden tot een andere manier waarop de inspectie de situatie bekijkt. We mogen ook niet overdrijven, de wijze van omgaan met uitgestelde beslissingen is nooit – tenzij u mij van het tegendeel kunt overtuigen – een doorslaggevend element bij adviezen van de inspectie. Als u zegt van wel, moet u mij dat aantonen. Zij zeggen het omgekeerde, in onze contacten met hen. Er staat dat het om zeer uitzonderlijke gevallen moet gaan. Ofwel wijzigt u dat, ofwel niet. Als u het wijzigt, zullen zij hun houding aanpassen.

Een uitgestelde beslissing hoeft niet altijd een herexamen te zijn. Voor een hele klasgroep kan een uitgestelde beslissing ook een reeks evaluaties inhouden die pas na 30 juni plaatsvindt, bijvoorbeeld een zomerstage in een hotelschool. Er zijn andere situaties denkbaar.

Als het om een herkansing gaat, is het niet altijd een examen. Het kan ook een vakantiewerk zijn of extra stage-uren. Ook daarin zijn scholen tamelijk vrij.

Als u me vraagt hoe ik omga met herexamens, zeg ik dat alles staat of valt met de bewoordingen in onze regelgeving, namelijk de zeer uitzonderlijke gevallen. Ik heb geen goesting om voor iedereen opnieuw naar een tweede zittijd te gaan. Het is wel bespreekbaar of zeer uitzonderlijke gevallen moeten blijven, ja of neen. En hoe gaan we daarmee om? Ik zie dat 65 procent van de scholen het instrument kent en er gebruik van maakt. De houding van de inspectie is afgestemd op de bestaande regels.

De zomerschool is een zeer interessante suggestie. In Nederland loopt in het voortgezet onderwijs op dit moment een pilootproject voor zomerscholen dat past in de Nederlandse aanpak van zittenblijven. Men heeft daar een project-subsidie aan toegekend voor 2015 en 2016. Het is heel nuttig om te volgen hoe die zomerschool evolueert. Er zijn vanuit Nederland zowel kritische als positieve geluiden te horen. Zomerscholen worden beschouwd als effectieve interventies om zittenblijven tegen te gaan, maar de effecten ervan zijn nog niet zo duidelijk omdat men niet met een controlegroep heeft gewerkt. Men heeft ook geen zicht op wat er zou zijn gebeurd als die zomerschool er niet was geweest. Ik heb gevraagd dat de administraties nauw contact houden om na te gaan hoe dit evolueert, want dit is een bijzonder interessant project.

Dan was er een vraag over het overzitten met een A-attest en of dat mogelijk blijft. Ik geef enkele cijfers. Van de 19.332 zittenblijvers in het schooljaar 2013-2014 behaalden 941 leerlingen of 4,87 procent een A-attest. Wanneer we kijken naar de verdeling van de zittenblijvers met een A-attest over de verschillende leerjaren, dan zien we het hoogste aantal – 385 – in het eerste leerjaar van de eerste graad. Dit aantal kan hoogstwaarschijnlijk worden verklaard door de instroom van leerlingen die het eerste leerjaar B met vrucht hebben beëindigd en opstromen naar het eerste leerjaar A. Dat is dus eigenlijk een goede zaak.

De mogelijkheid om met een A-attest als regelmatige leerling in het eerste leerjaar te blijven zitten, wens ik te behouden zonder bijkomende beslissing van de klassenraad aangezien deze opstroommogelijkheid inherent verbonden is aan het huidige concept van de eerste graad.

Wat het zittenblijven met een A-attest in de hogere leerjaren betreft, wil ik deze mogelijkheid inderdaad liever afhankelijk maken van de gunstige beslissing van de toelatingsklassenraad. Ik weet dat er wat discussie is aangaande de keuze voor de toelatingsklassenraad, zeker in het geval van het advies inzake overzitten na een B-attest.

Er zijn voor alles argumenten. Ik schets even de context, want het is nuttig om jullie meningen daarover te horen. Ik heb het niet over het herexamen. Dat is een uitgestelde deliberatie. Na een herexamen geeft de delibererende klassenraad het A-, B- of C-attest. Daarover is geen discussie. Ik heb het nu over de situatie waarin je een B-attest krijgt en liever het jaar wil overdoen en er een duidelijke motivering is van de klassenraad dat dat niet kan. Gesprekken helpen niet meer, maar de klassenraad zegt dat je moet heroriënteren. Moet je dat dan overlaten aan de delibererende klassenraad, of is het beter dit over te laten aan een toelatingsklassenraad die zegt dat als de jongere voldoende gemotiveerd is, hij of zij toch wordt toegelaten het jaar opnieuw te doen? Als je het aan de delibererende klassenraad overlaat, heb je opnieuw mogelijkheden om alle procedures te doen. Als je het overlaat aan een toelatingsklassenraad, heb je dat niet. Dan word je wel of niet toegelaten.

Alles staat of valt met de kwaliteit of zorg die scholen verlenen aan het uitreiken van het attest aan de jongeren. Scholen die hun leerlingen goed kennen, weten heel goed welke beslissing ze nemen. Een school die het niet goed weet, mag dat niet zomaar overlaten aan de leerlingen en de ouders. Je moet keuzes durven te

maken. Dat is ook de reden waarom we de maatregel voor het B-attest en het herwaarderen van dat attest door jongeren zich te laten heroriënteren, in het masterplan hebben ingeschreven.

De voorzitter: Mevrouw Brusseel heeft het woord.

Ann Brusseel (Open Vld): Minister, het is inderdaad belangrijk om de leerkrachten en de scholen te erkennen in hun expertise. Er zijn pro's en contra's voor bepaalde standpunten. Dat is altijd zo. Er is een negatieve perceptie ten aanzien van bepaalde studierichtingen, vooral van technische en beroepsvormingen. Dat is jammer als men uit een gebrek aan maatschappelijke waardering een valabel advies naast zich neerlegt. Het zorgt ervoor dat we in bepaalde technische studierichtingen te weinig leerlingen hebben, terwijl die richtingen best wel uitdagend en interessant kunnen zijn. Er wordt aan de leerlingen te weinig uitgelegd hoe interessant ze zijn, gewoon door de angsten van de ouders die dikwijls met een beetje snobisme te maken hebben. Dan zien we hoeveel ouders met een hoge sociaal-economische status dat oordeel naast zich neerleggen. Daar treed ik u absoluut in bij.

Er is inderdaad veel gereageerd op de krantenartikels. Over onze partij mag u gerust zijn: de heer De Ro en ikzelf staan achter het regeerakkoord. Een zekere Noël uit Limburg heeft een forum gekregen in De Zevende Dag, maar ik weet eerlijk gezegd niet of die man lid is van onze partij. Die man heeft 'freedom of speech', tot in Limburg, geen probleem. *(Opmerkingen)*

Dat weet ik niet, ik heb de ledenlijsten van Brussel en dat is het.

Dat wou ik toch even meegeven. *(Opmerkingen)*

En hij is niet verhuisd naar Brussel, voor wie van anekdotes in de politiek houdt.

Het is een moeilijke kwestie hoor. Ik zal zeker niet zeggen dat ik geen vertrouwen heb in schoolteams, maar ik heb vooral waardering voor schoolteams. Ik vind vooral dat er te weinig waardering is voor het lerarenberoep, maar dat betekent niet dat ik nooit kritiek zou durven geven. Ik ben ook zeer gevoelig voor de analyses en de onweerlegbare feiten die daarin opdoemen, namelijk dat men aanzienlijk meer kans maakt op een C-attest als men een allochtone achtergrond heeft of kansarm is. Dan spelen verwachtingen en stereotypen en vooringenomenheid dus een rol. We kunnen geen andere conclusie trekken. Meisjes krijgen minder snel een B- of C-attest dan jongens. Kunnen we dan zeggen dat jongens gemiddeld een beetje dommer zijn? Een beetje lui? Dat lijkt me een straffe conclusie. *(Opmerkingen)*

Er is wel meer aan de hand. Ik weet niet of mannen efficiënter zijn, daar heb ik geen idee van. In ieder geval zien we dat er zaken mislopen. Bij echt feminien of echt masculien gedrag valt het wel mee: men moet dus blijkbaar voldoen aan sociale stereotypen om iets minder conflict te riskeren, maar dat zou niet mogen.

Ik vind dat er meer gevoeligheid moet zijn voor de individuele leerling, met zijn individuele talenten en ritme. Het is een interessant voorstel dat wordt geformuleerd in het HIVA-onderzoek. Daar kijkt men eens over het muurtje, daar vernoemt men oplossingen die collega Daniëls naar voren schoof, zoals meer begeleiding van leerlingen tijdens het jaar, ook summer schools en geïndividualiseerde trajecten. In Zweden bijvoorbeeld ligt de nadruk op de individuele vorderingen. Die vorderingen kunnen duidelijk zijn, maar als men de norm hanteert als einddoel en die valt op 30 juni, dan hebben individuele vorderingen nog weinig belang. Dat is jammer. Zo haalde ik eens in december 20 procent voor chemie en steeg naar 46 procent tegen het einde van het jaar. Dat is een enorme vordering. U vindt dat nu misschien grappig, maar mijn moeder vond dat toen niet grappig. Ik denk dat er veel eten en drinken aan zit.

Minister, ik romantiseer het C-attest helemaal niet, ik denk dat u dat ook niet bedoelde. Ik denk dat het zittenblijven nog minder rekening houdt met individuele vorderingen en absoluut niet motiverend is. Het zet in de meeste gevallen heel weinig zoden aan de dijk. Dat kan ook niet de bedoeling zijn.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Minister, u hebt mij in ruime mate gerustgesteld. Ik onthoud dat het belang van de leerling centraal staat. Het oordeel van delibereerende klassenraden gaan we zoveel mogelijk waarderen en respecteren. Het masterplan gaan we uitvoeren.

Dit betekent dat sommige omstandigheden – herexamens en uitgestelde proeven – ook morgen blijven bestaan. Een kwaliteitsschool moet niet aan de helft van de klas een herexamen geven om te bewijzen dat ze een kwaliteitsschool is. Laat dat duidelijk zijn.

Minister, wat betreft het zittenblijven na een A-attest ben ik het met u eens. In het eerste jaar moet daar geen toelatingsklassenraad tussenkomen. Inzake de andere leerjaren vind ik de toelatingsklassenraad het meest verantwoord.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Minister, wij treden u volledig bij inzake de professionaliteit en autonomie van klassenraden, maar dan moeten we ze ook autonomie geven. Dan moeten we niet vanuit de inspectie of vanuit andere gremia met een opgestoken vingertje toch onze visie geven over bijkomende proeven. Ik heb hier een doorlichtingsverslag voor me: "Inbreuken tegen de regelgeving is het enige punt waarvoor die school een beperking in de tijd heeft gekregen. De omzendbrief SO 64 beperkt onder 8.1.2 de mogelijkheid tot verlenging van de evaluatietermijn tot uitzonderlijke en individuele gevallen." Dat staat cursief. "Het geven van uitgestelde proeven werd tot heden door deze school gebruikt om leerlingen een tweede kans te geven. De school overtreedt hier de regelgeving."

Dat dateert van 2011 en de school heeft dan een advies beperkt in de tijd gekregen. *(Opmerkingen van minister Hilde Crevits)*

Neen, dat was niet onder uw bewind.

Er is een omzendbrief. Het is niet geregeld bij besluit of decreet, maar bij omzendbrief. Daarin staat enkel "in uitzonderlijke en individuele gevallen". De inspectie geeft daaraan een interpretatie die repercussies heeft op het veld. Minister, ik vind uw voorstel zeer goed, het sluit aan bij ons pleidooi, om de vraag rond "uitzonderlijke en individuele gevallen" eens te bekijken. Waarom? Als we het masterplan uitvoeren, en dat gaan we uiteraard doen, veranderen we iets aan het B-attest. Dat is absoluut een motivatiegrond om dat te herevalueren, vooral in het licht van de professionaliteit en de mogelijkheden van die klassenraden.

Als we zeggen dat de klassenraad autonoom is, moeten we dit niet doen langs een sluikse weg, via de onderwijsinspectie die erover valt. Dan maak je regelgeving en zeg je tegen de klassenraad: "Ge zijt autonoom maar als ge het zo doet, vinden we het toch niet goed. En meer zelfs: we kunnen u een advies geven en we beperken de tijd daarover."

U stelt voor om het "Pas op als ge het doet want dan zullen we heel hard naar u kijken" toch een beetje weg te halen, in het licht van de professionaliteit. Dat was ook onze oproep. Dat wil niet zeggen dat we het systeem van een reguliere common sense over de vanuit algemene normen en termen georganiseerde tweede zit moeten installeren. Maar als we, en ik kom daarmee terug op wat we zeiden, inderdaad

die B-attesten bindender maken, want daar gaat het over, en we willen vermijden dat we een pleiade aan beroepen krijgen, moeten we inzetten om kinderen kansen te geven, want daar gaat het over, en om serene heroriënteringsgesprekken te hebben. Dan moeten we de bijkomende proeven toch een beetje uit het verdomhoekje halen op de manier zoals u en ook wij naar voren hebben geschoven.

Welke klassenraad kent een leerling het best? Als we de regelgeving bekijken, dan bepaalt de klassenraad zijn advies op basis van wat hij allemaal met die leerling heeft meegemaakt. Een klassenraad bestaat uit meer dan één leerkracht. Sommigen denken: "Die van Frans kan niet op het gezicht van mijn zoon, dus wordt hij tegengehouden voor zijn hele jaar." In een klassenraad is dat op dit moment moeilijk haalbaar. Er zal altijd wel een leerkracht zijn die zegt: "Beste vrienden, het is niet omdat een leerling wat kritisch is dat we hem aan de schandpaal moeten nagelen." Kan het nog gebeuren? Met 1,1 miljoen leerlingen en 185.000 mensen in het onderwijs ga ik er mijn hand niet voor in het vuur steken. Maar wie adviseert nu het best of die leerling een kans krijgt om over te gaan of niet? De klassenraad die die leerling kent, begeleid heeft, oudercontacten en begeleidingsgesprekken heeft gedaan? Of een klassenraad, in sommige gevallen in een andere school, die die leerling niet kent, geen informatie heeft, enzovoort? In de filosofie die we daarnet hebben opgebouwd, moeten we wel degelijk een klassenraad aanstellen die effectief het advies heeft geleverd.

U zegt dat we het masterplan gaan uitvoeren. Er staat een voltooid verleden tijd: "Overzitten kan enkel als de klassenraad dit expliciet heeft geadviseerd." Het gaat dus wel degelijk over het advies dat meekomt met het B-atteest.

Als we een B-atteest geven, gaan we heroriënteren. Dat is ook belangrijk, en we hebben er hier nog niet over gesproken. Heroriënteren naar wat en naar waar? Als je heroriënteert, is daar een advies aan verbonden: "Wat denken we dat je het best zou gaan doen?" Dan verwachten we dat al die klassenraden alle studierichtingen en niveaus kennen, om degelijk advies te kunnen geven. Ik stel vast dat die kennis en kunde niet altijd aanwezig zijn. Daar zullen we toch iets aan moeten doen. Op dit moment zijn er clausuleringen in B-attesten die gebeuren op onderwijsvorm, op studiegebied, op studierichtingniveau. Alle varianten zijn mogelijk, maar ik denk wel dat we onze klassenraden zullen moeten adviseren, ondersteunen, versterken, om op dat vlak goede adviezen te kunnen geven.

Het feit dat u de piste van de zomerschool blijkbaar ook hebt gezien en dat u ook vindt dat daar ook een aantal goede kanten aan zijn, doet mij denken dat het goed is dat op te volgen. En uiteraard hangt de keuze voor al dan niet een bijkomende proef en taak, of de pleiade van mogelijke instrumenten en bijkomende stage-opdrachten en bijkomende stages daarmee samen, omdat je niet een leerling iets gewoon opnieuw laat doen, maar je kijkt waar de tekorten zijn, je probeert bij te spijkeren, zodat hij het jaar nadien zonder tekorten kan doen. Want een deliberatie is: "We denken dat het wel zal lukken." Alle respect daarvoor, dat een klassenraad dat wil doen. Maar op bepaalde punten heeft een leerling bepaalde zaken niet bereikt.

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Minister, ik ben het helemaal eens met mevrouw Brussee: het is wel degelijk wetenschappelijk onderzoek dat aantoonst dat er toch wel wat problemen zijn met die B- en C-attesten. Ze zijn inderdaad zeer sterk sociaal bepaald. Het heroriënteren – wat in de meeste en zelfs bijna alle gevallen het zogenaamde afzakken is – is nog sterker sociaal bepaald. Zittenblijvers zijn inderdaad diegenen met de hogere SES-indicatoren. Daar hebben we een heel sterke 'byass'. Als je dat aankaart en zegt dat er iets fout is, is dat niet omdat je geen vertrouwen hebt in de scholen of in de klassenraden.

Dat is een dooddoener. Dat wetenschappelijk onderzoek heeft dat nu al vanuit verschillende hoeken zwart op wit aangetoond.

Ik deel dan ook die bezorgdheid: wie zal dan inderdaad de beslissing ter discussie stellen of onderhandelen of er een uitzondering op de regel zal worden verkregen? Dat zullen de ouders zijn die wat sterker in hun schoenen staan en die sociale 'byass' zal alleen maar versterkt worden. Dat is een reëel gevaar. Mevrouw Brusseel haalt het terecht aan. De onderzoeker die op 1 september de kwestie heeft doen opflakkeren, de heer Lamote, is een pleitbezorger van het afschaffen van het zittenblijven als er sprake is van een B-attest. Hij koppelde dat volgens mij heel expliciet aan een grondige hervorming van het secundair onderwijs waarbij de schotten tussen hso, tso en bso, en de hiërarchie tussen die richtingen worden doorbroken en hervormd.

Minister, bent u van plan om die maatregel geïsoleerd in te voeren? Wanneer bent u van plan om dat te doen?

Past die maatregel in het masterplan dat, zoals u weet, voor ons toch al een beetje een compromis van een compromis van een compromis is en uiteindelijk die schotten wellicht niet zal doorbreken? Ik maak mij toch wel wat zorgen over die hele constructie. Ik denk dat we goed moeten bekijken hoe we er toch voor kunnen zorgen dat de oriëntering juist verloopt, op basis van interesses en talenten en niet op basis van 'je bent hier niet voor geslaagd, dus dan laten we jou naar een andere richting gaan'. Want dan is die heroriëntering niet gebaseerd op waarvoor je getalenteerd bent, maar eerder waarvoor je niet geslaagd bent. Als we vanuit die logica vertrekken – en die zit er nu nog wel in – zijn we volgens mij niet goed bezig met deze hervorming en met deze visie op die B-attesten. Ik denk dat de oriëntering op basis van talenten en interesses hierbij cruciaal is en niet 'waar ben jij niet voor geslaagd', want meestal komen ze dan in tso en bso terecht.

Ik denk dat we het einde van deze problematiek nog niet hebben gezien. De discussie gaat breder dan waarop u nu hebt geantwoord. Dat is geen oplossing van het probleem en van de hiërarchie die we nu in ons onderwijsland hebben.

Kathleen Helsen (CD&V): Minister, u hebt enthousiast gereageerd op de zomerschool die van toepassing is in Nederland en waarvan we de resultaten nog niet echt kennen. We moeten even afwachten.

In de zomer heb ik nogal wat literatuur doorgenomen over hersenwetenschappen. Ik heb tijdens de zomervakantie vooral gelezen dat wij onze hersenen in de loop van een jaar ook voldoende – lange – tijd moeten geven om tot rust te komen.

Als we dat niet doen, functioneren we in de loop van het jaar niet voldoende. Ik zou graag hebben dat u dat zeker meeneemt in de overwegingen die u verder zult maken.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega's, ik dank u voor alle reacties. Ik heb een paar zorgpunten gehoord.

Ik begrijp dat in onderwijs alles aan alles hangt. Dat is juist. Maar als je alles aan alles hangt, heb je de beste motivering om niets te doen. Dat wil ik niet.

In het kader van de modernisering van het secundair onderwijs hebben we screenings gedaan en allerlei evaluaties gemaakt. We kunnen niet wachten op alles om stappen vooruit te zetten. Ik heb er dus eigenlijk geen probleem mee om te zeggen dat we binnen de bestaande regelgeving zoals ze vandaag is en mits een aantal aanpassingen, het evaluatiebeleid ook binnen het huidige secundair onderwijs al een stukje kunnen verbeteren en versterken. We moeten daarvoor niet wachten

tot het einde van de legislatuur, wanneer we in het eerste jaar van het secundair onderwijs starten met een aantal wijzigingen. We kunnen ons evaluatiebeleid vandaag al versterken met de tools en de mogelijkheden die er zijn.

Welke suggesties kunnen we meenemen? Er is een hele discussie over de B- en C-attesten. Ik heb mijn medewerker gevraagd om dat onderzoek nog eens te bekijken. Collega's, dat onderzoek gaat over C-attesten. Het gaat over het anders benaderen van jongeren afhankelijk van hun SES-status, of ze een jongen of een meisje zijn en of ze al dan niet genderstereotiep zijn, om ze een C-attest te geven. Het gaat erover of ze al dan niet rapper worden verplicht om te blijven zitten.

Het B-attest is daarentegen bedoeld om de jongeren te laten overgaan met heroriëntering en slechts in uitzonderlijke gevallen de kans te geven om te blijven zitten. Het gaat dus over twee tegengestelde zaken. C-attest betekent sowieso zittenblijven. Bij een B-attest kun je eigenlijk kiezen: ofwel ga je over, ofwel blijf je zitten. We merken dat het net de sociaal sterkeren zijn die dat recht zouden kunnen afdwingen om te blijven zitten. Zomaar zeggen dat alles wat over dat C-attest wordt geschreven opgaat voor dat B-attest, zou ik niet durven.

Mevrouw Meuleman past het ook toe op de B-attesten, maar dat is niet onderzocht. Dat zou weleens tot andere conclusies kunnen leiden. Het is wel een feit – en dat baart mij ook zorgen, maar dat is een andere discussie – dat ze sneller een C-attest krijgen. Dat hebben jullie zelf aangehaald. Het is ook zo. Maar het B-attest is eigenlijk het recht om over te gaan. Dan moet je er eigenlijk bijna voor pleiten om te mogen blijven zitten. Dat is een andere context.

Ik wil dat C-attest dus wel inperken. Ik vind zittenblijven eigenlijk geen goede zaak. Maar het kan goed zijn voor sommige jongeren. Ik heb ontroerend veel mails gekregen van jongeren die het licht hebben gezien nadat ze de kans hebben gekregen om te blijven zitten. Ik ga dat niet afbreken, maar ik vind dat je jongeren alle mogelijke kansen moet bieden om niet te moeten zittenblijven. Soms kan heroriënteren wel de beste optie zijn. Er zijn leerkrachten die mij hebben gezegd dat ze in een klassenraad hadden besproken dat een bepaalde jongere beter richting y zou volgen na het volgen van richting x. De jongere was overtuigd. Ze belden een halfuur met de ouders, maar dan zeiden die: "Maar als hij zijn jaar overdoet, mag hij blijven zitten in die richting." Ja, dat is evident. Dan denken die leerkrachten: wat baten kaars en bril in zulke situaties? De jongere wil het, voor de jongere is het beter, maar de ouders willen niet mee. Dat is natuurlijk niet bij iedereen zo. Het B-attest is eigenlijk bedoeld om de jongeren, met een goede motivering, te laten heroriënteren.

In de regelgeving staat er nu inderdaad dat die heroriëntering gebaseerd moet zijn op wat ze niet meer mogen doen. Ik ben daar in feite niet echt fantastisch gelukkig mee. Ik zou liever hebben dat dat gebaseerd is op wat ze beter zouden doen, rekening houdend met hun talenten. Zo kan een jongere zo slecht zijn in wiskunde dat je kunt zeggen dat die jongere niet voor het maximumaantal uren wiskunde moet kiezen. Maar je moet eigenlijk ook adviseren in functie van wat beter zou zijn.

Is dat planlastvermeerdering? Dat zou kunnen, mijnheer Daniëls, als we daar te veel eisen rond stellen. Als je zegt dat een B-attest schriftelijk gemotiveerd moet zijn, lijkt het mij logisch dat een school dan stelt: dat mag niet meer en die bepaalde richtingen zijn goed. Iedereen kijkt altijd naar zijn eigen kinderen. Ik heb bij mijn eigen kinderen meegemaakt dat er bij remediërende punten niet wordt gewacht tot het einde van het schooljaar. Met kerst kun je al kaarten krijgen die zeggen waarop er moet worden geredieerd, met Pasen ook. De meeste scholen zijn daar toch wel op een vrij intensieve manier mee bezig.

Ik ben ook een grote fan van hersenrust. Maar ik vind wel dat we wat nu in de regelgeving staat, namelijk de zeer uitzonderlijke gevallen om een taak te maken

of een examen af te leggen, onder de loep moeten nemen. Ik ben het met de heer Daniëls eens. Ik vind het niet kunnen dat een evaluatie van de school en een advies beperkt in de tijd, puur en alleen kunnen zijn gebaseerd op het feit dat je te veel leerlingen een tweede kans zou geven. We hebben vandaag nog contact opgenomen met de inspectie. Die heeft ons gezegd dat dat niet het geval is. Misschien hebben ze nu recenter teruggekeken dan 2011. Mijnheer Daniëls, u hebt daar een punt. We vinden eigenlijk allemaal dat het niet alleen daarop gebaseerd kan zijn.

Ik ben het ook met de heer De Meyer eens dat scholen zich niet moeten onderscheiden door iedereen het recht te geven op een tweede zit. Ik heb begrepen dat niemand dat wil. De vraag is alleen of we, in het kader van de herwaardering van het goed gemotiveerd uitreiken van attesten, de scholen niet iets meer vrijheid kunnen geven. Dan moeten we misschien die formulering 'zeer uitzonderlijke gevallen' wat versoepelen. Collega's, ik weet niet of dat enkel in de omzendbrief staat of ook in de Codex Secundair Onderwijs. Dat moeten we straks eens bekijken. Ik ben gerust bereid om daar mee naar te kijken.

De Scholierenkoepel heeft mij oprecht gevraagd om ook rekening te houden met de motivatie en de wensen van jongeren. Ik ben het daar uiteraard ook mee eens. Als we een B-attest willen herwaarderen, moet dat natuurlijk in functie van het rekening houden met wensen en talenten van jongeren. Anders zou dat B-attest natuurlijk geen enkele zin hebben.

Collega's, u vraagt of ik zal wachten tot alles duidelijk is in het masterplan. Ik vind dat totaal onnodig. Ik denk dat we de regelgeving rond de A-, B- en C-attesten al kunnen versterken. We kunnen daarbij rekening houden met de twee extra opmerkingen die werden gemaakt.

Toelatingsklassenraad of delibererende klassenraad? Ik heb daar niet zoveel emotie bij. De twee zijn mogelijk. Voor het M-decreet hebben we de toelatingsklassenraad uitgebreid tot een volledige. Het enige wat mij in dezen interesseert, is het belang van het kind. Het maakt mij dan niet uit of het de ene of de andere is. Er moet wel een mogelijkheid zijn om het nog eens te herbekijken als je dat echt wilt en op basis van motivatie.

De reden van een B-attest is heroriënteren. Enkel voor wie per se het jaar wil overdoen, moet er nog een extra moment zijn. Of dat komt van de delibererende klassenraad of de toelatingsklassenraad, maakt me niet zoveel uit. Mijn medewerkster maakt me er attent op dat de zeer uitzonderlijke gevallen effectief in het besluit staan. Het is niet zo dat ik dit enkel kan veranderen door het aanpassen van de omzendbrief. Er moet effectief een besluit worden genomen. We bekijken dat verder.

De voorzitter: Mevrouw Brusseel heeft het woord.

Ann Brusseel (Open Vld): Minister, er kan vandaag al heel veel worden aangepakt. Dat moet gebeuren in samenspraak met scholen en lerarenopleiders. Een heroriëntering is veel belangrijker dan zittenblijven.

Ik benadruk wel dat het om een dialoog moet gaan. Een klassenraad mag dan wel bestaan uit een grote groep leerkrachten, ze zouden rekening moeten houden met de talenten en interesses van leerlingen. Er zou een dialoog moeten voorafgaan aan de B-attestering. Het moet op een positieve manier worden ingekleed. Men moet op zoek gaan naar wat de leerling boeit en hoe een leerling beter in iets kan worden. Er moet daarbij rekening worden gehouden met het ritme van de jongere, met nood aan pauzes enzovoort. In iedereen zit iets positiefs en daar moet men van uitgaan. Mijn vrees is dat men vandaag vooral bij 'lastige' leerlingen rekening houdt met wat ze niet kunnen en te weinig met wat

ze zouden kunnen. Dat is een belangrijk werkpunt. Daarvoor moet geen enkel plan of structuur worden gewijzigd. Het vraagt wel een mentaliteitsomslag waar we moeten op aandringen.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Ik veronderstel dat de inspectie dit verslag leest, waardoor al een zorg is weggenomen. Het is goed dat herexamens niet in het verdomhoekje staan. Het zou evenmin zinvol zijn dat herexamens de algemene regel worden. Het genuanceerde antwoord van de minister is correct.

In de discussie over de delibererende dan wel toelatingsklassenraad sloeg mijn repliek van daarnet uitsluitend op die leerlingen die overzitten in een andere studierichting. Voor leerlingen die overzitten in een andere studierichting, is het meestal aangewezen om de beoordeling te laten doen door de toelatingsklassenraad omdat die de nieuwe studierichting beter kent.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Minister, ik vind het goed dat u zegt dat de enge formulering van 'uitzonderlijke en individuele gevallen' misschien moet worden bekeken. Ik wil het inspectieverslag waaruit ik citeerde, bezorgen.

De attestering doet twee zaken. Ten eerste geeft die aan of een leerling bereikt heeft wat in een studierichting wordt geacht bereikt te worden. Ten tweede geeft die de leerling een advies voor het volgende schooljaar. Dat betekent ook: leerlingen maximaal kansen geven. Elke leerling die we met een bijkomende proef weg kunnen houden van een C-attest of B-attest, is een gewonnen leerling, ook in het kader van de ongekwalificeerde uitstroom.

Ik treed mevrouw Brusseel bij als ze het heeft over een dialoog. Ik ben zelf ervaringsdeskundige in zeer moeilijke gesprekken met ouders. Dan komt het erop neer dat iedereen zich goed voelt bij een heroriëntering of zittenblijven. Iedereen moet het gevoel hebben maximaal kansen te hebben gekregen. Er is niets zo verschrikkelijk als een leerling een kans te ontfangen die hij of zij dan later via allerlei wegen toch bereikt en aantoonde dat we fout zaten. Die leerling heeft er dan wel jaren langer over gedaan, en dat is jammer. Dat kost de leerling en de ouders zeer veel en we hebben geen kansen gegeven. Dialoog is cruciaal, ook als we de beperking opleggen dat een leerling niet mag overzitten of heroriënteren. Op die manier voorkomen we allerlei beroepsprocedures.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Michèle Hostekint aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over een aanpassing van het studietoelagereglement – 2902 (2014-2015)

VRAAG OM UITLEG van Caroline Gennez aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over armoede op school – 2909 (2014-2015)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: Mevrouw Hostekint heeft het woord.

Michèle Hostekint (sp.a): Minister, mijn vraag gaat over de studietoelage en de invloed van de overdracht van de woonbonus daarop. Het gezinsinkomen is de

belangrijkste factor in de berekening van de studietoelage. Als men recht heeft op een studietoelage, betaalt men ook verminderd inschrijvingsgeld.

Voor de berekening van de studietoelage voor de academiejaar 2015-2016 worden de inkomsten van 2013 als basis genomen. De studietoelage wordt berekend volgens de formule die het belastbaar inkomen afzet ten opzichte van een minimum- en maximuminkomensgrens. Hoe lager het belastbaar inkomen is, hoe hoger normaal de studietoelage zal zijn.

Vanaf het schooljaar 2016-2017 zal het belastbaar inkomen van 2014 worden gebruikt. Het aanslagjaar 2015 is het eerste jaar waar de woonbonus een Vlaamse belastingvermindering is in plaats van een federale belastingaftrek. Vanaf het aanslagjaar 2015 wordt eerst het belastbaar inkomen bepaald, wordt vervolgens de federale belasting berekend en wordt dan pas de woonbonus verrekend als Vlaamse belastingvermindering. Dat zou grote gevolgen kunnen hebben. Concreet kan dit voor een gezin betekenen dat het belastbare inkomen een stuk hoger ligt en de studietoelage gevoelig zou kunnen dalen of zelfs wegvallen, terwijl men eigenlijk over quasi hetzelfde gezinsinkomen beschikt.

Klopt dit? Bent u bereid om het studietoelagereglement vanaf het schooljaar 2016-2017 aan te passen opdat deze nieuwe berekening geen nadelige gevolgen zou hebben voor wie in aanmerking komt voor een studietoelage? Is hierover reeds overleg geweest met de Vlaamse en federale minister van Financiën?

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Caroline Gennez (sp.a): Minister, mijn vraag sluit zijdelings aan bij die van mevrouw Hostekint. We hebben hier al vaker de discussie gevoerd over armoede op school. Het Vlaams Netwerk van verenigingen waar armen het woord nemen, bond de kat de bel aan. Armoede op school gaat over lege brooddozen maar ook over hoge schoolkosten, ongelijke onderwijskansen en problematische thuissituaties allerhande.

Het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding (VAPA) van de Vlaamse Regering gaf aanleiding tot een discussie in de plenaire vergadering. We willen een aantal concrete uitdagingen benoemen en enkele praktische en heldere antwoorden suggereren. De automatische toekenning van de studietoelage is er eentje van. Soms is dat gemakkelijker gezegd dan gedaan. De vraag is hoe ver u staat met de volgende stap om de automatische toekenning ook voor mensen die voor het eerst in aanmerking komen in orde te maken. Vandaag stellen we vast dat voor veel mensen het invullen van de formulieren een drempel is. We weten dat scholen en veel directies en leerkrachten fantastisch werk leveren om gezinnen te ondersteunen, maar vaak zijn ze niet opgewassen tegen de problemen ten gevolge van armoede en diversiteit in hun school.

Minister, hoe wilt u de financiële drempels in het onderwijs wegwerken? Wat is de stand van zaken van de automatische toekenning van de studietoelagen? Wat zult u ondernemen om de maximumfactuur in het kleuter- en basisonderwijs transparanter te maken? Deze week is nog gediscussieerd met de koepels over hun reactie op de besparing op de werkingsmiddelen voor het basis- en het secundair onderwijs. De sp.a sluit zich daarbij aan. De koepels reageren daar heel verschillend op. De ene koepel zegt dat de bedragen van de maximumfactuur moeten worden verhoogd, want die maximumfactuur maakt hen de facto het werken onmogelijk. De andere koepel zegt dat het niet kan dat de gevolgen van de besparingen moeten worden gedragen door de ouders. Die pleit voor een verbetering van de maximumfactuur in het kleuter- en basisonderwijs en de invoering ervan in de eerste graad van het secundair onderwijs.

Begin juli zei u in de plenaire vergadering, toen we over het VAPA discussieerden, dat u de invoering van de maximumfactuur in de eerste graad van het secundair

onderwijs wel genegen bent. Hoe wilt u dat realiseren? Wat is de richthoogte die u op het oog hebt? En dan is er de hamvraag, aansluitend bij de roep van de koepels van deze week. Zult u als compensatie voor de invoering van de maximumfactuur de werkingsmiddelen voor de scholen verhogen? De maximumfactuur op niveau houden én de werkingsmiddelen verlagen, zou de scholen immers in een wurggreep kunnen nemen. Dat mag echt niet gebeuren. Overigens: de invoering van de maximumfacturen voor het basisonderwijs is in het verleden steeds gepaard gegaan met de verhoging van de werkingsmiddelen.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Voorzitter, collega's, bedankt voor de vragen. De berekening van de studietoelagen is ongelooflijk ingewikkeld. Er komen heel veel parameters in aanmerking die de automatisering natuurlijk bemoeilijken.

Een voorbeeld. Men brengt het alimentatiegeld in rekening om te berekenen of iemand recht heeft op een studietoelage. Dat kan men niet automatiseren, want daarop grijpen rechterlijke beslissingen in. Dat vereist dus ingrepen die niet kunnen worden geautomatiseerd. De Vlaamse studiefinanciering is een fijnmazig instrument dat op basis van het gezamenlijk belastbaar inkomen en gezinskenmerken werkt met verschillende inkomensgrenzen om te bepalen of en hoeveel extra financiële ondersteuning een gezin nodig heeft om de toegang tot het onderwijs voor iedereen te verzekeren. We vertrekken van het gezamenlijk bruto belastbaar inkomen, aangeleverd door de FOD Financiën. Bijkomend voeren we daar een aantal correcties op door, in functie van het leefloon, eventueel inkomensvervangende tegemoetkomingen en alimentaties. Vervolgens brengen we op basis van het kadastraal inkomen een element 'vermogen' in.

Als de samenstelling van het gezamenlijk bruto belastbaar inkomen wijzigt, moeten we afwegen of we een bijkomende correctie doorvoeren. Als we dit doen, moet dit decretaal worden geregeld, en dat heeft gevolgen voor de uitvoering: de behandeling en de toepassing verandert en het is mogelijk dat er een bijkomende belasting op de doorlooptijd komt. Men kan nooit een 1-op-1-compensatie bereiken op individuele basis. Parameters wijzigen kan, maar een 1-op-1-compensatie is moeilijk wanneer de belastbare basis wijzigt. Voor de toets van het gezamenlijk belastbaar inkomen kijkt men in de regelgeving terug naar het inkomstenjaar dat twee jaar voor het aanvraagjaar ligt. Concreet zal men voor de studietoelage 2016-2017, die vanaf september 2016 wordt uitbetaald, kijken naar het inkomstenjaar 2014, aanslagjaar 2015.

Bij de invoering van de woonbonus in 2005 werd de hypothecaire aftrek voor het eerst toegepast vooraleer het gezamenlijk belastbaar inkomen wordt bepaald. Dit betekende dat burgers in Vlaanderen die een nieuwe hypothecaire lening afsloten een lager belastbaar inkomen hadden dan burgers die hun lening voor 2005 hadden afgesloten. Dat bracht een ongelijkheid teweeg. De inkomstengrenzen die toen golden voor studiefinanciering, werden niet aangepast. Vanaf 1 januari 2015 is het fiscale voordeel van de woonbonus verminderd. Het nieuwe systeem is nu iets minder gunstig, maar nog steeds gunstiger dan de situatie voor 2005, in de periode waarin het systeem van de studiefinanciering is opgezet.

Er moet bovendien nog meer in rekening worden gebracht. Zo voorziet de eerste taxshift in een verhoging van de forfaitaire aftrek van de beroepskosten. Dit verlaagt het belastbaar inkomen. De komende jaren zal ook de tweede taxshift de forfaitaire beroepskosten verhogen, wat een positief effect zal teweegbrengen. Moeten we steeds opnieuw algemene regels voor die veranderingen invoeren? Aanpassingen geval per geval zijn niet mogelijk. Dat is te complex. We zullen uiteraard de berekeningen moeten maken. Als een aftrek wordt omgezet in een belastingvermindering, dan verhoogt dat het gezamenlijk belastbaar inkomen. We moeten eens nagaan wat er allemaal is beslist en wat de gevolgen zijn.

De systeemwijziging waar u naar verwijst, is niet het gevolg van Vlaams ingrijpen. Het gezamenlijk belastbaar inkomen verlaagt door het in rekening brengen van een aantal aftrekbare bestedingen. Het federale niveau maakt daar dan een belastingvermindering van.

De komende jaren zal ook de tweede taxshift voor een aantal maatregelen zorgen. Het gaat dan over aanpassingen van de belastingvrije som, wat geen impact heeft. Het is dus van belang te weten hoe zwaar deze maatregel weegt in de tweede taxshift. We gaan ervan uit dat we daarover heel snel duidelijkheid zullen verkrijgen.

Er zijn nog een aantal onzekere factoren die een effect hebben, mevrouw Hostekint, op het referentie-inkomen dat wordt gebruikt voor de toekenning van de studietoelage. U hebt zelf gezegd dat we nog even tijd hebben. We gaan het zo nauwkeurig mogelijk in kaart brengen voor we een beslissing nemen over het al dan niet aanpassen van de inkomensgrenzen.

We kunnen niet elk jaar wijzigingen aanbrengen, dat zou chaos zijn voor mensen. We streven wel, als het enigszins zou kunnen, naar een vereenvoudiging van het systeem. Zo kom ik naadloos bij uw vraag, mevrouw Gennez. Als we die automatisering willen realiseren, moeten we vereenvoudigen. De complexe manier waarop we nu werken, met al die parameters, kun je niet automatiseren.

Is er overleg geweest met andere regio's? De premier heeft aangekondigd dat er zal worden overlegd. Uw vraag ging natuurlijk niet over taxshift 1 en 2 maar over de woonbonus, mevrouw Hostekint. Zodra ik meer nieuws heb, zullen we de plussen en minnen nauwkeurig in kaart brengen. Het is niet de bedoeling van deze regering om het aantal gerechtigden voor een studiebeurs te verminderen. Dat willen we helemaal niet. We moeten wel alle effecten bekijken van genomen maatregelen, en niet maatregel per maatregel wijzigingen aan het systeem doorvoeren.

Uw vraag naar de automatische toekenning is zeer terecht, mevrouw Gennez. U wilt dat, ik ook, iedereen hier. We moeten stappen vooruit zetten. Wat hebben we intussen al? Een aantal zaken zijn beschikbaar of in ontwikkeling bij mijn administratie. Het leefloon en de actuele inschrijvingsgegevens in het leerplicht-onderwijs zitten in DISCIMUS. Daarvan kunnen we al gebruikmaken. Maar het systeem is erg fijnmazig. Vroeger werd er geroepen dat mensen het misbruiken. Met goede bedoelingen is het almaar fijnmaziger gemaakt. Het gevolg is dat je het systeem complexer maakt.

Gegevens als alimentatie, niet-belastbare beurzen, buitenlandse inkomsten en rekeningnummers kunnen we niet uit databanken halen. We moeten naar alternatieven of vereenvoudigingen zoeken of de regelgeving wijzigen. Er zijn ook juridische beperkingen om data over burgers aan elkaar te koppelen. Ik stel tot mijn scha en schande vast dat we voor heel veel dingen privacy machtigingen nodig hebben. Ik glimlach naar u, mevrouw Soens. U vindt het belangrijk dat we alle regels naleven.

Collega's, ik kan me verstoppen achter al die extra's. Maar voor een groep mensen, en dat zijn de meest kwetsbaren, heb je die gegevens. Dat is mijn grootste zorg. Voor die groep kun je in een eerste fase al automatisch toekennen. Ik heb er zelfs geen probleem mee om te kijken of het samen kan met de kinderbijslag, of we het kunnen koppelen. Dat moet mogelijk zijn. Er wordt ook volop aan gewerkt.

Er zijn wel wat positieve cijfers. U weet dat mijn voorganger een vangnet in het leven heeft geroepen. Aan mensen die in het vorige schooljaar een schooltoelage hadden, en die ze niet zelf opnieuw vragen, bezorgen we die vooraf ingevuld. Dat

werkt. In het aanvraagjaar 2013-2014 werden 42.394 automatische dossiers opgestart. We hebben 38.370 antwoorden ontvangen. Dat is meer dan 90 procent. Dat helpt dus. Het zijn allemaal mensen die geen nieuwe aanvraag hadden gedaan. We stellen een hulptool ter beschikking, en zo kunnen we meer dan 90 procent opvangen.

Dit jaar hebben we 76.021 automatische dossiers opgestart. Het is van 42.000 naar 76.000 gegaan. Nu, na enkele weken, zitten we al op bijna 50.000 reacties. Dat stijgt nog tot het einde van het jaar. We ontvangen per week zo'n 1000 reacties. Het wordt in sneltempo verwerkt. De semiautomatisering die is gestart, heeft zeer goede effecten. Als we daar ook 90 procent kunnen halen, vangen we een pak mensen op die anders misschien tussen de mazen van het net zouden zijn gevallen. Zo kunnen we hen aan hun studiebeurs helpen.

Ik heb u gezegd welke groep tegelijk de meest kwetsbare en de meest eenvoudige om te automatiseren is. In het programma Vlaanderen Radicaal Digitaal is 1 miljoen euro uitgetrokken, specifiek om die automatisering vorm te kunnen geven.

Een belangrijke eerste stap die we volgend jaar willen zetten, is een drastische vereenvoudiging van de aanvraag: hoe minder gegevens mensen zelf nog moeten aanleveren, hoe sneller wij de aanvragen zullen kunnen verwerken. Een eenvoudiger proces maakt ook automatisering makkelijker.

Een volgende fase is het meer proactief opstarten van het vangnet. In plaats van altijd weer dat blanco aanvraagformulier streven we ernaar dat mensen alle gegevens die we hebben al automatisch krijgen. Enkel de wijzigende gegevens moeten ze dan nog aanbrengen. Als we dat al kunnen realiseren, staan we heel dicht bij de automatische toekenning van het recht aan het kind. Door de vereenvoudiging uit de eerste fase zou het vooraf ingevulde formulier al voor heel veel mensen mogelijk moeten zijn.

Het afbakenen van de groep is van belang. Het enige knelpunt bij de groep die ik heb aangegeven, is het rekeningnummer. Het zijn vaak mensen die wel eens van rekeningnummer veranderen. Als je alles automatiseert, en het rekeningnummer is veranderd, komt het geld niet terecht waar het moet terechtkomen. Dat kun je niet automatisch weten, die rekeningnummers worden niet automatisch doorgegeven. Dat is nog een knelpuntje. Maar het wordt toch duidelijker.

Zeker gezinnen waarin iemand recht heeft op een leefloon of een inkomensvervangende tegemoetkoming vormen de gemakkelijkst te identificeren groep, waarop we nu als eerste de middelen moeten inzetten. Er kunnen nog misbruiken zijn, het is weer niet helemaal zuiver. Maar ik zoek een groep waarvan ik weet dat het een kwetsbare groep is, die tussen de mazen van het net dreigt te vallen. En we moeten met een groep starten. Die groep kan ik afbakenen. Vooraf invullen kunnen we doen. Het enige moeilijke is dat we niet zomaar kunnen blijven doorstorten, omdat het rekeningnummer kan wijzigen, zeker als er thuis conflicten aan de basis liggen. We kunnen dat niet weten. Maar als we de groep afbakenen, kunnen we een sprong voorwaarts maken. Het zijn ook de gezinnen die doorgaans recht hebben op een volledige studiebeurs. Daarom is dat de groep waarop we nu moeten doorwerken.

We hebben de maximumfactuur voor kleuters vereenvoudigd. In plaats van verschillende bedragen per leeftijdscategorie, hebben we vanaf het schooljaar 2015-2016 de basisbedragen voor alle kleuters gelijkgetrokken naar 45 euro. De bedragen zijn per schooljaar aanpasbaar op basis van de index. Ik heb geen intenties, collega's, om dat te wijzigen. De bijdrageregeling, en dat vergeten sommigen, moet worden besproken in de schoolraad, en bij het begin van het schooljaar worden megedeeld aan de ouders. Zo kunnen mensen een perfecte inschatting maken van de kosten.

Mevrouw Gennez, u zult me vragen blijven stellen over de maximumfactuur in de eerste graad van het secundair onderwijs. Ik gun u die uiteraard. In januari wordt de eerste studiekostenmonitor opgeleverd. Dan kunnen we het gesprek ten gronde voeren. U zei daarnet, en ik moest even glimlachen, dat de invoering van de maximumfactuur niet gepaard kan gaan met een besparing op de werkmiddelen. Dat zou ik zelfs een beetje durven te versterken. Als ik het mij goed herinner, zijn er bij de invoering van de maximumfactuur enkele jaren geleden 125 miljoen euro extra werkmiddelen naast gezet. Dat moeten we in rekening nemen, als we het hebben over een maximumfactuur in de eerste graad. De eerste stap is voor mij sowieso de oplevering van de studiekostenmonitor. Dan krijgen we een zicht op de kostprijs en de verschillen in kosten die al dan niet worden aangerekend in scholen.

Mijn excuses, het is weer een uitgebreid antwoord, maar de vragen zijn ook uitgebreid.

De voorzitter: Mevrouw Hostekint heeft het woord.

Michèle Hostekint (sp.a): Minister, ik ben blij dat u erkent dat er een probleem is. Het is een belangrijke problematiek. Als we spreken over de woonbonus, dat spreken we al gauw over 3000 euro per gezinslid. Het gaat dus over 6000 euro die een invloed zou kunnen hebben op dat belastbaar inkomen. Dat lijkt me fundamenteel. Voor veel mensen kan dat een verschil maken tussen wel of niet in aanmerking komen voor een studietoelage.

U verwijst naar de beroepskosten die zullen worden verhoogd en ook een invloed kunnen hebben. Het lijkt me sterk dat dat 6000 euro kan zijn, maar u zult me corrigeren als dat niet waar is. Als mensen plots 6000 euro belastbaar inkomen meer hebben, zal dat wel degelijk een invloed hebben op het bedrag van de studietoelage, op het al dan niet in aanmerking komen daarvoor.

U zegt dat het niet de bedoeling is van de Vlaamse Regering om het aantal gerechtigden op de studietoelage te verminderen. Dat wil ik best aannemen, maar het zal wel het gevolg zijn als mensen plots 6000 euro belastbaar inkomen meer hebben, zonder dat er iets wezenlijks aan dat inkomen is veranderd.

Ik ben zo vriendelijk geweest, minister, om dit bijna een jaar voor tijd aan u te signaleren. U hebt nu een jaar de tijd om dat op te lossen. Ik ga er dan ook van uit dat dat effectief zal gebeuren.

Caroline Gennez (sp.a): Minister, het is een goede evolutie dat u voortwerkt op het automatiseren van de studietoelage. Daar zijn we allemaal vragende partij voor. Het is logisch dat u eerst probeert een groep af te bakenen van mensen die het meest kwetsbaar zijn en die u snel uit de databases kunt halen. Het zijn mensen met een leefloon en met een inkomensvervangende tegemoetkoming. Hebt u een zicht op hoeveel mensen het betreft?

U hebt te kennen gegeven de maximumfactuur (MAF) voor kleuters en het basis-onderwijs niet verder te willen aanpassen. U hebt het vereenvoudigd door het te verhogen voor de kleinsten, en dat wordt niet overal op gejuich onthaald. Daarom is het zinvol dat we de studiekostenmonitor opgeleverd zullen krijgen. Daar wachten we al even op. We kijken er met veel interesse naar uit. We zullen blijven ijveren voor de MAF in het secundair onderwijs en willen u daar zeker in ondersteunen, ook als we tools kunnen bedenken die niet alleen de transparantie van de kosten moeten verhogen, maar ook kunnen zorgen dat ze laag blijven, ongeacht de studierichting.

Ingeborg De Meulemeester (N-VA): Minister, de mensen vragen zich af waarom men de documenten voor de studietoelage niet gewoon invult. Het is een heel

ingewikkeld document. Ik heb ooit zelf mensen geholpen met het invullen. Het ging om een moeder met vier jonge kinderen die helemaal de kluts kwijtraakte. Die mama is bij mij terechtgekomen omdat ook de school de ondersteuning niet kon bieden. Zijn de scholen voldoende op de hoogte van het systeem van het aanvragen van de studietoelage? Die dame kwam bij mij terecht op de sociale dienst. Geen probleem om die te helpen, want het was een ingewikkeld document. Ze moest er thuis heel veel dingen voor opzoeken. Maar de scholen kunnen misschien ook de mensen op weg helpen.

Jo De Ro (Open Vld): Zolang we geen volledige automatisering hebben, zijn communicatie en informatie heel belangrijk. In het verleden hebben de afdeling Studietoelagen en het toenmalige Agentschap voor Onderwijscommunicatie heel veel inspanningen gedaan. Aangezien Vlaanderen radicaal digitaliseert, zijn er ook papieren dragers die in die doelgroep werden bereikt, weggevallen. De doelgroep van Klasse voor Ouders van kinderen tussen 2,5 en 14 is weggevallen.

Minister, bij de afdeling studietoelagen weet men welke gemeenten zelf inspanningen doen. De zitdagen van OCMW's en sociale diensten zijn gekend. Het zou goed zijn om de lijst van de gemeenten aan de commissieleden te bezorgen. We zijn allemaal lokaal actief. We kunnen dus misschien wat inspanningen doen om gemeenten die dat niet belangrijk vinden, maar anderzijds wel aan de kindarmoedealarmbel trekken, ertoe aan te zetten ouders de goede richting te wijzen.

Minister, misschien is het ook goed aan de parlementsleden te laten weten waar voor de afdeling en voor de ICT-mensen van het ministerie het schoentje nog wringt. Welke decretale bepalingen verhinderen op dit moment de automatisering van de studietoelage? Als voormalig kabinetsmedewerker heb ik alle aanpassingen van de afgelopen vijftien jaar zien passeren, allemaal met goede bedoelingen. Op een bepaald moment moet je je afvragen of de controle het mechanisme niet te veel hindert. Less is more, met minder controle zul je meer mensen bereiken. Als er een aantal tussen de mazen van het net glippen, weegt dat op tegen het feit dat we door de automatisering veel behoeftige mensen niet bereiken?

Ik dacht dat iedereen die de aanvraag digitaal indiende, het jaar daarop een deels ingevuld dossier kreeg.

Waar wringt het schoentje nog? Welke gemeenten doen inspanningen en welke niet?

Kathleen Helsen (CD&V): Minister, ik durf niet naar een timing vragen. Ik heb dat in de voorgaande jaren gedaan. Ik vraag al acht jaar naar de automatische toekenning van de studietoelagen, en het blijkt echt niet eenvoudig dat te realiseren. Telkens werden de obstakels opgesomd. Ik ben altijd een voorstander geweest van de automatische toekenning van de studietoelagen. Het is niet alleen een langdurige operatie om dat te realiseren, maar ook een vrij dure. Hebben we daar een zicht op? Wat heeft het ons tot nu toe al gekost? En dit is niet eens de volledige kost.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Mevrouw Hostekint, ik zal u uitleggen hoe het systeem in elkaar zit. Voor leningen tot en met 31 december 2014 was de bonus 2280 euro, tijdens de eerste 10 jaar verhoogd met 760 euro. Daarvan moest de vermenigvuldiging worden gemaakt aan het marginaal tarief met een minimum van 30 procent. Het is nooit de volle 6000 euro. In het nieuwe systeem – dus voor de leningen vanaf 1 januari 2015 – is het 1520 euro, tijdens de eerste 10 jaar verhoogd met 760 euro maal 40 procent. Dat zijn de precieze bedragen. Het is dus niet sowieso 6000 euro. Vroeger werd er ook een percentage op geplakt, en in de toekomst zal dat ook zo zijn.

We weten het, het wordt in rekening gebracht. We kijken ook naar de boni om te zien of er toch geen mensen om die reden en vanwege een te groot spanningsveld uit de boot vallen. Ik neem dat mee, daar kunt u op rekenen. We bekijken dat zorgvuldig. U moet begrijpen dat ik dat samen met de andere dingen wil bekijken.

U vraagt of de scholen wel genoeg doen naar de ouders in verband met de studiebeurzen. Ik wil dat wel navragen. De studiebeurs is wel een aantikken voor de SES-omkadering en -middelen. Het lijkt me dan ook evident dat men daar mensen op zet. Ze weten dat ze extra werkingsmiddelen krijgen via de studietoelage, dus kunnen ze net zo goed de ouders verwittigen.

Tot een aantal maanden geleden stonden op het gelijkvloers van het gebouw waar ik mijn bureau heb, een lange rij mensen tot buiten aan te schuiven om een studiebeurs aan te vragen. Ik kon daar niet mee leven, ik vond dat verschrikkelijk. Dat was een ellenlange rij voor één loket. We hebben dat verhuisd en er zijn nu acht loketten. Alles gaat veel vlotter. Enorm veel mensen doen de aanvraag dus nog op papier.

Ik heb de burgemeester van Antwerpen een aantal weken geleden aangeschreven omdat ik zo'n voorziening in Antwerpen zou willen hebben. Dat kan in nog andere centrumsteden als we weten dat er verhoudingsgewijs meer papieren aanvragen zijn. We moeten die dienstverlening fatsoenlijk organiseren zodat de mensen degelijk geholpen worden en met voldoende ruimte. De mensen mogen geen drie of vier uur aanschuiven voor hun manuele eerste aanvraag. We moeten alle zeilen bijzetten om het voor de mensen haalbaar te maken. Ik ben zeker bereid om de scholen daar op een of andere manier nog eens op attent te maken. Ik wil daar gerust nog inspanningen voor doen.

Wat de automatisering betreft, collega's, weet ik niet of er zozeer decretale beperkingen zijn. We hebben de studietoelage afhankelijk gemaakt van het inkomen, van het onderhoudsgeld en van de vermogenstoestand die permanent kan veranderen. We hebben zoveel voorwaarden gesteld om het zo zuiver mogelijk te maken en om elk misbruik te voorkomen. Dat maakt het systeem veel complexer en dan kan men minder makkelijk automatiseren. We zouden kunnen zeggen: wie kinderbijslag krijgt, krijgt ook een studietoelage. Dat zou veel gemakkelijker zijn, maar zo werkt het niet. Het is een autonoom systeem op basis van parameters en van referte-inkomens. Ofwel moeten we dat drastisch vereenvoudigen met als gevolg dat we misschien de deur weer openzetten voor misbruik, ik weet het niet. Ofwel gaan we verder op de ingeslagen weg en ik geef daar nu de voorkeur aan. Ik wil gerust een paar criteria wijzigen, maar nu toch proberen de automatisering rond te krijgen voor één groep voor wie het moeilijker gaat.

De kostprijs moet ik nog eens bekijken, ik weet dat we nu 1 miljoen euro uittrekken om de automatisering rond te krijgen. De administratie is daar zeer gedreven mee aan de slag. Voor hen zou het ook een pak makkelijker zijn als het automatisch kan.

We steken daar echt wel energie in. Het fascineert mij hoe moeilijk dat is. Het heeft niet zozeer met regels maar met voorwaarden te maken. Als u bereid bent om het voorwaardenkader drastisch aan te passen, kunnen we dat misschien doen. We hebben ook al nagedacht over een voorschot op de toelage. Wie vorig jaar al een studiebeurs kreeg, geven we nu 80 procent van dat bedrag, maar dat is ook een enorme administratieve klus om dan terug te vorderen en bij te geven. Dus dat hebben we ook aan de kant geschoven. Als we nu kunnen automatiseren voor de meest kwetsbare groep, zijn we toch al voor een groep bezig.

De voorzitter: Mevrouw Hostekint heeft het woord.

Michèle Hostekint (sp.a): Minister, het is goed dat u het probleem erkent. Ik neem mee dat u belooft om dit probleem op te lossen. We hebben een schooljaar de tijd, dat lijkt me ruim genoeg om dit aan te pakken en te zorgen dat er geen nadelige gevolgen zijn van de woonbonus op de studietoelagen.

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Caroline Gennez (sp.a): Ik ben blij dat u erkent dat als u overweegt om de maximumfactuur ook voor het secundair – eerste graad alvast – in te voeren, dat het dan voor de scholen quasi onmogelijk is om in die besparingslogica te blijven zitten. De koepels trekken opnieuw aan de alarmbel met de mededeling dat ze begrepen hadden dat de besparingen op de werkingsmiddelen eenmalig waren, en dat ze nu recurrent zijn in het basis- en secundair onderwijs. Dat is blijkbaar een heel zware slok op de borrel. Ik denk dat we echt moeten kijken hoe we daar toch kunnen remediëren als we de MAF willen behouden – daar ben ik zeker pleitbezorger van – en de scholen willen toelaten dat ze uitstappen en culturele activiteiten kunnen blijven aanbieden aan alle kinderen. Dat is toch iets wat we allemaal toejuichen.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het toelatingsexamen geneeskunde – 2956 (2014-2015)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Ook dit jaar namen weer duizenden jongeren deel aan het toelatingsexamen arts en tandarts. Het slaagpercentage voor de twee examenperiodes bedraagt dit jaar 16,8 procent, een cijfer dat de daling van het slaagpercentage die de afgelopen jaren werd ingezet, bevestigt. In 2013 slaagde immers 22,2 procent, in 2014 slaagde 18,7 procent van alle deelnemers. Laat me voor alle duidelijkheid alvast stellen dat de daling van dit percentage voor ons niet betekent dat het principe van het examen moet worden aangepast. Dat is kwaliteit versus kwantiteit, die discussie willen we niet voeren.

Sinds vorig jaar, na het betwisten van de examenresultaten en het schrappen van een aantal vragen na het examen, is er een begeleidingscommissie opgericht – dat vinden we zeer goed – die aanbevelingen heeft geformuleerd over de format en de regelgeving rond het toelatingsexamen. Zo is bijvoorbeeld het aantal vragen van het gedeelte Kennis en Inzicht in de Wetenschappen verhoogd van veertig naar zestig, waardoor men een hogere spreiding bekommt.

Na afloop van de examens van dit jaar ontvingen we meerdere signalen uit het veld dat er toch nog een en ander zou schorten aan het examen. We vinden dat jammer omdat het toelatingsexamen op die manier een negatieve bijklank krijgt, terwijl elders en hier bewezen wordt dat het wel een goed examen is.

Alleen moeten we ervoor zorgen dat we er de ambetante kantjes maximaal uithalen. Zo wordt er gesignaleerd dat het examen te weinig gericht zou zijn op toekomstige studenten met een passie voor geneeskunde of arts-zijn, en dat het te veel gericht is op het puur wetenschappelijke en het puur wiskundige. Sommigen zeggen dat je het verschil niet ziet tussen een toelatingsexamen voor burgerlijk ingenieur, dat er vroeger was, en dit examen.

Volgens ons is het wel positief dat na afloop van elke examenperiode de vragen openbaar worden gemaakt. We weten wel dat het voor de vraagopstellers een

extra uitdaging is, om jaar na jaar en examenperiode na examenperiode een valide en betrouwbare set vragen op te stellen. Maar wij geloven in de kennis en kunde van die mensen. Door het openbaar maken van de vragen zullen toekomstige kandidaten een beter inzicht krijgen in de inhoud en moeilijkheidsgraad van het examen. Zo kan ook de handel in vragen tegen woekerprijzen een halt worden toegeroepen. Ook moeten al die vijfdejaars die nu mee komen deelnemen aan het examen, niet meer afzakken naar de Heizel om te weten wat het is, ze kunnen van thuis uit proefdraaien.

Minister, ik weet dat die begeleidingscommissie nog niet zo lang bezig is. Hoe evalueert u op dit moment haar werking? Welke andere maatregelen hebben zij eventueel al genomen? Hebt u ook signalen opgevangen dat het examen te weinig gericht zou zijn op het selecteren van toekomstige artsen en tandartsen? Acht u het noodzakelijk om het examen in de een of andere richting bij te schaven? Zo ja, op welke wijze? Wat is de rol hierin van het examen en de begeleidingscommissie?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: De begeleidingscommissie werd eind 2014 opgestart en legt op dit ogenblik de laatste hand aan enkele adviezen om de kwaliteit van het toelatingsexamen in de toekomst te verbeteren. Mijnheer Daniëls, u bent dus net iets te vroeg met uw vraag. De commissie gaat zeer zorgvuldig te werk en werkt de voorstellen uit met aandacht voor de inbreng van alle geledingen: vertegenwoordigers van de faculteiten geneeskunde, de examencommissie van het toelatingsexamen, de studenten zelf en het secundair onderwijs. Dat was voor mij toch wel cruciaal. Die laatsten waren er vroeger niet bij. We hebben hen nu een forum gegeven in het examen. De samenwerking verloopt constructief. Ik heb het genoeg gehad om ondertussen enkele keren met de voorzitter van de begeleidingscommissie te spreken. Hij neemt dat zeer ernstig op en doet dat op een uitstekende wijze. Ik heb hem een advies gevraagd over van alles en nog wat, maar vooral over hoe hij het nu ziet en wat er nog voor verbetering vatbaar is. Ik heb dit gevraagd na het afsluiten van de periode. Er was de eerste poging en dan de tweede poging, en dan konden de mensen beroep aantekenen. Ik denk dat morgen of overmorgen alles afgesloten is. Ik heb daarna een advies gevraagd. Dan zal er één jaar op de nieuwe stijl volledig zijn afgewerkt.

Uit de vragen die ikzelf en de examencommissie ontvangen hebben, blijkt er geen algemene bezorgdheid over het feit dat het toelatingsexamen te weinig gericht zou zijn op het echt selecteren van artsen en tandartsen. Het is bekend dat de instroom in het beroep beperkt is. U weet dat de federale overheid het contingent bepaalt. Daarom kan slechts een beperkt aantal kandidaten starten. Kandidaten die niet slagen voor het toelatingsexamen geven wel vaak aan dat ze ervan overtuigd zijn dat ze goede artsen of tandartsen zouden kunnen worden. Ik heb ook al ontzettend veel ouders gesproken die ervan overtuigd waren dat hun kinderen schitterende artsen of tandartsen zouden zijn. Ik denk dat dit ook juist is. Veel mensen hebben de competentie, maar de instroom moet beperkt worden.

Het toelatingsexamen heeft niet als doel om iedereen toe te laten die in aanmerking komt: het heeft als doel om de instroom in de opleiding te beperken. Daarom legt het examen de lat zeer hoog. We weten dat het een zeer moeilijk examen is. Het test niet alleen de startcompetenties, het beperkt ook de instroom. Dat is een systematiek die Vlaanderen al bijna twintig jaar hanteert en waardoor we ook netjes binnen de grenzen van het federale contingent blijven. Hierin ligt ook het grote verschil tussen het toelatingsexamen geneeskunde en de toelatingsproeven die we beogen in het regeerakkoord. Dat zijn niet-bindende toelatingsproeven, die ook niet als doel hebben om de instroom van het aantal studenten te beperken.

Er zijn dit jaar al enkele aanpassingen geweest waarvan het effect nu geëvalueerd wordt. De beroepstermijnen lopen nog. De examencommissie moet nog haar jaarlijkse evaluatie doen. Wat we wel al vaststellen, is dat de verhoogde kwaliteitscontrole heeft geleid tot een lager aantal examenvragen die na de psychometrische analyse op basis van de antwoordpatronen moesten worden geschrapt. Het is een heel goede zaak dat dat aantal verminderd is. Het betreft voor de twee examens van 2015 slechts 6 van de 240 vragen, terwijl dit er in 2014 nog 28 van de 260 waren. Dat aantal is dus drastisch gezakt.

Ik heb ook gevraagd dat de examencommissie na afloop van de beroepstermijnen de vragen openbaar zou maken zodat kandidaten voor volgende edities zich nog beter kunnen voorbereiden. Men heeft daar 'ja' op gezegd. Het is natuurlijk de examenset die openbaar wordt gemaakt, niet van de eerste tot de laatste vraag maar wel de belangrijkste of de grote vragen.

De examencommissie zal nu bekijken welke verdere optimalisaties eventueel nog nuttig zijn. U zult het rapport krijgen zodra het er is, maar ik geef toch al een suggestie. Ik heb vernomen dat men bekijkt of de dagindeling voor de stukken Kennis in de Wetenschappen niet beter gewijzigd wordt, om kandidaten iets meer tijd te geven voor de stukken waar meer rekenwerk aan te pas komt. Zo zou biologie misschien beter in de voormiddag kunnen komen, omgewisseld met wiskunde, chemie of fysica. Dat zijn aanpassingen die de examencommissie volgend jaar kan doorvoeren bij het opstellen van het nieuwe examen. Dat moet uiteraard altijd met goede communicatie gebeuren. Daarnaast komt een lijst met adviezen. Die kunnen gaan over de decretale bepalingen. Nu staat er bijvoorbeeld dat je twee keer 10/20 moet hebben, maar in totaal ook 22/40. Men onderzoekt of dat nog steeds zinvol is. Het kan ook gaan over organisatorische zaken, bijvoorbeeld de beroepsprocedures, of over het afbakenen van de leerstof, om tot een betere afstemming te komen met het secundair onderwijs. Zodra die adviezen er zijn, zal ik bekijken welke verdere stappen er nodig zijn.

De rol van de begeleidingscommissie is advies te verlenen aan mijzelf. Ik kan dan op basis van dat advies verdere stappen initiëren. De examencommissie blijft bevoegd voor het opstellen en organiseren van het toelatingsexamen. De begeleidingscommissie doet dus mijn aanbevelingen, de examencommissie maakt het examen op. Er is gezorgd voor een kruisvertegenwoordiging om de examens goed op elkaar te laten afstemmen. De voorzitter en twee leden van de examencommissie zijn ook lid van de begeleidingscommissie. Er is dus een mooie kruisbestuiving, maar de begeleidingscommissie is uitgebreid. Zij geeft mij advies maar maakt het examen niet op.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Minister, dank u dat u bekommerd bent om het examen en de perceptie van het examen en om het feit dat we de juiste mensen moeten selecteren. Daar wil ik nog even op ingaan. Soms zegt men dat we er heel veel wetenschappen in hebben gestoken en dat we de wetenschapscomponent zo zwaar hebben gemaakt omdat we de beste studenten willen. Zo komen we op een inhoudelijke vraag: wat is de definitie van 'de beste student'? Is dat de beste wetenschapper, of is dat de beste student die arts gaat worden?

Een tweede vraag is of we met een numerus clausus of met een numerus fixus werken. Als je wilt komen tot een x aantal 'beste studenten', ben je eigenlijk bezig met een numerus fixus, waarbij het resultaat van de ene afhangt van het resultaat van de andere, en niet van in welke mate je zelf voldoet aan de gestelde normen om aan de opleiding deel te nemen. We moeten daar toch opletten. Ik zie op het federale niveau toch een druk ontstaan om te komen tot een numerus fixus, om in het andere landsgedeelte iets onder controle te krijgen dat zij de afgelopen tien

jaar niet hebben willen doen. We moeten de juiste manier van handelen, en de goede vaderschaps- en moederschapsaanpak – ik zie mevrouw Brusseel kijken, daarom probeer ik genderneutraal te spreken – heel goed bekijken. We mogen onze goede traditie niet overboord gooien omdat een andere gemeenschap er tot vandaag niet in geslaagd is om het goed te doen. We moeten niet door het wetenschappelijk moeilijker te maken een verdoken numerus fixus erdoor krijgen.

Aan het examen neemt slechts 30 procent van de normgroep deel. Dat zijn studenten van het laatste jaar secundair. 70 procent van de deelnemers zijn vijfdejaars, maar ook studenten die al andere dingen, zoals biomedische of psychologie, hebben geprobeerd. Als we die proefvragen vrijstellen, moeten we bekijken of we dat kunnen ondervangen.

Als ik mij goed herinner, zat er vroeger in de begeleidingscommissie een wereld-expert op het vlak van tests en testcores, professor Lievens. Ik weet niet of hij daar nu nog deel van uitmaakt. We moeten ervoor zorgen dat we het op het vlak van validiteit en betrouwbaarheid van tests niet alleen inhoudelijk sterker maken.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Wat onze collega bedoelt met 'signalen uit het veld', is mij niet volledig duidelijk. Een signaal dat ik wel hoor, komt van studenten die deelnemen aan de proef, niet slagen, het eerste jaar biomedische wetenschappen volgen, wel slagen, opnieuw deelnemen aan de proef en toch niet slagen. Zij stellen zich vragen bij de manier van selecteren. Ik vind dat begrijpelijk.

Minister, u hebt op 23 april naar het onderzoek 'Het selecteren van de uitverkorenen' verwezen. Ik geef u twee citaten mee uit het onderzoek. Het eerste citaat: "Het examen kan niet verbeterd worden door er meer mensen hun zeg over te laten doen." Het tweede citaat: "Wat ze daarentegen wel missen zijn de middelen om vragen te testen, om buitenlandse expertise naar Vlaanderen te halen, om examens op te volgen, om een gedegen analyse van de resultaten te maken en in functie daarvan alternatieven te bedenken, uit te proberen en weer bij te sturen. Alleen gespecialiseerd onderzoek, het concreet empirisch toetsen van de vragen, experimenteel onderzoek, kan in deze problematiek vooruitgang boeken. Zonder dat vraagt men het onmogelijke van de examencommissie."

De voorzitter: Mevrouw Brusseel heeft het woord.

Ann Brusseel (Open Vld): Ik wil terugkomen op het antwoord op mijn schriftelijke vraag. Dat is toevallig pas binnen. Ik had inderdaad op al wat meer uitleg van de begeleidingscommissie gehoopt, maar u gaf in uw antwoord op mijn vraag al aan dat die analyse komende is.

Ik kijk ernaar uit, want ik zie in de cijfers dat 'gender bias' blijft bestaan, hoewel er meer meisjes onder de geslaagden zijn. Ik vrees dus dat niemand zich zorgen zal maken over het nadelige effect van dit examen voor meisjes, omdat er nu eenmaal al meer meisjes onder de geslaagden zijn. 58 procent van de geslaagden zijn meisjes, maar de normgroep is 66,9 procent meisjes. Als je het goed uitrekent, zoals gebeurd is in het antwoord, zijn van de uiteindelijke geslaagden 23 procent meisjes en 34 procent jongens. Het is dus nog altijd moeilijker voor meisjes, en dat kun je niet rechtvaardig noemen. Je moet gelijke kansen hebben. Een examen dient genderneutraal te zijn.

Enkele jaren terug hebben de onderzoekers Spruyt en Roggemans het onderzoek over dat examen opgeleverd, dat zegt dat er niet alleen een nadeel is voor meisjes, maar ook voor anderstaligen en allochtone jongeren, terwijl dat niet zo'n talig examen zou mogen zijn. Dat zou je kansen dus ook niet mogen bepalen. Als je op school goed bent voor wetenschappen en wiskunde, zou je een eerlijke kans moeten maken.

Minister, als het uiteindelijke doel is dat er een numerus clausus is, moet u dat ook met zoveel woorden aan de leerlingen zeggen. Nu zijn er immers jongeren die ontzettend vaak proberen om voor dit examen te slagen, en ik denk dat dat een lijdensweg is. In Brussel zie ik dat degenen die niet slagen voor het Nederlandstalige examen, zich inschrijven aan de ULB en elk jaar opnieuw blijven proberen, omdat we natuurlijk met een slecht systeem zitten in het zuiden van het land, waar je niet eens zeker bent dat je na je studies zult kunnen beginnen.

Er zijn dus tal van problemen die moeten worden opgelost. Ik durf niet te zeggen dat we echt een goede traditie hebben, ook al gaat het in Vlaanderen een pak beter met de organisatie van dit gegeven dan in Franstalig België. Ik denk dat er nog werk aan de winkel is om voor de kandidaat-artsen een eerlijke deelname aan het examen mogelijk te maken.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Mijnheer De Meyer, het citaat dat u voorlas, kwam niet van de begeleidingsgroep. Dat wou ik even verifiëren.

Toen ik minister werd, heb ik gezegd dat ik naast de examencommissie een groep nodig heb die het examen begeleidt, een groep waar studenten en mensen uit het secundair onderwijs in zitten, die mij wat advies kunnen geven over een en ander. Er zijn daardoor al een aantal bijstellingen gebeurd aan het examen.

Ik heb nu aan onze begeleidingsgroep nog eens om een breed advies over de barrières gevraagd. Ook de cijfers van meisjes en jongens zitten daarin. Ze krijgen dat allemaal mee, om een aantal suggesties te doen. Ik zal dat zorgzaam bekijken en uiteraard met jullie bespreken of laten bespreken.

De tweede opmerking die ik wil maken, is dat we toch een en ander opgelost moeten krijgen in ons land. Je kunt kritiek hebben op de manier waarop het examen bij ons verloopt, maar we doen het uiteindelijk al zoveel jaren op uitstekende wijze. Ik weet dat het heel frustrerend is voor jongeren die er niet door raken. Ik ken er zelf in mijn heel dichte omgeving die daarvan afzien en dan iets anders kiezen, terwijl het hun grote droom blijft om arts of tandarts te worden. Tegelijk zitten we met een tekort aan tandartsen, want velen die geslaagd zijn, doen dan toch geneeskunde. Er zijn dus een aantal zaken die we moeten oplossen.

Maar ik vind ook dat men in het Franstalige gedeelte van ons land een beetje moed mag beginnen te tonen en oplossingen zoeken. Ik zal niet aanvaarden dat studenten bij ons het slachtoffer zijn van het hogere aantal afgestudeerden in Franstalig België en dat zij zouden interen op onze contingenten. Dat wil ik niet en dat zal ik ook niet aanvaarden.

Het is een toelatingsexamen, maar de lat ligt zeer hoog. Dat is net omdat we ervoor moeten zorgen – we moeten daar niet flauw over doen – dat de instroom wat beperkt is. Er hebben weer duizenden jongeren deelgenomen aan het examen. Wij moeten komen tot een beperkte groep die deelneemt om het contingent artsen in toom te houden. Ik wil daaraan bijsturen. Ik ben veel pistes aan het overdenken. We bekijken ook hoe we ervoor kunnen zorgen dat het aantal tandartsen een beetje toeneemt en dat men meer voor die opleiding kiest. Ik wacht nu op het advies, waar ook een aantal interessante zaken in zullen staan.

Voor wat u aankaart, mevrouw Brusseel, verwacht ik een moedige houding aldaar. Ik weet dat de federale minister, collega De Block, daar ook actief mee bezig is. Maar ik zal mij niet laten doen. Onze studenten mogen zeker nooit het slachtoffer zijn van het feit dat men daar tot nu nog niet zo veel gedaan heeft, of pas een selectie doorvoert na het eerste jaar.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Wij ondersteunen al vele jaren het feit dat elke gemeenschap haar verantwoordelijkheid moet nemen. In Vlaanderen doen we dat inderdaad al heel lang. We zullen u zeker steunen op het moment dat we moeten vaststellen dat de Franse Gemeenschap daarin haar verantwoordelijkheid niet neemt.

Collega De Meyer, ik denk dat we hetzelfde veld bedoelen, namelijk de studenten die deelnemen, maar ook de studentenverenigingen, het Vlaams Verbond van Studenten Geneeskunde en dergelijke meer. Zij zitten daar zeer dicht bij om die signalen te kunnen geven.

Minister, het klopt dat we de instroom moeten beperken. Als er zeer veel deelnemen, moeten we ervoor zorgen dat we de lat ergens leggen, want we hebben ons contingent en we kunnen ons niet veroorloven om studenten te laten afstuderen en dan te zeggen dat ze niet aan het werk kunnen. Maar we moeten er ook over waken dat degenen die slagen, ook het juiste profiel hebben. Ik denk dat dat nog een debat waard is, over wat we daarmee bedoelen. Nu helt het iets te veel naar 'medische burgerlijke ingenieurs', om het misschien wat straf uit te drukken. We moeten ervoor zorgen dat ook het andere aspect meegenomen wordt.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Caroline Gennez aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over inschrijving in het deeltijds kunstonderwijs (dko) aan verminderd tarief – 2960 (2014-2015)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Caroline Gennez (sp-a): Minister, deze vraag kan snel afgehandeld worden, want het goede nieuws is dat u gevolg hebt gegeven aan onze oproep over de anomalie in de regelgeving voor de inschrijving in het deeltijds kunstonderwijs (dko). Er geldt een verminderd tarief van 116 euro voor volwassenen die zich wensen in te schrijven in het dko, namelijk voor werklozen, gehandicapten, personen met een bestaansminimum, politieke vluchtelingen, studenten van 18 tot 24 jaar die genieten van de kinderbijslag en personen ten laste van die vijf categorieën.

Er was dus een anomalie in de regelgeving. Enkel mensen die nooit eerder in België hebben gewerkt, krijgen hun uitkering van de FOD Sociale Zekerheid. Personen die wel ooit gewerkt hebben en bijvoorbeeld door een ongeval arbeidsgehandicapt zijn, krijgen als inkomen een vervangende tegemoetkoming van de mutualiteit. Volgens de heersende regelgeving bij het begin van de inschrijvingsperiode voor dit schooljaar aan de academies, bleek dat die laatste categorie geen recht meer zou hebben op een verminderd tarief voor het inschrijvingsgeld aan het dko.

Dit heeft lokaal, bij mensen die in aanmerking kwamen en heel wat directeurs van academiën, voor onrust gezorgd. De studenten dreigden namelijk af te haken. Nochtans liet u – en daar ben ik het helemaal mee eens – in de ontwerp-conceptnota van het dko al verstaan dat u het aantal rechthebbenden niet wilde uitbreiden, maar de kortingscategorieën wel onder de loep wilde nemen om de bewijslast voor zowel de scholen als de leerlingen – formulieren invullen en dergelijke – terug te dringen.

Daartoe was een aanpassing van de wetgeving nodig. Ik zie nu dat u dat in het voorontwerp van het programmadecreet ook effectief hebt gedaan. Ook de

voornoemde categorie van arbeidsgehandicapten die ooit tewerkgesteld zijn geweest in ons land blijven in aanmerking komen voor dat verminderd tarief. We danken u voor die aanpassing.

Minister, ik heb nog één concrete vraag. Hebt u er zicht op hoeveel personen met een handicap in onze Vlaamse academies volgens de huidige stand van de wetgeving niet in aanmerking komen voor het verminderde inschrijvingsgeld?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Mevrouw Gennez, het is inderdaad juist dat u kort kunt zijn. Maar ik wil toch iets duidelijk stellen, want ik voelde mij een paar weken geleden verschrikkelijk geïsoleerd, omdat ik een stomme fout zou hebben begaan.

Het is wel in Onderwijsdecreet (OD) XXIV dat op voorstel van de toenmalige minister een aanpassing is gebeurd van de categorieën van leerlingen die recht hebben op een korting op het inschrijvingsgeld in werking. Het is een beslissing van OD XXIV, waardoor mensen met een arbeidsongeschiktheid van 66 procent die worden erkend door het RIZIV en hun uitkering bijvoorbeeld ontvangen via hun mutualiteit, uit de boot gevallen zijn.

Het effect van deze technische fout werd pas duidelijk op 1 september 2015. We denken dat het over 1450 à 1500 leerlingen gaat. Of het nu om een grote of kleine groep gaat: het is niet de bedoeling dat die groep uit de boot valt. Ik kan nooit geloven dat mijn voorganger dat tot doel had. Ik denk dat men gewoon dacht dat de ene groep overlappend was aan de andere groep. De ene groep is geschrapt omdat men – om het in de moderne wiskunde te zeggen – waarschijnlijk heeft gedacht dat de ene groep een deelverzameling was van de andere. Uiteindelijk is gebleken dat dat niet zo was. Daarom moest het worden rechtgezet. Dat is wat we nu doen en hebben gedaan. Hopelijk zal het door jullie worden goedgekeurd in het parlement.

Ik wil nog opmerken dat niet iedereen die een handicap heeft en bijvoorbeeld door het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap erkend wordt, automatisch recht heeft op het verminderd inschrijvingstarief. Het recht op het verminderd inschrijvingstarief is namelijk gekoppeld aan het inkomen van de leerling. Ook is het zo dat niet elke gehandicapte zich door een bevoegde instantie laat erkennen. Hierdoor is het mogelijk dat er vandaag mensen ten onrechte het verminderd inschrijvingstarief genieten.

De omgekeerde redenering is ook van toepassing: mensen die er vandaag recht op zouden moeten hebben, ontvangen geen korting. Daarom nemen we in het kader van de hervorming van het dko de kortingscategorieën onder de loep.

Het zou goed geweest zijn indien het nooit gebeurd was. Als er mensen uit de boot vallen, moeten we proberen ze terug in de boot te krijgen. Daarom hebben we in het programmadecreet een bepaling opgenomen. De rechtzetting is vertaald en ook al verspreid in de omzendbrief jaarlijkse inlichtingen. Ik heb daarin de vrijheid genomen omdat we geen tijd te verliezen hebben. Het is beter dat we het nu al laten weten. Ik loop het risico dat het niet wordt goedgekeurd. Het is altijd onder voorbehoud, maar ik denk dat niemand dat niet zal goedkeuren. We hebben dus onmiddellijk laten weten dat men het ook zo mag toepassen.

De verificatie is op de hoogte gesteld en zal de oude regelgeving toepassen. Dat is dus ook opgelost. Dat betekent concreet dat leerlingen die voor ten minste 66 procent arbeidsongeschikt zijn, erkend worden door het RIZIV en hun uitkering bijvoorbeeld via hun mutualiteit ontvangen, dit en de komende schooljaren recht zullen hebben op het verminderd tarief. Leerlingen die mogelijk al het volledige

tarief hebben betaald, zullen dit van hun academie teruggestort krijgen. Het moet echter nog worden goedgekeurd. We hebben de beide zaken proberen recht te zetten. Ik heb het al per brief laten weten om zo weinig mogelijk achterafsituaties te moeten creëren.

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Caroline Gennez (sp·a): Minister, ik dank u voor uw antwoord. U hoeft zich niet altijd geïrriteerd te voelen als er dingen worden opgemerkt vanuit het veld. *(Opmerkingen van minister Hilde Crevits)*

Wel, ik ben het te weten gekomen via de directeur en een leerlinge in de academie van Mechelen die dreigde af te haken. Ik heb meteen de koe bij de horens gevat. Ik kan inderdaad alleen maar appel doen op uw goede wil om de decreetgeving aan te passen en niet op uw voorgangers. Dat lijkt me nogal evident.

Bovendien kon het ondertussen ook al worden aangepast in OD XXV. Laten we ervan uitgaan dat het met de beste bedoelingen is gedaan en dat het ook met de beste bedoelingen is aangepast. Meer kunnen we niet doen als we onze rol willen spelen, ook vanuit de oppositie: constructief en kritisch, zoals steeds.

De voorzitter: Mevrouw Krekels heeft het woord.

Kathleen Krekels (N-VA): Voorzitter, ik wil graag iets toevoegen aan de discussie, onder het luikje planlast, dat ook even is aangestipt door mevrouw Gennez.

Ik heb onlangs een aantal gesprekken gevoerd met directies van het dko. Blijkbaar zijn de attesten die mensen krijgen, niet geldig in de tijd. Daardoor moeten scholen en ouders elke keer opnieuw die attesten verlengen en aanvragen.

Een van de directies waarmee ik heb gesproken, heeft een 60-tal leerlingen met een beperking in hun academie, omdat zij zijn ingestapt in het project van inclusief muziekonderricht. Zij zeggen dat het elk schooljaar een helse bedoening is om alle juiste attesten te krijgen en dat het eigenlijk ook pijnlijk is voor de ouders en de kinderen omdat ze elk jaar opnieuw moeten bewijzen dat ze gehandicapt zijn en dat dat nog steeds het geval is.

Dat brengt echt wel wat planlast met zich mee, temeer omdat het dikwijls een bevestiging is van wat al geweten is. Men vraagt eigenlijk om dat eventueel ook mee te nemen in de herbekijking.

Zij wisten verder ook al dat de aanpassing van het vorige gegeven gebeurd was. Daarvoor wilden ze toch wel dankbaar zijn.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Mevrouw Gennez, het is juist dat u constructief en kritisch moet zijn. Maar ere wie ere toekomt. Eerlijkheid is ook noodzakelijk als het gaat over de oorzaken van de problemen.

Mevrouw Krekels, u hebt daarin gelijk. We bekijken wat er wel en niet elk jaar moet worden aangeleverd. Ik hoop daarin op korte termijn soelaas te kunnen brengen. Het kan natuurlijk veel helpen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Caroline Gennez aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het dalend aantal inschrijvingen in het volwassenenonderwijs – 2989 (2014-2015)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Caroline Gennez (sp.a): We hebben een kleine rondvraag gedaan bij een aantal centra voor volwassenenonderwijs (CVO). Zij geven aan dat de inschrijvingen met 15 procent zijn teruggelopen.

Een aantal directies geven aan dat de verhoging van het inschrijvingsgeld mee een van de factoren is die leerlingen aangeven voor de terugval.

U weet dat halfweg vorig schooljaar, op 1 januari 2015, de prijs voor een lestijd in het volwassenenonderwijs is verhoogd naar 1,5 euro in plaats van 1,15 euro. Voor een module van veertig lestijden betaal je nu 60 euro, bijna een kwart meer dan voorheen. Het bedrag voor één lesjaar kan zo tot 600 euro oplopen.

Minister, 400.000 mensen volgen jaarlijks in Vlaanderen een opleiding in het volwassenenonderwijs. Het is het eerste schooljaar sinds het aantreden van de nieuwe regering dat het volledig verhoogde tarief van toepassing is voor het volledige schooljaar. De indicatie – geen wetenschappelijke steekproef, maar een rondvraag bij een 7-tal centra – geeft aan dat meer mensen afhaken in het volwassenenonderwijs.

Daarbovenop geven diezelfde centra ook al eerder aan dat de sociale correctiemechanismen als ontoereikend worden ervaren door de cursisten. Een steeds groter wordende groep cursisten blijft in de kinderbijslagregeling en kan niet gebruikmaken van vrijstelling via 'ten laste van'. Die cursisten hebben geen recht op een studietoelage en het begrip bijna-beursstudent is helaas niet van toepassing in het volwassenenonderwijs.

Door die terugval geven verschillende CVO's aan dat ze ondertussen al cursussen hebben geschrapt, vaak tot onvrede van cursisten die wel al hun duur lesmateriaal hadden aangekocht.

Een aantal CVO's vrezen ook dat door het dalend aantal cursisten de tewerkstelling in gevaar komt.

Minister, in uw beleidsnota spreekt u over het volwassenenonderwijs als een belangrijke partner in levenslang leren. U stelt heel duidelijk achter de doelstellingen te staan van het volwassenenonderwijs, namelijk het creëren van nieuwe kansen voor iedereen en in het bijzonder voor die groepen in de samenleving die nood hebben aan extra ondersteuning voor toeleiding naar werk. Er zijn mensen die op al jonge leeftijd een tweede kans grijpen via dat volwassenenonderwijs. Er staat dan ook heel wat op het spel wanneer steeds meer mensen dreigen af te haken wegens de toegenomen kosten.

Hoe kunt u het volwassenenonderwijs daadwerkelijk versterken als een partner in levenslang leren? Bent u van plan om iets te doen aan de sociale correctie maatregelen zodat iedereen die nood heeft aan extra ondersteuning niet moet afhaken vanwege een te hoge financiële drempel? Zo ja, welke concrete maatregelen ziet u? Hebt u al cijfers met betrekking tot de instroom?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Mevrouw Gennez, laat mij starten met te reageren op de uiteenzetting over de aantallen. U zegt dat er een causaal verband is tussen de prijs van het inschrijvingsgeld voor cursisten en een verminderde instroom. We hebben ook een bevraging gedaan en ik wil u enkele cijfers meegeven.

Het nieuwe standaardtarief is op 1 januari 2015 ingevoerd. Data voor het volwassenenonderwijs worden geregistreerd en geverifieerd per referteperiode die loopt van 1 april tot en met 31 maart van het volgende jaar. Het nieuwe standaardtarief is dus nog geen volledig schooljaar van kracht en gold dus alleen voor de laatste drie maanden van die referteperiode. Het is nog te vroeg om hier conclusies aan te verbinden.

Als we toch de vergelijking zouden maken van de referteperiode 2013-2014 en die van 2014-2015 kan ik een en ander zeggen op basis van voorlopige cijfers. Ik zie geen algemene, dalende trend. In het secundair volwassenenonderwijs is er zelfs een lichte stijging. Het aantal unieke inschrijvingen is daar met 2826 gestegen naar een totaal van 326.691 inschrijvingen. Het hoger beroepsonderwijs telde 18.052 inschrijvingen en is met een toename van 12 inschrijvingen nagenoeg stabiel gebleven. In de specifieke lerarenopleidingen is er een daling van 8 unieke inschrijvingen waardoor het totale aantal nu 9460 inschrijvingen is. Dat is natuurlijk niet echt een daling. Het is dus stabiel gebleven.

Ook mijn kabinet heeft bij de start van het nieuwe schooljaar een rondvraag bij verschillende centra gedaan. Een belangrijke vaststelling daarbij is dat trajectopleidingen op maat – dat zijn opleidingen waarbij mensen hun diploma of kwalificatie wensen te behalen – het goed blijven doen. Voor deze trajectopleidingen op maat met een diplomagerichtheid vormt het inschrijvingsgeld voor cursisten geen barrière.

U had een vraag over de vrijstellingscategorieën. Op basis van de cijfers van de referteperiode 1 april 2013 tot en met 31 maart 2014 heeft nagenoeg 1 cursist op 2 een verminderd of helemaal geen inschrijvingsgeld betaald. Op 1 januari 2015 hebben we enkel het standaardtarief opgetrokken tot 1,50 euro. Aan de vrijstellingscategorieën hebben we niet geraakt. Die blijven onverkort bestaan.

In het decreet Volwassenenonderwijs van 2007 zijn er 27 verschillende vrijstellingscategorieën voor de centra voor volwassenenonderwijs en de centra voor basiseducatie (CBE) ingeschreven. Dit om het gemakkelijk te maken... Ik zal u de tabel bezorgen waarin u kunt zien dat dit bijzonder complex is. De groep jongeren die onder de kinderbeijlageregeling vallen, is daar niet bij. Die waren er ook niet bij in 2007. We hebben niets veranderd. Ook de voorbije jaren werd er niet in een vrijstelling of vermindering van inschrijvingsgeld voor deze groep voorzien.

De vraag zelf is mij uiteraard goed bekend. Ik deel uw bezorgdheid dat we de instroom in het volwassenenonderwijs zeer goed moeten opvolgen. Ik wil niet alleen nagaan of er zich een tijdelijke of blijvende verminderde instroom van cursisten voordoet. Ik vind het ook belangrijk om het profiel van de afhakers te bekijken. Wie haakt af in het geval er sprake zou zijn van een verminderde instroom? Er zijn veel redenen waaraan een eventuele cursistenuitval in het volwassenenonderwijs te wijten kan zijn. Ik denk aan de moeilijke combinatie van de opleiding met een professioneel of familiaal leven, de onderschatte werklast en het conflict tussen het verwachtingspatroon van de cursist en de opleiding. Voor sommige opleidingen worden nog andere redenen aangehaald zoals de kostprijs van technische opleidingen, het gebrek aan motivatie en de moeilijkheidsgraad in de opleidingen van het tweedekansonderwijs. Ik heb nog geen indicaties om dringend in te grijpen.

We hebben trouwens al andere maatregelen genomen. Voor de modulaire opleidingen geldt voortaan een maximuminschrijvingsgeld van 300 euro per semester in plaats van 600 euro voor een heel schooljaar. Hiermee komen we tegemoet

aan de vraag van de centra en de cursisten om voor die cursisten die maar gedurende één semester een opleiding of een aantal modules volgen, een begrenzing van het maximuminschrijvingsgeld in te stellen.

Er wordt vaak gezegd dat er een correlatie is met de versobering van de opleidingscheques. De regering heeft beslist om die in te zetten daar waar ze het meest effect hebben en de noden het hoogst zijn, met name voor laaggeschoolden. Hooggeschoolden kunnen nog steeds een beroep doen op opleidingscheques voor zover dit past in een loopbaanadvies. Ik vind dat een correcte manier van werken.

Het is zeker mijn bedoeling om het volwassenenonderwijs te versterken en de participatie aan het levenslang leren te verhogen. Ik gebruik graag de term 'leerloopbaan'. Er is de schoolloopbaan en de arbeidsloopbaan, maar een leerloopbaan is even belangrijk. Velen willen zich ontwikkelen in hun volwassen periode. Mijn doel is dat de centra dat met een maximale autonomie kunnen doen zonder in te boeten op de laagdrempelige werking en regionale verankering. Ik zie trouwens interessante samenwerkingsverbanden ontstaan tussen centra, waarbij de regionale eigenheid wordt behouden maar er wordt samengewerkt op logistiek vlak.

Ter voorbereiding van een en ander heb ik aan de Vlaamse Onderwijsraad (Vlor) gevraagd om de strategische verkenning te maken naar het leren van volwassenen. We hebben daarvan de bespreking op een studiedag gehad. Ik heb gevraagd om die verkenning verder uit te werken tot een advies over de toekomst. Dat advies heb ik in juni 2015 ontvangen. Daarnaast had ik overleg met de partners van het volwassenenonderwijs over hun visie op de toekomst van de sector. Ik wil dit werkjaar een conceptnota opmaken en aftoetsen met alle partners van het volwassenenonderwijs. De financiering maakt hier onlosmakelijk deel van uit. We kunnen dan ook de vrijstellingscategorieën onder de loep nemen.

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Caroline Gennez (sp.a): Minister, ik ben mij ervan bewust dat het nog vrij vroeg in het nieuwe volledige schooljaar is om te monitoren hoe het loopt met het aantal inschrijvingen. We zullen dat blijven opvolgen.

Ik kijk zeker uit naar een mogelijke uitbreiding van de categorieën. We zien dat steeds meer jonge mensen die het slachtoffer zijn van schooluitval in het leerplichtonderwijs, vrij snel opnieuw instromen in de CVO's. We moeten er eerbied en aandacht voor hebben om te vermijden dat we ook daar om sociale redenen afhakers hebben.

We moeten ervoor zorgen dat we mensen in hbo5 en zeker ook in het secundair volwassenenonderwijs een tweede kans kunnen geven.

Ann Brussel (Open Vld): Voor onze fractie is levenslang leren erg belangrijk. Zoals mevrouw Gennez zei: iedereen verdient een tweede kans, centen mogen dat niet in gevaar brengen. Ik ben erg geïnteresseerd in de profielen van de mensen die afhaken. We moeten die discussie erg nuchter voeren. In het volwassenenonderwijs moeten de belangen van de leerling en de samenleving voorop staan. Wat de opleidingscheques betreft, denk ik dat we het pad dat in de vorige legislatuur is ingeslagen verder kunnen bewandelen.

Koen Daniëls (N-VA): Wat mevrouw Brussel zegt, is erg juist. Welke profielen en welke richtingen zorgen voor minder inschrijvingen? Is dat zo omdat men de opleiding niet zo nuttig acht en het geld liever aan iets anders besteedt? De opleidingscheques zijn een belangrijk signaal van de samenleving. Ik heb nog een randbemerking waarmee ik de discussie niet helemaal wil opentrekken. Het klopt, mevrouw Gennez, dat jongeren die in het secundair onderwijs uitvallen maximale kansen in het volwassenenonderwijs moeten krijgen.

Ik waarschuw wel voor het volgende. We mogen niet de illusie creëren dat een 18-jarige in het gewoon voltijds onderwijs kan stoppen om uiteindelijk 's avonds en in het weekend hetzelfde te bereiken. Ik heb een aantal van mijn leerlingen die visie zien omarmen, maar het resultaat was dat ze in het volwassenen-onderwijs niets bereikten en als 21-jarigen met hangende pootjes opnieuw arriveren in het secundair onderwijs omdat de begeleiding iets stringenter is. Ik waarschuw daarvoor.

Kathleen Helsen (CD&V): Ik wil twee punten inbrengen. U zegt dat het systeem van vrijstellingen behoorlijk complex is. Jaren geleden, toen het nieuwe decreet over het volwassenenonderwijs tot stand kwam, vroegen we ons steeds af waarom het systeem van studietoelagen niet wordt doorgetrokken, in plaats van dat we met een ander systeem zouden werken. Zijn er aanwijzingen dat het systeem van vrijstellingen het beste zou worden herbekeken? Op die vraag krijgen we geen duidelijk antwoord, ook al omdat we over onvoldoende feiten beschikken.

Wat de erkenningen door de Vlor betreft, nog dit. Het aantal volwassenen dat participeert aan levenslang leren, toont duidelijk aan dat de toename niet uitsluitend via het volwassenenonderwijs kan gebeuren, maar dat daarvoor een samenwerking met andere sectoren nodig is. Ik wil u vragen om dat mee te nemen bij de reflectie over de toekomst van ons volwassenenonderwijs in het kader van levenslang leren.

Minister Hilde Crevits: Logisch dat ik aangenaam verrast ben over uw opmerking over de studiebeurzen en de manier waarop we naar de tarieven in het volwassenenonderwijs kijken, mevrouw Helsen, want u behoort tot mijn fractie. Ik heb exact dezelfde vraag gesteld toen de sector voor het eerst bij mij op bezoek kwam.

De vrijstellingscategorieën zijn verschrikkelijk ingewikkeld. Ze zorgen ook voor veel planlast. Het is zeker niet mijn bedoeling om het aantal mensen dat daarvan kan genieten te verminderen. Maar er zijn wel heel wat mensen die we niet kunnen bereiken, ondanks het feit dat het tweedekansonderwijs gratis is. Dat verklaart waarom ik aan het Europees project deelneem. Ik wil hinderpalen wegnemen. Hoe kunnen we die mensen zin doen krijgen in leren? Vaak zijn het mensen die enorm veel ontgoochelingen hebben opgelopen, waardoor leren voor hen geen optie is. Dat heeft niets met centen te maken, maar met de context van hun leven.

De profielen van de mensen die uitvallen, interesseren me dus zeer. Als mensen bijvoorbeeld geen cursussen meer volgen omdat ze geen opleidingscheques meer krijgen, dan heb ik daar minder moeite mee dan wanneer mensen het niet doen omdat de context van hun leven hen weerhoudt om de stap naar een kwalificatie te zetten. De analyse van die profielen kan ons misschien nog verrassen over de echte redenen waarom mensen afhaken. Maar op dit ogenblik heb ik geen informatie om te kunnen besluiten dat er minder zijn. Het kan dat een aantal opleidingen niet kunnen doorgaan, maar welke dat dan zouden zijn, weet ik niet. Het is alleszins nog te vroeg om nu al te zeggen dat er minder deelnemers zijn. Als het zo is, dan is het zo en dan zal ik dat ook meedelen. We zullen in dat geval dan ook de oorzaken analyseren.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Vera Celis aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het dalend aantal studenten in de lerarenopleiding – 3011 (2014-2015)

VRAAG OM UITLEG van Ann Brusseel aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het dalend aantal inschrijvingen voor de lerarenopleiding – 3014 (2014-2015)

VRAAG OM UITLEG van Jos De Meyer aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de lerarenopleiding – 152 (2015-2016)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: Mevrouw Celis heeft het woord.

Vera Celis (N-VA): Voorzitter, minister, collega's, uit cijfers die VTM Nieuws verzamelde bij de Vlaamse hogescholen, blijkt dat het aantal studenten dat zich dit academiejaar heeft ingeschreven voor de lerarenopleiding sterk is gedaald.

Voor sommige hogescholen is die daling zelfs dramatisch. Zo wordt de Karel de Grote-Hogeschool geconfronteerd met een daling van maar liefst 28 procent. Bij de Thomas More Hogeschool in Mechelen is het cijfer van de daling eveneens erg hoog: 17 procent. Ook de Arteveldehogeschool in Gent, die een daling met 11 procent laat optekenen, en Odisee in Brussel en de Katholieke Hogeschool Vives, die beide een verlies met 9 procent registreren, worden geconfronteerd met minder studenten die kiezen voor een carrière als leerkracht. Hoewel kleinere hogescholen een stijging konden optekenen, blijft het totaalcijfer toch verontrustend. Uit cijfers die uw administratie eerder al heeft verspreid, blijkt namelijk dat het aantal leerlingen in de komende jaren zal blijven toenemen, terwijl we nu al in veel regio's worden geconfronteerd met een lerarentekort.

Naar alle waarschijnlijkheid zal dat tekort in de komende jaren blijven toenemen. Zo weten we nu al dat een grote groep leerkrachten binnenkort op pensioen zal gaan en het beroep al sinds lange tijd met een imagoprobleem te kampen heeft. Zonder extra inspanningen zullen we in 2022 in het basisonderwijs alleen al ongeveer 30.000 leerkrachten tekort hebben.

Naar aanleiding van deze nieuwe cijfers heb ik voor u de volgende vragen. Hoe verklaart u de drastische daling van het aantal studenten in de lerarenopleiding? Welke maatregelen zult u nemen om de instroom te verhogen? Hoe ver staat u met de hervorming van de lerarenopleiding en de opwaardering van het lerarenberoep via een vernieuwd loopbaanpact? Ik dank u alvast voor uw antwoorden.

De voorzitter: Mevrouw Brusseel heeft het woord.

Ann Brusseel (Open Vld): Voorzitter, minister, collega's, ik zal korter zijn, want we baseren ons op dezelfde cijfers die in de media aan bod zijn gekomen. Ik wil hier een extra bezorgdheid verwoorden. Het totaalbeeld is niet zo positief, ondanks het feit dat een aantal scholen iets betere cijfers laten optekenen. Omdat het beroep van leerkracht in het basisonderwijs niet langer als een knelpuntberoep wordt erkend, vallen enkele sociale voordelen weg. We mogen dat evenwel niet veralgemenen, want een aantal studenten kunnen, mits zij voldoen aan een aantal criteria, nog steeds rekenen op ondersteuning door de VDAB.

Ik denk dat de daling symptomatisch is voor de afkalvende waardering voor het beroep van leerkracht in het algemeen. Dit zal in de nabije toekomst voor problemen zorgen, aangezien men vreest dat in 2022 al een tekort van 17.000 tot 30.000 leerkrachten basisonderwijs zich zal voordoen. Dat is niet enkel in ons land een probleem, maar bijvoorbeeld ook in Frankrijk, Schotland, Polen en Zweden zo. Ook daar klaagt men over stress en werkdruk. Die gegevens komen uit een rapport van de Europese Commissie van juli 2015.

In Spanje en Italië voelen de leerkrachten zich het meest gewaardeerd. Misschien kunnen we eens kijken hoe ze het daar aanpakken, hoewel je in Italië tijdens de zomervakantie wel te horen kunt krijgen dat je in het noorden moet gaan lesgeven, ook al ben je van het zuiden en vice versa. Dat is ook niet ideaal.

Minister, kunt u bevestigen dat het aantal inschrijvingen daalt? Hoever staat het met het lerarenloopbaanpact? Liggen er momenteel voorstellen klaar om de lerarenopleiding te versterken? Zo ja, over welke maatregelen gaat het? Kunnen voor de overige, specifieke lerarenopleidingen dezelfde tendensen worden vastgesteld?

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Voorzitter, minister, mijn collega's hebben de inleiding reeds gegeven. Ik start dus onmiddellijk met mijn drie vragen.

Hoe zijn de tendensen de afgelopen jaren bij de inschrijving voor de verschillende studies die leiden naar een getuigschrift van pedagogische bekwaamheid voor masters en neveninstromers en voor mensen die een opleiding leraar volgen? Zijn die tendensen in alle opleidingen gelijklopend of zijn er significante verschillen?

Welke aanpak vindt u zinvol om de daling van het aantal inschrijvingen voor de lerarenopleiding tegen te gaan?

Hoe zult u de lerarenopleiding inhoudelijk versterken en zo aantrekkelijker maken? Kunt u daarover iets meer vertellen?

Over het loopbaanpact hebben we het vorige week tijdens de actuele vragen gehad. Daarop zal ik dus niet ingaan.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Gisteren maakte de Vlaamse Hogescholenraad (VLHORA) zijn 'oktobertelling' bekend. Die cijfers geven een voorlopig beeld van de inschrijvingen aan de hogescholen. Ik benadruk nogmaals dat het om voorlopige cijfers gaat. Ze bevestigen evenwel de dalende trend van de voorbije jaren. Vorig academiejaar, 2014-2015, daalde het aantal inschrijvingen aan de lerarenopleiding secundair onderwijs met 5,63 procent. Als de cijfers kloppen, dan is er dit jaar opnieuw een daling met 4 procent. De daling voor het secundair onderwijs werd al ingezet in 2012-2013 en zet zich dus jaar na jaar door.

De lerarenopleiding kleuter- en lager onderwijs kende de voorbije zes jaar, tussen 2009 en 2015, een beperkte stijging van het studentenaantal. Voor het academiejaar 2015-2016 geeft de voorlopige oktobertelling voor het eerst ook een kleine daling aan.

Voor de specifieke lerarenopleiding, de SLO, heb ik daarnet al wat cijfers gegeven. De studentenaantallen daalden er lichtjes.

De eerste officiële cijfers verwachten we op 31 oktober met Hoger Onderwijs in Cijfers. Noch de cijfers van de VLHORA noch die van Hoger Onderwijs in Cijfers

houden echter rekening met heroriënteerders, late inschrijvers of vroege uitschrijvers. Zelfs de cijfers van 2014-2015 zijn nog niet definitief. We hebben ook een afspraak met de instellingen dat zij de definitieve cijfers pas eind december valideren. We hebben nu de spoedtellingsen, maar pas eind dit jaar zullen we over de echte, gevalideerde telling beschikken.

Over de verklaring van de daling hebben we het al gehad. Het imago van de leraar, de aanvangsbegeleiding, de taakbelasting, de werkzekerheid, een gedifferentieerd en flexibel loopbaantraject, de vlakke loopbaan: al deze elementen spelen een rol.

Hoe moeten we dat nu aanpakken? Er ligt werk te wachten om het beroep van leraar en ook de lerarenopleiding aantrekkelijker te maken. Dat kan allereerst door de beeldvorming rond het beroep van leraar positief te houden, en daarvoor doe ik ook een beroep op u allen. Bij de 150.000 leerkrachten die in Vlaanderen werkzaam zijn, zie ik zoveel kennis, gedrevenheid en werkkraft. Zonder hen is er in Vlaanderen geen kwaliteitsvol onderwijs. Er zijn natuurlijk problemen en zorgen, maar vergeet niet dat wie in het onderwijs werkt, daarvoor een bijzonder gen moet hebben. Ik ben al in veel scholen geweest, met heel veel en complexe problemen, maar ik zie daar vooral ook heel veel gedreven mensen. Leraren zijn zeker een motor voor onze maatschappij en onze economie en in hun loopbaan kunnen ze voor zo'n duizend leerlingen het verschil maken, zoals collega Daniëls vorige week tijdens de actuele vragen zei. Ze kunnen mee bouwen aan de dromen van jonge mensen. Ook de media spelen een belangrijke rol in de beeldvorming rond leraren. In het populaire tv-programma Thuis werd onlangs de keuze om leraar te worden helemaal neergesabeld. Ik kijk er zelf niet naar, maar ik kreeg er een sms over.

Vorige week heeft de Vlaamse Regering de startnota goedgekeurd om de besprekingen voor het loopbaanpact op te starten. De heer De Meyer heeft daarover ook een actuele vraag gesteld. We moeten daarop nu niet verder ingaan, maar ik geef nog even mee dat daarin ook aandacht is voor de startende leraar en de aanvangsbegeleiding. Op 27 oktober starten we met de gesprekken met werkgevers en werknemers. We zouden het onmiddellijk over het budget kunnen hebben, maar ik heb de wens geformuleerd om ook eens echt inhoudelijk in te gaan op wat er nodig is aan aanvangsbegeleiding, carrièredifferentiatie, loopbaanverloop. Dat zal wel even tijd vragen, maar we streven naar een goed onderbouwde discussie en dito consensus over wat we nodig hebben, om pas daarna de budgettaire vertaling te maken. Anders riskeren we meteen te blokkeren.

Naast de carrière zelf, is het van belang om bouwend op de bevindingen van beleidsevaluaties en visitaties de lerarenopleiding te versterken. We doen dat door het invoeren van een verplichte, maar niet-bindende instapproef. Daarmee willen we studenten een spiegel voorhouden op basis waarvan zij hun sterke punten en aandachtspunten kunnen inschatten. Daarover hebben we al uitgebreid gediscussieerd.

De VLHORA heeft een projectsubsidie ontvangen om de instapproef te ontwikkelen en te implementeren. Zij zullen zich in eerste instantie focussen op de taalvaardigheden die nodig zijn om in de lerarenopleiding te starten. Bij de ontwikkeling wordt nagegaan of ook andere elementen zoals emotionele intelligentie kunnen worden meegenomen. We hebben het er ook al over gehad hoe moeilijk het is om dat mee te nemen.

Daarnaast werken we aan het inhoudelijk versterken van het curriculum. We moeten overleggen met de opleidingen om in hun programma's voldoende specifieke aandacht te besteden aan vakinhoud en -didactiek, didactische vaardigheden, klasmanagement, diversiteit en grootstedelijke context.

Ik zag nog studenten uit het derde jaar vorige week die me zeiden dat ze over het M-decreet en hoe om te gaan met inclusie heel weinig hebben gehoord. Dat

moet zeker worden meegenomen in de opleidingen. Het is goed dat we nu twee jaar alle nascholingen daaraan besteden, maar het kan eigenlijk niet dat er een decreet is goedgekeurd en dat men er in de opleidingen niet onmiddellijk op inspeelt. Ik weet niet of het in alle lerarenopleidingen zo is, het waren nu toevallig drie studenten die een bepaalde opleiding volgen.

Eind dit jaar wil ik een conceptnota klaar hebben voor de versterking van de lerarenopleidingen. U zegt misschien, al die conceptnota's. Maar dat schept natuurlijk een kader waarbinnen we de regelgeving kunnen aanpassen en waarbinnen we ook met u kunnen discussiëren.

De voorzitter: Mevrouw Celis heeft het woord.

Vera Celis (N-VA): Minister, ik dank u voor het zeer uitgebreide antwoord. U hebt het over de beeldvorming die moet worden bijgestuurd. Dat klopt. Als er negatieve berichtgeving wordt verspreid, versterkt dat zichzelf. Er komt exponentieel van alles en nog wat bij. Dat is fout.

Ik vind het een gelijkaardig verhaal als de aanpak van leegstand. Als je enkel focust op de panden die leegstaan, lijkt het of de hele gemeente staat leeg. Als je het positief maakt en een inspanning levert om dat te kenteren, kun je een heel ander verhaal maken. De positieve aanpak van dat probleem heeft de perceptie gekeerd. In het kader van het lerarenberoep kan dat zeker als voorbeeld dienen.

Voor de nota over het loopbaanpact worden de gesprekken opgestart op 27 oktober, zegt u. Het is zeer belangrijk dat u de focus legt op inhoudelijk werk. Het budgettaire verhaal is absoluut belangrijk, maar tegelijk vertrekken van inhoud zal de kwaliteit van het document zeker ten goede komen.

U wilt de lerarenopleiding versterken. Er kan heel wat informatie worden gehaald uit visitatierapporten, op welke fronten er zeker moet worden gewerkt. De instaproef kan versterkend werken om zeker studenten met het juiste profiel in de opleiding te krijgen. Maar leerkrachten die inhoudelijk sterk zijn maar de kennis moeilijk over kunnen brengen, zijn ook geen stap vooruit. Ik verwacht heel veel van de instaproef om de juiste profielen te selecteren.

Werk maken van de inhoudelijke versterking van de mensen die kiezen voor de lerarenopleiding en ondersteunen voor klasmanagement is heel belangrijk. Zeker in het begin van een carrière is dat een enorm obstakel. Het zijn hordes die zeer moeilijk te nemen zijn voor jonge leerkrachten. Ik hoop dat we de totaliteit van het verhaal in de conceptnota kunnen krijgen voor het einde van het jaar. U bedoelt toch het kalenderjaar en niet het schooljaar, hoop ik?

De voorzitter: Mevrouw Brusseel heeft het woord.

Ann Brusseel (Open Vld): Minister, voor de beeldvorming zitten we in een catch 22. Er zijn uitdagingen, u hebt er terecht op gewezen. Dan moet je soms ook zeggen dat het beter kan. Het debat wordt gevoerd, ook in de media. Dat komt soms negatiever over dan het is. Als we over die beeldvorming moeten waken, moeten we dan aan autocensuur doen? Dat ook niet. We moeten inderdaad de piste van mevrouw Celis volgen en de boodschap zo positief mogelijk brengen.

Als we zeggen dat we de lerarenopleiding versterken, impliceert dat dat die vandaag niet sterk genoeg is. Dat speelt mee. Ik ben er nog altijd een grote voorstander van om in de lerarenopleiding de uitdagingen qua diversiteit en anderstaligheid, die er vandaag zijn in ons onderwijs en twintig of dertig jaar geleden veel minder, te incorporeren. We moeten nadenken over diverse formules, eventueel een jaar extra, maar dat zal misschien ook mensen afschrikken. We moeten bepaalde zaken alleszins beter onder de loep nemen in de lerarenopleiding.

Voor de loopbaan zelf kijk ik uit naar de conceptnota. Aanvangsbegeleiding is heel erg belangrijk. Het juniorstatuut, waarvan in de vorige legislatuur al sprake was, zou echt een goede hulp kunnen zijn. Ik kan dat niet genoeg benadrukken.

Ik heb het zelf meegemaakt als startende leerkracht: je krijgt de moeilijkste klassen en je oudere collega's krijgen de luxeklassen, je krijgt een uurrooster dat kaas met gaten is en je oudere collega's krijgen een uurrooster met drie halve dagen thuis. Dat zijn dingen die eigenlijk niet kunnen. Men moet de school wijzen op een verantwoordelijkheid om iedereen mee te nemen, om die jonge leerkrachten aan boord te houden. Ze mogen niet vastgeroest blijven in het geven van privileges aan de anciens. Het is niet in alle scholen zo, dat zal ik maar meteen benadrukken. Maar het is vaak het geval, en het ontmoedigt jonge mensen.

Je moet mensen ook een perspectief bieden. Niet iedereen wil een carrière die altijd dezelfde zal zijn en twintig of dertig jaar identiek dezelfde taken uitvoeren. Variatie en perspectief in de loopbaan lijken me ook heel belangrijk. Dank u.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Minister, ik dank uw geëngageerde antwoord. Ik ben het eens met de teneur van de repliek van mijn collega's. We zullen dit boeiende gesprek in de loop van het werkjaar voortzetten.

De voorzitter: De heer De Ro heeft het woord.

Jo De Ro (Open Vld): Minister, wat de instroom betreft, valt het mij op dat het ministerie de laatste jaren geen campagnes meer heeft gevoerd. Het gebeurt wel voor andere onderdelen van de Vlaamse overheid met grote tekorten, zoals de welzijnssector. Dat campagnes kunnen helpen, bewijzen de inspanningen die er bij Welzijn zijn gebeurd voor verpleegkundigen.

Voor een grote groep jongeren die nu misschien zelfs niet voortstuderen, en wel talenten hebben, moeten de ervaringen toch eens worden opgediept uit het project van eind jaren 90 en begin jaren 2000 met deeltijds werken en deeltijds studeren voor kleuterleerkracht.

Voor de oriëntering en de studiekeuzebegeleiding heeft het ministerie de Studie-informatiedagen (SID-ins), de universiteiten en hogescholen hebben hun infodagen. Misschien moeten we ook iets doen naar leerkrachten. Hun impact op de verdere studiekeuze van leerlingen is niet te onderschatten. We hebben het over een serie waarin negatief wordt gesproken over die studiekeuze. Ik heb ook heel veel voorbeelden gekregen van leerkrachten die hun leerlingen zeggen het niet te doen. Die impact is groot, misschien moeten we daarmee eens iets doen.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Als ik me niet vergis, is de leerkracht van de lijst met knelpuntberoepen gevallen, en misschien kan dat ook wel een effect hebben. Leraar worden wordt slechts zeer zelden opgegeven als eerste studiekeuze. Steeds meer jongeren geven leraar worden niet als een eerste studiekeuze aan.

First things first, je kunt veel aan de omgevingsfactoren werken, maar het loopbaanpact is voor mij cruciaal. Junior-leraar staat letterlijk in de nota die is goedgekeurd door de Vlaamse Regering. Het versterken van de opleiding is ook cruciaal. Dat zijn twee zaken waar we nu prioritair aan moeten werken om positief te kunnen opbouwen.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Ann Brusseel aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de uitspraken van de rector van de KU Leuven naar aanleiding van de opening van het academisch jaar 2015-2016 – 3052 (2014-2015)

VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de rationalisering in het hoger onderwijs – 3055 (2014-2015)

VRAAG OM UITLEG van Tine Soens aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de rationalisering in het hoger onderwijs – 139 (2015-2016)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: Mevrouw Brusseel heeft het woord.

Ann Brusseel (Open Vld): Minister, de uitspraken van de rector hebben ons duidelijk beroerd. Naar aanleiding van de opening van het academisch jaar 2015-2016 gaf de rector van de KU Leuven een interview aan de krant De Morgen, waarin hij stelt dat er "in Vlaanderen plaats is voor twee grote universiteiten. Gent en Leuven kunnen allebei internationaal meespelen. De andere drie zijn er ook en daar heb ik uiteraard niets op tegen. We leven in een land waar regionale belangen sterk spelen. Tegelijkertijd is het een illusie om te denken dat Vlaanderen vijf topuniversiteiten kan hebben."

De definitie van topuniversiteit wordt in dat interview niet gegeven. Wel beweert hij dat er in het oosten van het land, zijnde aan de Limburgse universiteit, gebradeerd wordt met diploma's. Deze uitspraken lokten scherpe reacties uit van zowel de rector van de Vrije Universiteit Brussel (VUB) als de Universiteit Hasselt.

Rector Torfs minimaliseert hierbij het belang van bijvoorbeeld Brussel als internationale hub voor wetenschappelijk onderzoek en onderwijs, om op een punt te wijzen dat de zaken in perspectief plaatst. Als we het hebben over de top – de definitie is niet gegeven – wil ik verwijzen naar enkele visitatierapporten waarin bepaalde studierichtingen van bijvoorbeeld kleine universiteiten zoals de VUB excellent zijn, waar dat in de grote universiteiten niet altijd zo is voor elke studierichting. Een beetje nuance had geen kwaad gekund.

In datzelfde vraaggesprek verwijst Rik Torfs naar de Leuvense oriënteringsproef LUCI. Daarbij beweert hij dat deze proef best naast de algemene oriënteringsproef, die volgend jaar rond Pasen door de Vlaamse minister van Onderwijs bij 5000 leerlingen uit het secundair onderwijs zal worden getest, mag blijven bestaan. Hiermee sluit Torfs aan bij de uitspraken van de minister – in Het Laatste Nieuws van 22 september – dat de universiteiten inderdaad vrij zijn om die al dan niet te organiseren.

Een derde en laatste vaststelling betreft het voorstel van de Leuvense rector om een biosketch te introduceren bij sollicitaties en promoties van academici. Het opzet van dit beschouwelijk essay is niet helemaal duidelijk, aangezien dit niet zal verhelfen aan de enorme publicatiedruk waarmee academici worden geconfronteerd.

Het Financieringsdecreet bepaalt immers dat het aantal publicaties van een universiteit bij de dotatie in rekenschap wordt gebracht. Om het simpel te stellen: wie meer publiceert, ontvangt meer geld, ondanks het feit dat anderen

misschien ook meer publiceren. Wegens haar omvang is de KU Leuven koploper in dit systeem. Is dat dan misschien de definitie van de top? Ik weet het niet.

Minister, onderschrijft u de stelling van professor Torfs dat er in Vlaanderen slechts plaats is voor twee topuniversiteiten? Welke criteria zouden dan worden gehanteerd om van een topuniversiteit te kunnen spreken? Wat is de stand van zaken van de oriënteringsproef die in het secundair onderwijs zou worden afgenomen? In welke mate zijn deze proeven in overeenstemming te brengen met de al bestaande initiatieven zoals LUCI aan de KU Leuven en SIMON aan de UGent? Vreest u niet voor een devaluatie van het principe van oriënteren indien deze instellingen naast een andere proef hun eigen systeem blijven behouden? Kunt u het voorstel van professor Torfs betreffende een biosketch steunen? Bent u van mening dat dit een effect kan hebben op de publicatiedruk? Heeft de Vlaamse Interuniversitaire Raad (VLIR) aangaande de publicatiedruk en dergelijke voorstellen zoals de opmaak van een biosketch een standpunt ingenomen of acht u het nodig hierover de VLIR te horen?

De voorzitter: Mevrouw Soens heeft het woord.

Tine Soens (sp-a): Minister, in uw beleidsnota vinden we twee sleutelbegrippen terug over rationalisering in het hoger onderwijs: inhoudelijke transparantie en organisatorische optimalisatie. Begin dit jaar vermeldde u in deze commissie dat zowel de VLIR als de Vlaamse Hogescholenraad (VLHORA) druk bezig zijn een nota op te stellen om het opleidingsaanbod te rationaliseren. Deadline daarvoor was april.

Om de rationalisering door de instellingen te bewerkstelligen werd een moratorium voor nieuwe opleidingen ingesteld. Dit moratorium zou gelden tot 2017. Enkel reeds ingediende dossiers voor nieuwe opleidingen zullen worden afgewerkt.

Uit een brief aan de Vlaamse Universiteiten en Hogescholen Raad (VLUHR) blijkt dat u de intentie hebt om dit moratorium te verlengen tot er concrete voorstellen van rationalisatie op tafel komen. Het hoger onderwijs dreigt daarmee in een vacuüm te komen. De samenleving evolueert en het onderwijs kan door het moratorium niet inspelen op nieuwe maatschappelijke noden.

In de commissie van begin juli 2015 wou u zich nog niet uitspreken over de voorstellen van de VLUHR om bepaalde opleidingen aan te passen. U voegde er wel aan toe dat het perfect mogelijk moet zijn voor een instelling om unieke opleidingen met een beperkt aantal studenten te blijven aanbieden.

Minister, waarom hebt u de intentie om het moratorium op nieuwe opleidingen te verlengen? Bent u niet tevreden met de geleverde inspanningen van het afgelopen jaar op het gebied van rationalisering? Waar hoopt u uit te komen met de rationalisering? Wanneer is er voldoende gerationaliseerd? Op welke manier evalueert u de rationaliseringsinspanningen van de instellingen?

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): De opening van het academiejaar gaat altijd gepaard met ronkende verklaringen en bevlogen openingsredes – al dan niet over het hoger onderwijs – over wie de beste, grootste en meest kwalitatieve hogeronderwijsinstelling is in Vlaanderen. Dat kat-en-muisspel zet zich nadien traditioneel verder in de media en sociale media. Dat schouwspel van de hoogste kennisinstellingen van dit land was ook dit jaar niet anders.

Rector Torfs gooide de knuppel in het hoenderhok door te stellen dat er in Vlaanderen geen plaats is voor vijf topuniversiteiten. De methodologische aanpak om tot die conclusie te komen, hebben we tot vandaag nog niet gezien. Zelf ziet hij enkel plaats voor de UGent en de KU Leuven, die afhankelijk van welke ranking men gebruikt steeds als hoogste twee gerangschikt staan in internationale rankings.

Hij zei: "De andere drie zijn er ook en daar heb ik uiteraard niets op tegen." Hoe we dat moeten verbinden met het feit dat er maar twee mogen zijn en dat hij tegen de anderen niets heeft, lijkt op twee plus drie is vijf.

Minister, tijdens de commissie van 20 januari 2015 stelden mevrouw Soens en ikzelf reeds een aantal vragen aan u over de geplande rationalisering in het hoger onderwijs. Ik kom daar graag nog eens op terug, en ook op het regeerakkoord, omdat daar staat dat we gaan kijken naar de verwevenheid tussen opleidingen. Dat is een begrip uit het rapport-Soete om te kijken in welke mate de ene opleiding grote verwantschap vertoont met de andere opleiding. Ik heb me dat deze zomer opnieuw afgevraagd toen ik hoorde dat er in West-Vlaanderen een opleiding sportjournalistiek kwam. Goed, dacht ik, we hebben journalistiek, en nu ook sportjournalistiek exclusief in Vlaanderen, en zo kwam het uitgebreid in het nieuws. De opleiding dient om nieuwe sportjournalisten te vormen. Het is welbekend dat dit een knelpuntberoep is met een hoge afname, elk jaar opnieuw. In welke mate is er overeenstemming met al bestaande opleidingen? Het gaat natuurlijk ook over het in de markt zetten van die opleiding. Het is niet noodzakelijk dat die opleiding langs de Vlaamse Regering is gepasseerd. Daar wil ik straks nog even op doorgaan.

In uw antwoord toen, minister, gaf u aan dat de aanbevelingen van het rapport-Soete uit 2008 de basis vormen voor de verdere afwikkeling van dit dossier en dat het hoger onderwijs tegen april een gedragen voorstel moest uitwerken. April 2015 zit in de buurt van Pasen, dat begint een iconische datum te worden in mijn geheugen. *(Opmerkingen)*

Oké.

Hoe staat u tegenover de uitlating van de rector van de KU Leuven? Wat is de stand van zaken betreffende de rationalisering van het hoger onderwijs? Hiervoor koppel ik heel concreet terug naar de twee passages uit het regeerakkoord betreffende de inventarisatie van de verwevenheid van de verschillende opleidingen.

Wat in verband met de evaluatie van het Financieringsdecreet? Dat is een vertrekpunt om het systeem aan te passen en transparanter te maken, onder andere de evaluatie van de puntengewichten, synergieën met wetenschapsbeleid en uiteraard de publicatie.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: We hebben de opleiding Sportjournalistiek opgezocht en we vinden enkel een vak sportjournalistiek van drie studiepunten. *(Opmerkingen)*

Dat is de KU Leuven inderdaad.

Ik weet dat er in West-Vlaanderen sinds kort een opleiding well-being en wellness bestaat. Dat is ook een knelpuntberoep. Soms denk ik dat dat iets voor mij zou zijn. Natuurlijk zou een opleiding om u te 'laten wellnessen' nog beter zijn.

De uitspraken van rectoren aan het begin van het academiejaar laat ik – en dat zult u mij vergeven – voor rekening van de rectoren. Ik vermoed dat rector Torfs zich onder meer baseert op de resultaten van de wereldwijde universitaire rankings waarin de KU Leuven sterk gestegen is. Aan de andere kant, wie Rik Torfs kent, weet dat hij altijd de eerste is om dergelijke rankings te relativiseren. Ik ken hem en ik heb hem soms aan de lijn.

Ik krijg hier intussen belangrijk nieuws: sportjournalistiek kun je volgen aan de Howest en is een keuzetraject dat niet gevat is door regelgeving. Het is geen opleiding die wij moeten goedkeuren.

Koen Daniëls (N-VA): Dat heb ik net toch gezegd? Het passeert niet langs de Vlaamse Regering, maar wordt wel zo in de markt wordt geplaatst.

Minister Hilde Crevits: Ik kom nog terug op wat u gezegd hebt.

Zelf ben ik er ook geen voorstander van om universiteiten aan de hand van deze rankings te gaan opdelen in topuniversiteiten en andere. De kwaliteit van het hoger onderwijs moet in de eerste plaats blijken uit de resultaten van de kwaliteitszorg: de visitatieresultaten en binnenkort de instellingsreviews. Ik denk dat al onze universiteiten kwaliteit leveren.

Ik heb eens nagegaan hoeveel universiteiten er zijn in Nederland. Verhoudingsgewijs hebben wij niet meer universiteiten. Het is helemaal niet zo dat wij er spectaculair veel meer hebben. We moeten daar verder ook niet blijven bijilstaan.

Wat ik gehoord heb van alle rectoren is de zorg voor kwaliteit: die willen ze absoluut garanderen.

De rationalisatie van het hoger onderwijs is een delicate oefening die al vele legislaturen loopt. In de beleidsnota heb ik duidelijk gemaakt wat ik versta onder rationalisatie en hoe ik dat wens aan te pakken. Ik verwijs naar mijn beleidsnota. Ik heb gezegd dat ik dat in samenwerking wil doen met associaties, hogescholen en universiteiten. Dat is cruciaal: in samenwerking met de sector. Ik wil geen overheid zijn die zelf het aanbod gaat bepalen. Zo werken we niet in het hoger onderwijs: de instellingen zijn zelf verantwoordelijk voor een opleidingsaanbod dat tegemoetkomt aan de noden van de studenten en de maatschappij. De overheid bepaalt de spelregels, niet de inhoud.

Wat zijn de vorderingen? De universiteiten hebben de principes voor rationalisatie op papier gezet en hebben een inventaris gemaakt van alle inspanningen die al in het verleden zijn gebeurd. De hogescholen hebben mij hun visie bezorgd en alle inspanningen uit het verleden geïnventariseerd. Na in ontvangstname van alle documenten, heb ik het thema met de Vlaamse Universiteiten en Hogescholen Raad besproken enkele maanden geleden, en is met instemming van iedereen aan VLUHR-voorzitter Willy Claes en associatievoorzitter André Oosterlinck de opdracht gegeven om samen met de universiteiten en de hogescholen hun principes in de praktijk te vertalen.

Daarbij heb ik inderdaad aangegeven dat die concrete voorstellen nodig zijn om het afgesproken moratorium terug los te laten. Ik wil immers niet dat het aanbod verder uitbreidt met nieuwe opleidingen zonder dat er kritisch is gekeken naar wat al bestaat. Mevrouw Soens, het is helemaal niet mijn bedoeling om het moratorium te verlengen. Ik vind een moratorium op zich geen goede maatregel. Ik wil op het terrein alles goed bekijken en goede afspraken maken. Ik wil overleggen met een zekere druk. Ik vind het nodig om te zeggen: als jullie niet spreken, moeten we lijnen trekken of het moratorium wordt verlengd. Het is het een of het ander. Ik wil dat eigenlijk helemaal niet, het moratorium verlengen. Het is een noodmaatregel om te komen tot een goed nieuw kader.

Voor mij was het belangrijk dat de hogescholen en de universiteiten hun kader en principes aan mij voorlegden. Ze vinden beide dat ze niet zoveel richtingen hebben. Zeker de hogescholen zijn daar fel over, ze vinden echt dat er niet zoveel nieuwe zijn bijgekomen. Er is natuurlijk wel een verschil tussen het aanbod dat wij moeten goedkeuren als overheid en wat ze daaronder of ernaast hebben aan afstudeerrichtingen en nieuwe namen. Een kat vindt er soms haar jongen niet in terug, dat is enorm.

Rationalisatie is voor mij: meer transparant en helder maken van het aanbod, en opleidingen een voldoende brede basis geven zodat men niet opgesloten geraakt.

Een opleiding kan nu heel interessant zijn, maar over tien jaar denkt men dan: wat heb ik nu eigenlijk gedaan?

Mevrouw Soens, het is niet mijn bedoeling om sowieso kleine opleidingen af te schaffen. In West-Vlaanderen maakt men zich daar grote zorgen over. Ik heb nagekeken hoeveel studenten gemiddeld een opleiding volgen. Ik neem de afstudeerrichtingen er niet bij. Ik kijk naar de opleiding zelf. Dat valt niet zo erg tegen eigenlijk. Eerder integendeel, zou ik zeggen. Men moet wel klare afspraken maken. Ik vind het geen goede zaak als elke instelling in elke regio alles wil kunnen aanbieden en we geen afspraken meer kunnen maken over het aanbod. Dat moeten we in het oog houden voor de toekomst.

De stand van zaken rond de oriënteringsproef is bekend. We zullen eens iets samen moeten doen op Pasen, mijnheer Daniëls. *(Opmerkingen)*

Hij heeft Pasen vernoemd omdat ik weer gecommuniceerd heb dat die eerste testafname rond Pasen moet zijn.

We hebben vorige week een zeer interessant overleg gehad met de hogescholen en de universiteiten. Ik werd een beetje ongerust na de opening van de academiejaren dat er geen bereidheid zou zijn om onze testen of oriënteringsinstrumenten – die er zijn om de instap te kunnen maken – te gebruiken. Op dat overleg zijn de rectoren en hogeschooldirecteurs ermee akkoord gegaan om effectief in te stappen in een project om een heel generiek instrument uit te bouwen. Ze willen bovendien – dat is belangwekkend – de experts van de bestaande instrumenten, dus de twee mensen die achter SIMON en LUCI zitten – het project laten trekken. Ze willen de kennis en knowhow van de bestaande tests gebruiken om een generieke test te maken voor het secundair onderwijs. Het gaat niet alleen over SIMON en LUCI maar ook over LEMO en LASSI, over klaarvoorhogeronderwijs.be en over onze onderwijskiezer.be. LEMO en LASSI zijn voor de hogescholen.

Eerste afspraak: iedereen is bereid om kennis te delen. We gaan niet opnieuw een groep wijzen samenstellen om in het secundair onderwijs iets te realiseren.

In het platform is het secundair onderwijs mee vertegenwoordigd. Men is bereid om de knowhow samen te leggen en om de experts van LUCI en SIMON dat te laten trekken. Die gaan daar ondertussen mee akkoord om tegen Pasen een oriënteringsinstrument te hebben. Het is nu aan hen om het effectief te realiseren in de praktijk.

Wil dat zeggen dat de instellingen niets zelf meer hebben? Uiteraard. Ik herinner me nog een vraag ettelijke maanden geleden toen we SIMON denk ik, besproken hebben, en dat jullie het erover eens waren dat je niet heel SIMON nodig hebt in het secundair onderwijs, maar dat de eerste drie modules zeer interessant zijn om jongeren toe te laten zich goed te oriënteren. Het is niet de bedoeling om heel die test binnen te brengen maar wel stukjes daarvan.

Ik kom tot de 'biosketch' die zou worden ingevoerd bij sollicitaties en promoties van academici. Leuven wil dat vanaf volgend academiejaar invoeren. Het is een soort essay over het belang van hun werk, waarin ze hun belangrijkste realisaties kunnen toelichten. Ik kan verstaan dat men dat een meer genuanceerde manier vindt dan het louter tellen van publicaties en citaties. Ik denk ook niet dat het zo nieuw is om bij sollicitaties enige toelichting te vragen bij de kwaliteiten en verwezenlijkingen van de kandidaten. Zoiets kan een positieve impact hebben op hoe er met de publicatiedruk wordt omgegaan en hoe publicaties meetellen voor het interne personeelsbeleid.

De VLIR heeft hierover nog geen standpunt ingenomen. Dat is ook niet echt nodig omdat het hier gaat over het interne beleid binnen een universiteit. Ik vind het wel

interessant dat de universiteiten dit onderling gaan bespreken en via deze weg naar manieren zoeken om met het gegeven van publicatiedruk om te gaan. Afschaffen is nagenoeg onmogelijk, omdat publicaties en citaties belangrijke parameters zijn binnen de academische wereld. Dat is in de internationale context nog veel meer het geval dan louter binnen ons eigen financieringsmechanisme, waarvoor Onderwijs voor de enveloppeverdeling trouwens de BOF-sleutel (Bijzonder Onderzoeksfonds) overneemt. De universiteiten zelf hebben mij ook nog geen alternatieven aangereikt, maar ik heb wel op de laatste vergadering gemeld dat ik open sta om dit te bekijken.

Collega Daniëls, u hebt een aanvullende vraag gesteld over de rationalisatie- en de financieringstechnieken. Je moet natuurlijk zorgen dat je in de financiering wie rationaliseert niet net straft. Het wordt mee in het oog gehouden. Het zit mee in het pakket waar de heren Oosterlinck en Claes nu rond aan het werken zijn. Ik zie hen trouwens binnen twee weken bij mij op het kabinet om verslag uit te brengen van waar zij staan.

De voorzitter: Mevrouw Brusseel heeft het woord.

Ann Brusseel (Open Vld): Minister, dank u voor uw uitvoerig antwoord. Ik heb de vraag over de 'biosketch' gesteld omdat ik de indruk kreeg dat het een beetje 'catchy' klonk, maar ik was niet meteen overtuigd van de grote omslag in de problemen die onderzoekers ervaren. Het probleem is dat er, zeker aan grote universiteiten, heel veel doctorandi zijn, en die hopen allemaal te kunnen blijven. Ze lijden al onder een publicatiedruk die niet meer gezond is. Het idee klinkt goed, maar hoe ga je ermee om? Wordt het niet nog omslachtiger? Is het een oplossing? Dat wilde ik even ter sprake brengen.

Wat de oriëntering betreft, denk ik dat het goed is dat er stappen vooruit worden gezet in die test. Dat is nodig. U weet dat ik een voorstander ben van de SIMON-test, onder andere omdat die geen verschil maakt tussen leerlingen met een hogere of lagere socio-economische status. Dat is nu eens een test die geen nefast sociaal neveneffect heeft. Ik denk dat die eerste modules daarvan zeker bruikbaar zijn. Ik ben blij met het nieuws dat u brengt dat de zaak vooruit gaat.

Wat de rationalisatie betreft, is er een interessante masterproof van mevrouw Els Titeca die die rationalisatie onder de loep heeft genomen en een aantal bedenkingen meegaf en ook een aantal suggesties deed. Ik vroeg me af in hoeverre u dat onderzoek bekend is en in hoeverre u een aantal van die suggesties kunt meenemen, bijvoorbeeld duidelijkheid scheppen over de afstudeerrichtingen, over de inhoud ervan en op de SID-in-beurzen een bepaalde aanpak te hanteren en een aantal zaken te realiseren met internationale experts en dergelijke meer. Het ziet er zeer interessant uit wat zij voorstelt.

Nu denk ik wel dat we voorzichtig moeten zijn in die rationalisatie. Ik ben er ook voor bevreesd dat er studierichtingen zouden sneuvelen die wel een meerwaarde hebben. Dan heb ik het niet over de opleiding tot wellnesscoach, want dat vind ik eerlijk gezegd zijn geld niet waard, het spijt me zeer. U hebt terecht met enige ironie aangehaald dat dat niet meteen een knelpuntberoep is. Wat ik het meest storend vind aan dergelijke opleidingen is dat je een jongere de illusie geeft dat die een diploma zal behalen dat kansen biedt op een toekomst op de arbeidsmarkt, maar dat is niet zo. Ik vind dat dus een vorm van wat we in West-Vlaanderen boerenbedrog noemen. Daar heb ik het een beetje moeilijk mee. Dergelijke afstudeerrichtingen mogen er voor mijn part uit. Het is niet de eerste keer dat ik zeg dat die afstudeerrichtingen er komen door het mercantiele aspect van de organisatie van bepaalde hogescholen. En dat mercantiele aspect vloeit voort uit het Financieringsdecreet, dat weten wij allemaal. Het is dus belangrijk dat die hogescholen onder elkaar zeer goede afspraken maken en dat opleidingen zoals de menopauzeconsulent en de wellnesscoach... *(Gelach)*

Deze week heb ik vernomen dat een hogeschool de menopauzeconsulent als afstudeerrichting aanbiedt, terwijl het mijn overtuiging is dat wanneer het over uw wellness gaat, het over uw lichaam gaat en over uw gezondheid. Dan zijn er niet zo veel goede adressen. Een ervan is uw arts, en al de rest is voor mij eigenlijk gebakken lucht.

Dat waren mijn laatste bekommernissen. Mijn enige bijkomende vraag betrof de suggesties die door een onderzoeker aangebracht werden in het kader van de rationalisatie.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Minister, dank u wel. Ik wil nog even terugkomen op de mate van verwevenheid. Dat is iets dat in het rapport-Soete in 2008 al naar voren kwam. De masterproof die collega Brusseel heeft geciteerd, is een goed werkstuk waar een aantal visies inzitten van mensen die ze heeft gesproken. Bij een aantal van die visies maak ik me wat zorgen, want die geven uiting aan de idee dat er niet veel moet veranderen. We moeten ook objectiveren. Dat was de sterkte van het rapport-Soete.

In het kader van rationaliseren heeft onze partij er al lang voor gepleit dat we moeten gaan voor speerpunten in de instellingen. Op dit moment willen alle instellingen alles aanbieden, ook als ze er niet in slagen om genoeg kritische massa te verwerven. Op dat vlak moet het beleid durven te zeggen dat, als ze er niet in slagen om tot speerpunten te komen – ik geef ze het voordeel van de twijfel, minister en collega's – we ze dan een beetje moeten helpen. Want het gevolg van niet te komen tot speerpunten is, ten eerste, dat ze zich in een zeer moeilijk financieel kader wringen, want alles aanbieden, geeft moeilijkheden, en ten tweede, dat we de illusie zouden hebben dat een prof zich in een bepaald domein alle specialismen eigen zou kunnen maken en er ook nog eens in zou kunnen specialiseren, wat net is wat in de instellingen voor hoger onderwijs en in wetenschapsontwikkeling net niet het geval is. Wat denkt u van die speerpunten en over de visie dat alles overal moet kunnen? Hoe denkt u die verwevenheid daarin te kunnen brengen?

De voorzitter: Mevrouw Soens heeft het woord.

Tine Soens (sp.a): Minister, dank u voor uw antwoord. Ik ben blij dat u bevestigt dat het moratorium geen goede maatregel is en u dat niet automatisch zult verlengen. Ik ben ook blij met uw opmerking over voldoende transparantie. We zien opleidingen die eenzelfde naam hebben maar een andere inhoud, of omgekeerd. Daar zou een rationalisatieoefening al heel veel helpen. Het is natuurlijk in de eerste plaats aan de instellingen zelf om afspraken te maken. Maar het gaat niet alleen over afspraken maken, die afspraken moeten natuurlijk ook worden uitgevoerd.

Ik heb nog een bijkomende vraag. Ondertussen, sinds juli 2015, is er ook een advies van de Vlor. In de conclusie staat dat de raad overtuigd is dat voor een echte rationalisatie- en optimalisatieoefening in de nodige ondersteunende middelen moet worden voorzien. Wordt in die middelen voorzien? Ik vermoed dat er over twee weken meer nieuws zal zijn over dit dossier.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega's, het is fascinerend om eens door alle mogelijke afstudeerrichtingen te gaan. Wij hebben trouwens opgemerkt dat de menopauzeconsulent een postgraduaat is. Het is wel West-Vlaanderen dat een beetje wordt gevisieerd want dat wordt aangeboden in VIVES. *(Opmerkingen van Ann Brusseel)*

Ik ben nu eventjes van mijn melk want ik wist niet dat u van West-Vlaanderen bent.

De thesis werd gelezen op ons kabinet. Er staan heel waardevolle dingen in waarmee rekening kan worden gehouden.

Mijnheer Daniëls, de verwevenheid is inherent aan wat wij nu willen doen. Hetzelfde geldt voor de speerpunten. Ik zei net voor uw betoog dat ik het niet evident vind dat iedereen alles wil aanbieden. Dat kan ook niet. Ik weet dat Leuven een beetje verveeld was met het feit dat Hasselt nu de opleiding handelswetenschappen heeft terwijl vroeger alle Limburgers handelswetenschappen kwamen volgen in Brussel of Leuven, op een van die twee campussen. Ik begrijp dat dat wat vervelend is. We moeten goed afspreken hoe we dat gebiedsdekkend en proper kunnen organiseren.

Mijnheer Daniëls, wat betreft die speerpunten, is dat zeker oké. Maar speerpunten heb je ook in onderzoek. Ik zie ook dat regio's hun speerpunten voor het onderzoek duidelijk formuleren. West-Vlaanderen heeft dat gedaan voor de volgende jaren. Het is belangrijk dat dat wordt gehonoreerd. Daarop kun je je opleidingsclusters enten. Dat is de logica zelf. Dat is de goede manier van werken.

Ik zal rekening houden met alle andere interessante opmerkingen. Ik had het wat lastig met de 'mercantiele geest'. Ik kan u alle aanvragen bezorgen. Ik vond het interessant om te zien hoeveel aanvragen er door wie zijn gedaan, wat we hebben gehonoreerd en wat niet in de voorbije jaren. Het gaat om alle provincies. West-Vlaanderen heeft geen grote universiteit. Zowel Gent als Leuven heeft een grote vestigingspoot in West-Vlaanderen, maar het is logisch dat men daar wat opleidingen wil ontwikkelen. Hetzelfde met de hogescholen, trouwens. Die zijn daar ook in volle ontwikkeling. Ik weet niet of dat zoveel te maken heeft met een mercantiele geest. Die zit globaal, overal in Vlaanderen. Maar ze zijn wel creatief, en ik stel een zekere neiging vast om toch maar die ene unieke opleiding te hebben die niemand anders heeft. Tegelijkertijd wil men zoveel mogelijk opleidingen die ook anderen hebben organiseren. Het is een fascinerende evolutie.

Wat mij zorgen baart, en wat nog door niemand werd opgemerkt, is dat we duidelijk moeten zijn over de finaliteit van een opleiding. Ik begin nu brieven te krijgen van mensen die mij zeggen dat hun dochter of zoon die bepaalde studierichting doet in het hoger onderwijs, dat ze dachten dat dat er zou uitkomen, maar dat nu blijkt dat ze bepaalde handelingen niet mogen stellen waarvan zij dachten dat ze die wel zouden mogen stellen. Dat is natuurlijk het nadeel van het steeds nieuwe namen of labels plakken op bepaalde opleidingen. Het is voor het eerst dat ik dergelijke brieven heb ontvangen.

De voorzitter: Mevrouw Brusseel heeft het woord.

Ann Brusseel (Open Vld): Minister, dat is precies mijn zorg: dat men mensen met de illusie opzadelt dat ze een aantal zaken zullen kunnen. Ik heb al ouders gehoord die zeggen: "Mijn dochter gaat voor diplomaat" en dan blijkt die richting 'assistent in de diplomatie' of iets dergelijks te zijn genoemd. Het gaat dan om iets wat helemaal niet zo moeilijk is, terwijl het diplomatiek examen toch wel behoorlijk moeilijk en van een heel andere orde is. Dat zijn zaken die ik vanuit menselijk oogpunt niet kan appreciëren.

U moet de opmerking over de mercantiele geest absoluut niet betrekken op West-Vlaanderen. Ik zie daar inderdaad creativiteit. Maar ik denk dat dit een gevolg is van het Financieringsdecreet. Men probeert in de eigen instelling zoveel mogelijk aan te bieden om zoveel mogelijk studenten aan te trekken en te groeien. Dat is de logica.

Mijnheer Daniëls, wat betreft het streven naar transparantie zitten wij absoluut op één lijn. Ook de kwaliteit van het onderwijs moet het uitgangspunt zijn. Wat

bepaalde studierichtingen betreft, is het interessant om naar de visitatierapporten te kijken. Daar blijf ik bij. Dan kun je niet zomaar stellen dat er slechts twee instellingen in het land de top zijn. Absoluut niet. *(Opmerkingen van minister Hilde Crevits)*

Minister, ik ben heel tevreden dat u dat hebt benadrukt.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Minister, ik ben blij dat u het belang erkent van de verwevenheid en van de speerpunten. Ik hoop dat wij deze twee zaken zullen terugvinden in de adviezen die we daarover zullen krijgen.

Wat betreft de opleidingen die tot iets of tot niets zullen leiden, vrees ik dat we er nog wel een aantal kunnen opsommen. Zo was de bachelor Pedagogiek van het jonge kind er voordat er een beroep was. Nu heeft Kind en Gezin daar wel degelijk een aantal beroepen aan gekoppeld. Maar ik vraag me af of er toekomstige leraars in die opleidingen zitten. De aantallen die we nodig zullen hebben die die studierichting volgen, zullen niet zo groot zijn. Ik wil daar toch tot enige terughoudendheid oproepen. U zei daarnet dat dat moratorium geen goede maatregel is. Ik ben het ermee eens dat een jarenlang totaal moratorium geen goede maatregel is. Maar de tijdelijke moratoria zijn nodig om iedereen tot de orde te roepen. Ik denk ook dat we in de volgende, toekomstige macrodoelmatigheden echt kritisch moeten zijn en dat we moeten proberen om allerlei andere argumenten of invalshoeken niet te laten spelen. We zullen moeten bekijken wat er nu in de wetenschapstak enerzijds en in de maatschappij anderzijds effectief nodig is. Dat speelt zich natuurlijk op regeeringsniveau af.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Elisabeth Meuleman aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de noodzakelijke inspanningen voor onthaalonderwijs als gevolg van de vluchtelingencrisis – 3073 (2014-2015)

VRAAG OM UITLEG van Jo De Ro aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de opvang van vluchtelingen in het onderwijs – 69 (2015-2016)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Mijn vraag gaat over de inspanningen die noodzakelijk zijn naar aanleiding van de vluchtelingencrisis, ook op het vlak van onderwijs, meer specifiek met betrekking tot het Onthaalonderwijs Anderstalige Nieuwkomers (OKAN).

Kinderen van vluchtelingen mogen zeker niet het slachtoffer worden van oorlogs- of mensenrechtensituaties in hun land van herkomst. Zij moeten maximaal geholpen worden om zich zo snel mogelijk in te schakelen in het onderwijsprogramma in de Vlaamse scholen. De leerplicht geldt voor iedereen in België, ook voor niet-begeleide minderjarigen, kinderen van asielzoekers, vluchtelingen en mensen zonder papieren.

Tijdens de gedachtewisseling met de Vlaamse Regering in de commissie Algemeen Beleid van 11 september 2015 leek u ervan overtuigd dat alle kinderen

die wij opvangen in Vlaanderen en Brussel op een redelijk vlotte manier gepast onderwijs zouden kunnen genieten. Het OKAN-aanbod is flexibel, omdat het 'open end' is georganiseerd: voor extra leerlingen komt er automatisch extra financiering. Ook zouden de regels voor het organiseren van OKAN-onderwijs worden versoepeld, waardoor scholen ook gedurende het schooljaar kunnen starten met OKAN, en niet slechts op 1 september.

Minister, u zei de komende weken en maanden te willen monitoren hoe de instroom zal verlopen en dan, wanneer de vraag zich stelt, extra OKAN-onderwijs te organiseren binnen de bestaande contouren. Op zich is het goed nieuws dat het OKAN-onderwijs op een flexibele manier kan worden uitgebreid. De inrichtende machten zouden hun scholen ook sensibiliseren om in te zetten op OKAN-onderwijs.

De Vlaamse Onderwijsraad (Vlor) heeft in zijn advies van 24 januari 2013 een aantal concrete verbeterpunten aangehaald, onder andere met betrekking tot de inhoud en organisatie van het OKAN-onderwijs. Met zijn eenzijdige focus op het Nederlands zou dit onvoldoende beantwoorden aan de diverse noden van de doelgroep. Zij stellen ook maatregelen voor om de expertise in het OKAN-onderwijs te houden en te versterken, onder andere in samenwerking met de Centra voor Leerlingenbegeleiding (CLB), die hoe dan ook als taak hebben te ondersteunen bij de studieoriëntering.

Op dit moment is er OKAN-onderwijs mogelijk vanaf 5 jaar, en deze regering zou overwegen dit ook mogelijk te maken vanaf het kleuteronderwijs.

Minister, is er ondertussen al een beter zicht op de verdere uitbreiding van het OKAN-onderwijs? Zijn er al nieuwe aanvragen? Zo ja, hoeveel en waar? Is er reden om te vrezen voor capaciteitstekort, ook wat betreft schoolinfrastructuur? Is er overleg vanuit uw kabinet of administratie met staatssecretaris Francken over de spreiding, rekening houdend met de huidige capaciteitstekorten? Hoe zult u ervoor zorgen dat het nieuw in te richten OKAN-onderwijs evenwichtig verspreid zal worden over Vlaanderen? Zult u OKAN-onderwijs ook mogelijk maken onder de vijf jaar, op kleuterscholen? Zult u de huidige financiering en subsidiëring van de vervolgschoolcoach herbekijken, zodat er effectief rekening wordt gehouden met het aantal anderstalige nieuwkomers dat moet worden opgevolgd, begeleid en ondersteund? Komen er ook in het basisonderwijs vervolgschoolcoaches?

Welke initiatieven neemt u om specifieke vaardigheden en kennis rond onderwijs aan anderstalige nieuwkomers door te geven en om leerkrachten te ondersteunen? Overweegt u de inhoud en organisatie van het OKAN-onderwijs te herbekijken, gegeven de verbeterpunten die de VLOR meegeeft, om meer aan de noden van de doelgroep tegemoet te komen? Hoe ziet u de rol van de CLB's in het OKAN-onderwijs? Zullen zij extra ondersteuning krijgen voor de studieoriëntering en begeleiding, die zij hoe dan ook zullen moeten geven? Het gaat hier immers om getraumatiseerde kinderen. Welke middelen staan daartegenover? We weten dat de CLB's nu al op hun tandvlees zitten.

De voorzitter: De heer De Ro heeft het woord.

Jo De Ro (Open Vld): Minister, voor kinderen en hun ouders die tijdens een asielprocedure in open centra verblijven, waarborgen we al meer dan twee decennia onderwijs in Vlaanderen. Zeker in het huidige geval, met een hoge erkenningsgraad van politieke en/of oorlogsvluchtelingen, is het heel belangrijk om kinderen, maar ook volwassenen, zo snel mogelijk naar school te laten gaan en in contact te brengen met het Nederlands.

U hebt dat nog eens bevestigd naar aanleiding van de huidige vluchtelingencrisis. U hebt ook overleg gepleegd met onderwijskoepels, de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG), Fedasil en het Rode Kruis. In de commissie

Algemeen Beleid van 11 september hebt u daar ook al een aantal zaken over gezegd en die nadien herbevestigd.

Vlaanderen organiseert al onthaalonderwijs voor anderstalige nieuwkomers. U hebt aangegeven de huidige regelgeving te versoepelen om de toevloed aan nieuwe kinderen te kunnen opvangen. U wilt naar eigen zeggen werk maken van een aanpak op maat. Ik heb in de commissie Algemeen Beleid al aangegeven dat dat de goede formule is.

U sloot wel, enigszins tot mijn verbazing, ook onderwijs in de centra zelf niet uit. Dat laatste is nieuw voor Vlaanderen. Wij hebben er altijd voor gekozen om het via OKAN te doen en niet via onderwijs in open of gesloten centra. Ik ben uiteraard verheugd dat er snel actie ondernomen is om in te gaan op deze specifieke problematiek. In het kader van de praktische uitwerking van de opvang voor deze kinderen heb ik wel nog een aantal vragen.

Hoe zal de spreiding van deze kinderen gebeuren? In het bijzonder in die gemeenten en steden die reeds met een capaciteitsproblematiek kampen, lijkt mij dat een bezorgdheid. Denkt men daarbij eventueel aan het organiseren van leerlingenvervoer naar omliggende gemeenten en steden? Zullen die gemeenten en steden kunnen rekenen op extra logistieke en financiële impulsen? Wordt de piste om in onderwijs te voorzien in de centra zelf ook daadwerkelijk uitgerold? Zo ja, waar en onder welke omstandigheden? Hoe reageert u op een aantal bezwaren, onder andere van de kinderrechtencommissaris en een aantal pedagogen, die traditioneel tegen onderwijs in de centra zijn? We vernamen ook dat er 2,3 miljoen euro kan worden aangewend voor het voorzien in onder andere mobiele units voor scholen waar er geen capaciteit is, maar die wel OKAN willen organiseren of die hun OKAN willen uitbreiden. Hoe zal dat gebeuren?

Minister, toen ik deze vraag indiende, op 1 oktober, heb ik nagelaten om ook nog een vraag te stellen over de nieuwe wetgeving rond secundair onderwijs en kleuters, omdat ik er zelf mee aan het werken was. Maar omdat mevrouw Meuleman daarnet over kleuters begon, wil ik die vraag toch meegeven en wat concreter maken vanuit de reële praktijk. Ik heb deze week nog twee vergaderingen gehad in het asielcentrum in mijn thuisstad. En er liggen bij mij toch een aantal dingen moeilijk.

Om te beginnen is er een onrechtvaardigheid in onze wetgeving geslopen waarbij we plus 5-jarigen wel als OKAN kunnen erkennen en min 5-jarigen niet. Als ik kijk naar de namen van de kindjes die bij ons binnenkomen, wordt dat heel concreet: twee broertjes zullen wel ondersteund worden in de school waar ze school zullen lopen, hun zusje niet. Dan moet je dat aan die school gaan uitleggen. Er zit nauwelijks leeftijdsverschil tussen, maar voldoende om over die grens van 5 jaar te zitten.

In de beslissing van de Vlaamse Regering voorzien we terecht in veel middelen voor ouders. Waarom zouden we dat dan niet doen voor de allerkleinsten? Hersenonderzoek heeft immers aangetoond dat de impact van impulsen op de jongste hersenen veel groter is dan op oudere hersenen.

Het lijkt wel of de wetgever stelde: min-5-jarigen subsidiëren we niet, dat moet je dan maar opvangen met de ondersteuning die je voor plus-5-jarigen krijgt. Maar wat doen we dan met autonome kleuterscholen? Er zijn er 165 in heel Vlaanderen. Als je dan kijkt waar het Rode Kruis en Fedasil nu grote asielcentra uitbaten, zijn dat gebieden waar de kans groot is dat er zo'n autonome kleuterschool in de buurt ligt of zelfs de dichtstbijzijnde school is. Ik verwijs naar het voorbeeld van de Klim-Op, de vrije kleuterschool in Helchteren, die op zo'n 800 meter van het asielcentrum ligt. Je zult als autonome kleuterschool maar het geluk hebben om 12, 13 van die kleutertjes binnen te krijgen, die in het lopende

schooljaar niets opbrengen voor die school. Als ze er nog zijn op 1 februari, worden ze geteld en dan krijg je op 1 september 2016 de eerste middelen. Maar ondertussen word je niet geholpen en moet je je plan trekken.

Minister, u hebt zelf gezegd dat er middelen zijn waarmee u kunt werken, binnen de provisie die de Vlaamse Regering heeft aangelegd. Hoe ziet u dat dan? Er is solidariteit, er zijn heel veel leerkrachten en directies die aan die opvang willen meewerken, maar dit stuit toch wel op zeer veel onbegrip. Ik kan mij daar alleen maar bij aansluiten.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega's, deze problematiek is een uitdaging die op ons afkomt en waar we met heel veel zorg moeten mee omspringen.

Mevrouw Meuleman, ik zal u om te beginnen de cijfers van de telling van 1 oktober meegeven. Dat zijn zeer voorlopige en nog niet geverifieerde cijfers. Het gaat dus om de cijfers van de stijging van de OKAN-leerlingenaantallen in ons onderwijs. Dat is iets anders dan de aantallen kinderen die in collectieve opvangvoorzieningen terechtkomen. Dat zijn twee verschillende zaken.

In het voltijds secundair onderwijs zijn op 1 oktober 2472 leerlingen ingeschreven in het onthaalonderwijs voor anderstalige nieuwkomers. Bij de telling op 1 oktober van vorig jaar waren dat er 2033. We stellen dus een duidelijke stijging met 439 leerlingen vast.

Het aanbod is op dit moment nog ongewijzigd. Er zijn nog geen meldingen of aanvragen tot uitbreiding van het aanbod. De scholen staan echter wel klaar. Ze kunnen op dit ogenblik ook nog een aanvraag indienen, omdat ze pas op 1 september kunnen aanvragen. Ik heb een ingreep van het parlement nodig om die soepelheid te verkrijgen. Ik wil die echt verkrijgen, om ervoor te zorgen dat men kan programmeren. De scholen zijn er echt klaar voor, ze zijn vragende partij. Het zal ook nodig zijn, als ik de cijfers zie.

In het basisonderwijs zijn op 1 oktober 1743 anderstalige nieuwkomers ingeschreven. Op 1 oktober vorig jaar waren dat er 1524. We hebben er dus 219 meer. Die cijfers zijn echter een onderschatting. Ik zal u ook zeggen waarom. De anderstalige nieuwkomers worden enkel geregistreerd in functie van financiering of subsidiëring. Anderstalige nieuwkomers die zijn ingeschreven in scholen die geen aanvraag tot financiering of subsidiëring hebben ingediend of die niet over voldoende anderstalige nieuwkomers beschikken om in aanmerking te komen, zijn niet zichtbaar in die cijfers. Ook de min-5-jarigen zijn niet zichtbaar aangezien er voor hen geen financiering is.

We zitten nog niet op het niveau van 2011-2012. Ik heb onlangs een ronde gedaan in een aantal scholen die nog OKAN-aanbod hebben. Dat is natuurlijk omdat het aanbod al bestaat van een aantal jaren geleden. Er is nog capaciteit te vinden.

De cijfers zijn indicatief, maar we kunnen spreken van een verhoogde instroom. We zien dat het onderwijsveld voelt dat er anderstalige nieuwkomers zijn.

Met Fedasil is de afspraak gemaakt dat zij mijn administratie maandelijks een update bezorgen van het aantal personen in de collectieve opvangcentra, maar ook in de lokale opvanginitiatieven (LOI's), ook naar gezinssamenstelling en leeftijd. De administratie zal die data ook verspreiden naar de onderwijspartners zodat zij daar lokaal mee aan de slag kunnen gaan.

Ik heb begrepen dat er half oktober nieuwe cijfers moesten komen of dat die alleszins beloofd waren. Dat is morgen. Ze zijn echter nog niet binnen. Zodra we

erover beschikken, zullen we die publiek maken. Ik heb er geen belang bij om dat niet te doen, integendeel. Ik ben zelf hongerig om cijfers te hebben.

Collega's, twee weken geleden, op 29 september, heb ik alle betrokken partners uitgenodigd voor een overleg op mijn kabinet over dit dossier: de onderwijspartners, de vertegenwoordigers van Fedasil en het Rode Kruis, het kabinet van de staatssecretaris Francken, dat actief aanwezig was, mijn kabinet en administratie. We moeten de impact zeer goed opvolgen en samen naar antwoorden zoeken op de uitdagingen die zich stellen.

Het opvangmodel van Fedasil bepaalt dat kwetsbare groepen met een hoge kans op erkenning tijdens de erkenningsprocedure worden doorverwezen naar lokale opvanginitiatieven. Het werken met lokale opvanginitiatieven biedt eigenlijk de beste garanties voor een goede spreiding en integratie van mensen. Dat was een van de eerste vragen: hoe werken jullie samen met de LOI's? Zeker gezinnen met kinderen proberen we in de mate van het mogelijke nu al – dat kan perfect – na de registratie naar een lokaal opvanginitiatief te brengen.

Men vermoedt dat, in vergelijking met de voorbije periode, de erkenningsgraad bij de huidige instroom van vluchtelingen een pak hoger ligt. De doorverwijzing naar LOI's is dus wel nuttig.

Omdat de instroom nu zo piekt, kan men niet alle gezinnen doorsturen naar LOI's. Daardoor verblijven er in vergelijking met de vorige keer nu ook meer kinderen in collectieve opvangcentra, waarvan we vandaag eigenlijk niet goed weten op welk tempo ze zullen doorstromen naar de lokale opvanginitiatieven.

Ik heb uit de toelichting van Fedasil begrepen dat het streefdoel aanvankelijk was om de erkenningsprocedure te kunnen afronden binnen een termijn van drie à vier maanden, maar dat men er momenteel van uitgaat dat die termijn niet zal worden gehaald en dat die enkele maanden kan oplopen.

Collega's, stel dat dat zes of negen maanden duurt, betekent dat wel – en daar moeten we alert voor zijn – dat die kinderen langer zullen verblijven in de collectieve opvangvoorzieningen en dus ook in die buurt naar school zullen gaan. Als dat maar voor een paar weken is, kun je afwachten. U weet dat we onderwijs moeten aanbieden binnen de zestig dagen. Als je weet dat de procedure is afgerond na drie maanden, is dat nog een andere situatie dan die waarin we nu vermoedelijk terecht komen.

Fedasil verwacht in de eerste fase dat de verhoogde instroom van anderstalige nieuwkomers vooral voelbaar zal zijn voor scholen die gelegen zijn in de buurt van opvangcentra, zowel de reeds bestaande als die die stapsgewijs bijkomend worden geopend. In een tweede fase komt er een rechtstreekse instroom in de lokale opvanginitiatieven. In de derde fase verwacht men een aanzienlijke instroom overal in Vlaanderen, maar uiteraard vooral in de grootsteden, de secundaire opvang.

De ervaring van Fedasil met het begeleiden van erkende vluchtelingen bij het vinden van een woning leert dat veel van de mensen ervoor kiezen om in een aantal centrumsteden te gaan wonen. Op dit ogenblik hebben we daar nog geen zicht op.

Bovendien heb je een potentiële versterking door de instroom van minderjarigen via gezinshereniging die nog eens kan volgen. Daarover is er nu ook heel wat te doen. Dat is de context waarbinnen we nu aan de slag zijn in onderwijs.

Er is een gedachtewisseling geweest op 11 september in de commissie Algemeen Beleid, Financiën en Begroting. Ik heb toen gezegd dat de Vlaamse Regering wil

inzetten op het versterken van het bestaande instrumentarium. Ik ben heel gelukkig dat het instrumentarium al bestaat en dat ik mij niet moet afvragen of er daar wel budget voor is. Alles wat nu bestaat, zit binnen de openeinderegeling. De middelen worden dus uitgetrokken. Dat is een goede zaak en dat moet ook zo blijven.

De Vlor heeft een advies uitgebracht over het onthaal van de vluchtelingen. Hij heeft de grootste noden in kaart gebracht. Ik denk dat we een aantal goede maatregelen hebben genomen: extra budget voor modulaire units, versoepeling van de programmatieprocedure voor OKAN in het secundair onderwijs. Straks ga ik nog even door over het onthaalonderwijs voor kleuters.

Wat het leerlingenvervoer in het basisonderwijs betreft, heb ik recent een brief ontvangen van het lokaal overlegplatform (LOP) van Sint-Niklaas over de problematiek die zich daar voordoet. We hebben dit bekeken en er is overleg aan de gang met het kabinet-Francken. Turnhout heeft ook een brief gestuurd waarin eenzelfde context is geschetst. De LOP's geven te kennen dat zij bereid zijn het vervoer te organiseren, maar het is duidelijk dat het federale niveau de kosten op zich moet nemen. Het overleg daarover loopt.

Ik wil ook maximaal inzetten op overleg omdat daarin een sleutel ligt om lokaal tot een spreiding te komen. De expertise in Vlaanderen is erg ongelijk. Er zijn regio's waar de LOP's zeer goed werken. In die regio's zijn de scholen goed vertrouwd met OKAN. Ook in regio's zonder LOP's, bijvoorbeeld in de buurt van Wingene, waar al een opvangcentrum is, zijn scholen vertrouwd met OKAN. Op heel veel plaatsen echter is men daarmee nog niet vertrouwd. Ik heb aan de koepels en de netten gevraagd om mensen in te zetten zodat men op zijn minst het instrument leert kennen. Dit moet in sneltempo gebeuren.

Het Rode Kruis, Fedasil en de administratie zeggen dat elke situatie maatwerk vergt. Er zijn collectieve opvangcentra die al bestonden en nu drukbevolkt zijn. Op een aantal plaatsen zijn er totaal nieuwe opvangcentra, en de scholen in de buurt worden voor het eerst met deze situatie geconfronteerd. Ze zullen voor het eerst anderstalige nieuwkomers krijgen. Er moet dan ook snel expertise worden opgebouwd.

Er leven dus heel wat vragen. Ik heb alle lokale besturen aangeschreven om hen te informeren over de ondersteuning die vanuit het Agentschap voor Onderwijsdiensten (AgODi) kan worden geboden. De ondersteuning verloopt vraag-gestuurd. We bieden de expertise aan en zeggen dat ze ons kunnen contacteren. De LOP's zijn zeker bereid om expertise uit te wisselen. We proberen wat we al kennen, maximaal te laten renderen in heel Vlaanderen. Ten aanzien van de lokale besturen formuleert AgODi ook een aanbod om het lokale overleg te faciliteren en onderwijsverstrekkers met elkaar in gesprek te brengen. Die kunnen samen veel oplossen.

Wat de financiële impuls betreft, voorzie ik op de begroting 2016 in extra budget voor de versterking van de bestaande onderwijsfaciliteiten voor anderstalige nieuwkomers of totaal nieuwe initiatieven voor deze doelgroep in het basis- en secundair onderwijs. We hebben met de Vlaamse Regering afgesproken dat ingegrepen wordt wanneer bestaande systemen onvoldoende antwoord bieden. Er zijn heel veel opleidingen Nederlands als tweede taal voor volwassenen. Er is de huur en plaatsing van tijdelijke modulaire units. Dat kan overal en niet alleen in collectieve opvangvoorzieningen. Het gaat om een soepele procedure voor scholen die plaats nodig hebben om extra leerlingen op te vangen. Het gaat ook om 'huur' omdat we ervan uitgaan dat dit zeer tijdelijk is, zeker in de collectieve opvangvoorzieningen. De kinderen zullen zich later verspreiden. Er is ook voorzien in een flexibele procedure voor de gelijkwaardigheidserkenning van buitenlandse diploma's.

Er is tot op heden nog nergens gestart met een onderwijsaanbod on site. Dat is ook niet mijn voorkeursoptie. Ik heb dit ook bij de bespreking van de Septemberverklaring zeer nadrukkelijk te verstaan gegeven. Ik wil deze mogelijkheid niet a priori uitsluiten als men in het lokale overleg expliciet vraagt hoe dit in de scholen kan worden opgevangen. Als er geen andere oplossing mogelijk is, moet dit bespreekbaar zijn. Dat heeft de kinderrechtencommissaris ook gezegd. Als het moet, moet het zeer tijdelijk zijn. We werken perfect binnen zijn contouren. Ik vind het vooral van belang dat we elke jongere onderwijs kunnen verschaffen, op welke manier dan ook.

De capaciteitsmonitor heeft een schokgolf veroorzaakt. Er is nog geen rekening gehouden met de uitdagingen die erbij komen door de vluchtelingencrisis. Die cijfers komen er nog bij. De extra middelen voor infrastructuur zitten niet in het reguliere bedrag. Het gaat om extra bedragen om tijdelijke modulaire units te kunnen huren. De terbeschikkingstelling van deze capaciteitsuitbreiding op verschillende locaties in Vlaanderen en Brussel betreft uitgaven zoals huur, tijdelijke aansluitingen van nutsleidingen aan de unit, eenmalige leveringskosten en terughalingskosten. Het opzet is om de extra instroom te monitoren.

Wat betreft de kleuters zien we dat de scholen die vandaag een grote instroom hebben van min 5-jarige anderstalige nieuwkomers met een probleem zitten.

Het gaat dan vooral om scholen die gelegen zijn in de buurt van opvangcentra. Rekening houdend met de hoge erkenningsgraad van deze nieuwe groep vluchtelingen is de kans groot dat deze kinderen langer in ons land zullen blijven. De Vlaamse Regering heeft beslist dat OKAN voor min-5-jarigen pas kan als we zeker zijn dat de huidige instrumenten niet voldoen. Ook kleuterscholen krijgen ondersteuning – omkadering en werkingsmiddelen – wanneer kinderen aantikken op een aantal indicatoren. Het probleem is echter dat daarin pas een jaar later wordt voorzien. De telling gebeurt op 1 februari en de extra middelen volgen dan op 1 september. Als de kindjes nu instromen, zit men dus gedurende vele maanden met een probleem, want er bestaat geen OKAN voor kleutertjes. Als men zegt dat de scholen dan maar de bestaande middelen moet gebruiken, dan neemt men middelen weg voor de kleutertjes die normaal al school lopen. Dat is dus een probleem. Hoe groot het probleem is, weet ik nog niet.

Ik heb aan mijn administratie gevraagd een oplossing uit te werken waarbij tijdelijk, van 1 januari 2016 tot 30 juni 2016, de leeftijdsvoorwaarde wordt aangepast. Maar vooraf wil ik weten om hoeveel kinderen het gaat. Houthalen-Helchteren is mij bekend, mijnheer De Ro. In elk geval heb ik in dezen het Vlaams Parlement nodig. Ik kan de scholen dan wel zeggen dat ze ook in de loop van het jaar secundair onderwijs mogen inrichten, maar ook dan moet de beperking worden opgeheven. Ik zou dat liever via een voorstel van decreet dan via een ontwerp van decreet willen doen, want een ontwerp is erg lang onderweg vooraleer het in het Vlaams Parlement belandt. Ik ben in elk geval benieuwd naar uw standpunten over dit probleem.

De huidige financiering of subsidiëring van de vervolgschoolcoaches is een openendfinanciering. Dat betekent dat ik de extra middelen, die eenmalig zijn, hiervoor niet kan inzetten. Ik ben het ermee eens dat het huidige financieringssysteem moet worden herbekeken, maar nu moeten we proberen om de middelen die we hebben, zo goed mogelijk aan te wenden.

In het kader van het lopend onderwijskundig beleids- en praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek over het onthaalonderwijs voor anderstalige nieuwkomers in het basis- en secundair onderwijs wordt momenteel ook in kaart gebracht welke opdrachten vervolgschoolcoaches op zich nemen en hoe die functie door de scholengemeenschappen kan worden ingevuld. De resultaten van dit onderzoek kunnen het vertrekpunt vormen voor het grondig herbekijken van het systeem.

Ik vertrouw in de eerste plaats op de deskundigheid en de professionaliteit van de onderwijspartners en de pedagogische begeleidingsdiensten. Ik heb brieven rondgestuurd en de netten en de koepels bij mij geroepen om de kennis te delen. De kennis is er, maar die is erg geconcentreerd aanwezig in de regio's waar de noden al het grootst zijn. Kennisdeling is de grote uitdaging. De experts en de LOP's – een dertigtal – zijn bereid om Vlaanderenbreed hun kennis ter beschikking te stellen. Dat is een erg goede zaak. Ik waardeer het dat men zich niet tot zijn werkveld beperkt maar bereid is om Vlaanderenbreed werken. Het zal ook nodig zijn om dat te doen.

Elisabeth Meuleman (Groen): Minister, het is duidelijk dat de meerderheid nog geen akkoord heeft over de kleuters. Het ziet er dus naar uit dat een voorstel van decreet even lang zou kunnen duren als een ontwerp van decreet. U hebt het goed uitgelegd. We kennen allemaal de toestand van onze kleuterscholen en de niet-gelijke financiering van het kleuteronderwijs in vergelijking met het basis-onderwijs. Als daar dan nog die kleutertjes moeten aan toegevoegd worden zonder dat er middelen tegenover staan, dan wordt het in de onthaalklasjes en de gewone kleuterklassen toch echt wel heel zwaar. Ik ben er dus een grote voorstander van dat daar iets tegenover komt te staan.

Ik heb mijn vraag op 23 september ingediend. U had het over de toelichting die op 29 september aan de onderwijsverstrekkers is gegeven. Vandaag las ik het verslag van die bijeenkomst. Het GO! heeft dat online gezet, met daaraan toegevoegd de bijlagen van Fedasil en het Rode Kruis. Dat is echt verhelderend. In het verslag staan extra aandachtspunten plus de toelichting van Fedasil, waarin wordt toegegeven dat men probeert om mensen met kinderen die een hoge kans op erkenning hebben, in principe door te sturen naar de lokale opvanginitiatieven. In de plenaire vergadering pleitte ik er al voor dat men precies die mensen uit de collectieve opvangcentra moet halen en doorverwijzen.

Uit de cijfers in die bijlage blijkt echter dat heel veel van die mensen met kinderen in de collectieve opvangcentra zitten. Alleen al in Vlaanderen gaat het om 141 kleutertjes, 233 lagereschoolkinderen en 574 12- tot 15-jarigen.

Op het vlak van doorsturen en spreiden schieten we op dit moment duidelijk nog altijd tekort. Ik vraag dus met aandrang het overleg met staatssecretaris Francken zeker opnieuw op te starten en de doorverwijzing naar de lokale opvangcentra te bespoedigen.

Van de tweede presentatie, van het Rode Kruis, ben ik ook geschrokken. Ze geeft de cijfers voor de verschillende opvangcentra, met telkens de vermelding of de kinderen naar school gaan, of er genoeg plaatsen in de scholen zijn en hoe het zit met het OKAN-aanbod. Men gaat er globaal van uit dat 10 procent van de opgevangen vluchtelingen kinderen zijn. Ik pik er een paar centra uit. In Holsbeek gaan de kinderen niet naar school, want de opvang is zeer tijdelijk, maar ze krijgen wel al les in het noodopvangcentrum. In Sint-Niklaas, met 350 opvangplaatsen, is het niet evident om voldoende plaatsen te vinden in de lagere school. Het LOP is bereid om mee naar oplossingen te zoeken, maar het is niet evident. Er is ook een groot probleem qua vervoer. Dat laatste staat trouwens bijna bij elk opvangcentrum vermeld. Als er al onderwijscapaciteit is, dan is het vervoer een probleem. In Leopoldsburg gaan de kinderen naar school, maar zijn de onderwijsmogelijkheden in de omgeving problematisch. Te weinig plaatsen zijn beschikbaar. Uitbreiding met nieuwe klassen is mogelijk, maar wie betaalt dat? Vilvoorde is een beetje hetzelfde verhaal. Weelde, een opvangcentrum met 500 plaatsen, is problematisch: onvoldoende plaatsen beschikbaar en geen mogelijkheid tot uitbreiding met nieuwe klassen. En telkens weer een probleem met het leerlingenvervoer.

Toen ik op 23 september mijn vraag indiende, was ik nog vrij optimistisch, omdat ik uw mededeling had gehoord en er vertrouwen in had dat u de zaak zou

opvolgen, maar uit de presentaties van 29 september blijkt dat we in de gemeenten met grote opvangcentra en dus ook veel kinderen met een probleem zitten. Ik wil er dus op aandringen het vervoersprobleem op te lossen, staatssecretaris Francken aan te porren om de doorverwijzing naar de LOI's en de spreiding veel vlotter te laten verlopen en in de gemeenten met problemen na te gaan hoe de capaciteit kan worden verhoogd. Het is nodig algemeen een tandje bij te steken, maar ook om voor kleuters OKAN op te starten.

De voorzitter: De heer De Ro heeft het woord.

Jo De Ro (Open Vld): Ik weet niet waar collega Meuleman haar cijfers haalt, maar in de drie centra die ik een beetje beter ken, ligt het aandeel van de min 18-jarigen hoger dan 10 procent. Het draait eerder rond 20 tot 23 procent. Dat maakt de situatie op het terrein dus nog ernstiger.

Minister, in het basisonderwijs wordt het aantal OKAN'ers onderschat. Dat is logisch, want tot en met 5 en in sommige gevallen 4 jaar worden ze niet geregistreerd, omdat voor hen geen OKAN-middelen worden uitgekeerd. Zeker als we ervoor kiezen zo veel mogelijk mensen naar LOI's te sturen en dus kleine aantallen vluchtelingen over de gemeenten te verspreiden, is het belangrijk dat het ministerie en de eventuele LOP's kunnen rekenen op een vijftal kinderen in het basisonderwijs die onder OKAN vallen. Als er een nieuw LOI komt met een nieuwe familie met een of twee kinderen en we verspreiden die allemaal over scholen, dan heeft er geen enkele school OKAN-middelen. We kunnen er natuurlijk van uitgaan dat scholen maar hun plan moeten trekken als er maar één of twee anderstalige nieuwkomers zijn, maar de ervaring van de afgelopen twintig jaar leert dat in het basisonderwijs de clustering van zes tot negen kinderen goed kan werken en dat je dan voldoende middelen krijgt om met hen te werken.

Hoe steunen we gemeenten die geen LOP hebben? U feliciteerde de 30 LOP-experts die spontaan hun hulp aanbieden. Als we echter naar de kaart kijken van de collectieve opvangplaatsen en de LOP's, dan kunnen we niet anders dan extra inzetten op de doorstroming van de expertise naar gebieden waar die nog niet aanwezig is.

Het leerlingenvervoer is de verantwoordelijkheid van de opvanginstantie, dus van de federale overheid. Zodra de leerlingen de schoolpoort binnen wandelen, staat de Vlaamse overheid voor hen in. Misschien kan er worden gezocht naar een formule om de federale overheid met onze expertise ter hulp te komen. Vlaanderen heeft al decennialang ervaring met leerlingenvervoer in het buitengewoon onderwijs. Wij kunnen onze expertise aanbieden, terwijl staatssecretaris Francken de nodige middelen ter beschikking stelt.

Op het terrein zie ik niet altijd hoe DVZ en Fedasil te werk gaan om families toe te wijzen. In sommige centra duiken er plots heel veel op en in andere geen. Ik weet van het Rode Kruis dat ze rekening houden met de accommodatie. Soms is opvang meer geschikt voor alleenstaanden, vooral mannen, soms meer voor families. Men probeert beide groepen niet bij elkaar te zetten om conflicten te vermijden. Zou het niet helpen als we het overzicht van de beschikbare plaatsen in het Vlaamse onderwijs doorgeven aan DVZ? Ex-collega's van mij die op DVZ werken, zeggen dat ze met dat element moeilijk rekening kunnen houden omdat ze er geen zicht op hebben. Daarbij kunnen de cijfers van AgODi ook helpen.

Voor onze fractie is het duidelijk dat we inspanningen moeten doen voor kleuters. Dat heb ik ook in de commissie Algemeen Beleid gezegd. De naam die dat hulppakket krijgt, maakt mij eerlijk gezegd niet uit. Maar het moet wel een zelfde ondersteuning zijn. De discriminatie die nu bestaat, moet worden weggewerkt, en liever morgen dan overmorgen. Dat is duidelijk. Het is geen vraag, maar een statement.

Kathleen Helsen (CD&V): Minister, we hebben met de hele commissie al heel wat jaren de mond vol van kleuterparticipatie. Het is enorm belangrijk, we moeten erop inzetten, ook voor kansengroepen, ook voor deze kinderen. Wij staan achter de aanpak van schooluitval. We moeten alles op alles zetten om te voorkomen dat deze leerlingen geen plaats hebben op school. Het is enorm belangrijk dat scholen en leerkrachten die een engagement aangaan ten aanzien van deze groep ook over de mankracht en de middelen kunnen beschikken om het op een degelijke manier te doen. Het is geen gemakkelijke opdracht, het is een hele uitdaging. We mogen er niet van uitgaan dat het kan zonder mankracht en middelen.

U vraagt de steun van het parlement. Goede voorstellen willen wij altijd steunen, maar we moeten ervoor zorgen dat wat we vragen aan het onderwijsveld ook haalbaar is. We moeten de lijn doortrekken: kleuterparticipatie vanaf 2,5 jaar is voor iedereen in Vlaanderen van belang, niet enkel en alleen voor degenen die er gisteren waren, maar voor iedereen die in Vlaanderen aanwezig is. En we hebben altijd heel duidelijk gezegd dat we voor bepaalde doelgroepen extra inspanningen moeten doen, omdat het voor hen nog des te belangrijker is.

Voor deze kinderen is het van cruciaal belang dat ze zo vroeg mogelijk naar school gaan. We hebben ook de mond vol van inclusie. We moeten dat op alle vlakken waarmaken, maar het kan enkel en alleen lukken als het op een kwaliteitsvolle manier kan gebeuren. Dat wil zeggen: een versoepeling van de huidige regelgeving, die het mogelijk maakt om onmiddellijk extra mankracht en middelen in te zetten en niet pas een jaar later. Dat moet over de hele lijn, van 2,5 tot 18 jaar, mogelijk zijn.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Bedankt voor alle aanvullende opmerkingen, collega's. Mevrouw Meuleman, ik vind het schitterend dat we hebben samengezeten met alle partners op 29 september 2015. De vergadering heeft drie uur geduurd, het was zeer interessant en verhelderend om al die informatie samen te krijgen.

Op een aantal van de opmerkingen die u maakt, heb ik geen vat. Wij vroegen ook hoe het zit met het doorschuiven naar de LOI's. Het Rode Kruis helpt mee, samen met Fedasil. Ze willen mensen naar lokale opvanginitiatieven verwijzen, maar die moeten er ook zijn. Ik zie nu in mijn regio bijvoorbeeld dat het aan het verbeteren is, er beginnen ook gezinnen toe te komen. Ik kan erop aandringen, maar het is de taak van de federale overheid om dat te monitoren.

Het is de taak van Onderwijs om binnen de zestig dagen nadat de kinderen zijn geregistreerd, ervoor te zorgen dat ze kunnen worden ingeschreven in een school. En dan, mevrouw Meuleman, heb ik niets aan percentages van 10 procent! Daar gaat mijn haar van omhoog, gemiddeld zit er 10 procent kinderen in een collectieve opvang. Daar ben ik niets mee. Ik wil weten hoeveel er zitten. Daarom hebben ze mij beloofd om tegen half oktober meer detailcijfers te hebben. Ik verwijt het die mensen niet. Maar ik zou het liefst weten, na de registratie, als de mensen op de bus of op de trein stappen naar een collectieve opvang, hoeveel kinderen erbij zijn.

Jo De Ro (Open Vld): Ik heb hier de lijst met de 24 kinderen die in Vilvoorde in het asielcentrum zitten. Krijgt u die of niet?

Minister Hilde Crevits: Die cijfers zou ik nu tegen half oktober moeten krijgen. Dat interesseert me. Ik zie bijvoorbeeld in Sint-Niklaas, en die cijfers heb ik niet via Fedasil maar via Sint-Niklaas, dat er 350 bewoners zijn in een nieuw centrum, waaronder 82 kinderen. Dat is veel meer dan 10 procent.

Ik wil toch mijn grote appreciatie uitspreken voor wat de LOP's doen, ze zijn zich nu aan het bewijzen. Ik weet dat in het regeerakkoord staat dat we het gaan evalueren. Nu maakt zo'n LOP-deskundige een lijstje over aan ons: dat zijn de

knelpunten, dat hebben we gerealiseerd. Tegen 16 oktober zullen al die kindjes zijn ingeschreven. Het gaat lukken.

Het grootste knelpunt is het vervoer. Het gebeurt nu met het openbaar vervoer, dus de expertise van De Lijn wordt gebruikt, maar het moet wel worden betaald. We gaan dat oplossen. We zien nu hoe groot de expertise is die opgebouwd is in het verleden en die moet overal worden ingezet.

De aantallen tot nu, en dat moet ons ook enig vertrouwen geven, zitten nog niet op het niveau van 2011-2012. Dus rustig, laat ons nu kijken hoe we het doen. Maar met theoretische simulaties ben ik niets, ik wil de werkelijke cijfers, want dan kunnen we met de LOP-deskundigen en consorten beginnen te werken.

Hoe de families worden toegewezen, daaraan is iedereen nu druk aan het werken. Ik wijs ze in elk geval niet toe. Ik moet wel scholen het kader aanreiken om ervoor te zorgen dat de kinderen naar school kunnen gaan, en proberen te zorgen dat er snel en efficiënt ondersteuning is.

Ik heb niet gevraagd naar de mening van iedereen, ik heb wel gezegd dat er een parlementair initiatief moet komen zowel in het secundair als in het kleuter-onderwijs. Voor kleutertjes is dat nog iets anders dan de programmatie soepel toelaten in het secundair onderwijs. In de regering hebben we de afspraak gemaakt dat er een afweging moest worden gemaakt. Volstaan de zaken die nu bestaan zoals taalbad? Nu is er een gat aan het ontstaan omdat de financiering pas een jaar later komt. Als ik de cijfers heb over hoeveel kleuters het gaat, kan ik daar meer informatie over geven aan iedereen.

De documenten kun je vinden op de website, maar je kunt ze ook van mij krijgen. We hebben gisteren het verslag goedgekeurd, dus kan alles worden bezorgd. Ik ben vooral in blijde verwachting van de detailcijfers gespreid over Vlaanderen.

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Minister, ik ben het met u eens dat het uw bevoegdheid niet is om gezinnen met kinderen te spreiden en te zorgen dat ze in lokale opvanginitiatieven terecht komen. Dat is federaal beleid. Ik heb dat al eens aangeklaagd. Er blijken wel plaatsen beschikbaar te zijn in die LOI's. In onze gemeenteraad stellen ze geen plaatsen meer beschikbaar, omdat er nog open staan en er geen mensen komen. Dat is omdat ze niet worden doorgestuurd en eerst naar de collectieve centra worden gestuurd. De gevolgen zijn wel voor u natuurlijk. U moet dan wel capaciteit plannen en busvervoer. U hebt dus alle belang bij die spreiding naar de LOI's.

Voor ons onderwijs zou het draaglijker zijn dat die inspanningen een beetje worden verdeeld. Het maakt een groot verschil voor een school om 2 kindjes van een gezin op te vangen zoals in Oudenaarde, of je krijgt er plots 82 bij zoals in Sint-Niklaas. Dat is gigantisch.

Minister, ik weet dat u niet rechtsreeks verantwoordelijk bent, maar het is wel extreem belangrijk dat u er bij federaal minister Francken op blijft hameren dat dat uw beleid bijzonder moeilijk maakt. Dit punt wilde ik maken. Door die presentaties zie je dat we nog niet optimaal bezig zijn.

Jo De Ro (Open Vld): Minister, dit is een boodschap voor onszelf, en ook voor de commissievoorzitter omdat ze de hand uitstak. Onderwijs verwacht dat u met antwoorden komt. In de plenaire bespreking van het regeerakkoord en in de commissie Algemeen Beleid werd iets gezegd over een nooddecreet en over secundair onderwijs. Dat hebt u ook op een persconferentie gezegd. Ik kreeg dan

berichten van scholen secundair onderwijs die klaarstaan om dat te doen, en die daar niet lang mee willen wachten. We moeten vermijden dat kinderen niet naar school kunnen gaan. Dat is het fundament van het leerrecht in België dat we historisch hebben opgebouwd.

We moeten een regeling treffen in het parlement. Desnoods willen we daar 's nachts of 's avonds of op andere dagen dan onze normale agenda over vergaderen. Als we een parlementair initiatief nemen, moet dat tot oplossingen leiden, die na het allerheiligenverlof in scholen zichtbaar kunnen worden. Als we die opdracht niet kunnen klaren, kunnen we net zo goed de parlementaire commissie Onderwijs opdoeken, want dan zitten we hier weinig of niets te doen. Dan spreken we alleen maar over het veld, maar houden we er geen rekening mee.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.